

A FELSZŐZEMPLÉNI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1914. ÉVI MÁJUS HÓ 7. NAPJÁN SÁTORALJAUJHELY-
BEN TARTOTT TAVASZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(FÜGGELÉK: A FELSZŐZEMPLÉNI REF. EGYHÁZMEGYE
LELKÉSZEGYESÜLETE 1914. MÁJUS 6 ÁN TARTOTT
KÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.)

SZERKESZTETE:

PÉTER MIHÁLY
EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

XXXIX. FÜZET.

SÁROSPATAK.
NYOMTATTÁK DANI ÉS FISCHER A REF. FŐISKOLA BETŰVEL.
1914.

A FELSŐZEMPLÉNI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1914. ÉVI MÁJUS HÓ 7. NAPJÁN SÁTORALJAUJHELY-
BEN TARTOTT TAVASZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(FÜGGELÉK: A FELSŐZEMPLÉNI REF. EGYHÁZMEGYE
LELKÉSZEGYESÜLETE 1914. MÁJUS 6-ÁN TARTOTT
KÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.)

SZERKESZTETE:

PÉTER MIHÁLY
EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

XXXIX. FÜZET.

SÁROSPATAK.
NYOMTATTÁK DANI ÉS FISCHER A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.
1914.

A FELSZŐZEMPLÉNI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1914.
ÉVI MÁJUS HÓ 7-ÉN SÁTORALJAÚJHELYBEN TARTOTT
TAVASZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelenvoltak:

Hutka József esperes és Dókus László egyházmegyei gondnok kettős elnöklete alatt: Szegő Béni, Kozma Antal, Kádár János, Tudja Mihály, Virág József papi, Dókus Gyula, Nemes Lajos, Bernáth Aladár, Thuránszky Tihamér, Nemes Sándor világi tanácsbírák, Dr. Isépy Tihamér, Dr. Sárkány Béla egyházmegyei ügyészek.

Mint jegyzők: Péter Mihály papi fő, Tomory Pál papi aljegyző, Bernáth Béla világi fő- és Somody József világi aljegyző.

Horkay Bertalan abarai, Cseh Pál alsómihályi, Helmeczi Antal b.-újlaki, Berecz Antal csarnahói, Bottka Bertalan gercselyi, Séra János hardicsai, Böszörményi Sándor homonna-missiói, Máthé Miklós kisazari, Sallay Béla kisbárii, Horkay Lajos kistráskai, Szombathy Antal kolbásai, Bornemisza István ladamóci, Erdélyi András lasztóci, Kerekes Kálmán nagytoronyai, Ignéczy Sándor szöllőskei lelkészek. Papp József sátoraljaújhelyi vallástanító lelkész, Szombati Szabó István saujhelyi h. lelkész, Koronka Pál málcai s. lelkész.

Mint egyházi kiküldöttek: Ilosvay Zsigmond főgondnok alsómihályii, Katáncsik János bánóci, Kiss Károly gondnok csarnahói, Kicsiny János gondnok hardicsai, Tóth András gondnok kisbárii, Isaák János főgondnok kolbásai, Szombathy Antal gondnok ladamóci, id. Papp István gondnok legenyei, Tamás István gondnok nagyráskai, Marikovszky Bálint gondnok nagytoronyai, Simkó János tussai, Gyarmathy László tanító zempléni küldöttek. Liskay Bertalan és Kormos Gerő tanítóegyesületi képviselők és számos érdeklődők.

Távolmaradásukat kimentették: Kiss Tamás málcai, Sztankovics Lajos nagyráskai, Szilágyi László miglészi és Nyitray Lajos tussai lelkészek.

1. A közgyűlés előtt istenitisztelet volt a templomban, amely alkalommal Szombati Szabó István saujhelyi lelkész imádkozott, buzgóságosan.

2. Dókus László egyházmegyei gondnok szíves szavakkal üdvözlőlvén a közgyűlés alkotó tagjait és a közönséget, szép szavakkal áldozik Fejes István emlékének, örömmel üdvözli a megválasztott új püspököt, dr. Tüdős Istvánt,

ezzel a közgyűlést megnyitja.

3. Dókus László egyházmegyei gondnok jelenti, hogy a tisztikar 10 éves mandátuma lejárt, megköszönve az egyházmegye bizalmát, jóindulatú támogatását, a tisztikar lemondását bejelentette, indítványozta egyúttal, hogy a választás kitűzéséről, a szavazatok beadásának határidejéről s szavazatbontó bizottság választásáról s a szavazatok beadásáig is az ügyvitelről gondoskodják egyházmegyénk.

Egyházmegyénk a tisztikar lemondását tudomásul veszi, az új tisztikarra vonatkozó szavazatok beadásának határidejéül júl. 1-ét tűzi ki. Szavazat adandó esperesre, egyházmegyei gondnokra, 5 egyházi, 5 világi tanácsbíróra, 1 egyházi, 1 világi főjegyzőre, 1 egyházi, 1 világi aljegyzőre. Az esperes felhivatik, hogy a szavazást körözze meg, a szavazatbontó bizottság tagjaiül megválasztatnak Dókus László elnöklete alatt Dókus Gyula, Bernáth Aladár és Isépy Tihamér. Ha az első szavazás alkalmával nem volna meg az abszolút többség, a szavazatbontó bizottság felhatalmaztatik, hogy új választást tűzzön ki. Végül kimondja egyházmegyénk, hogy az új tisztikar megalakulásáig a régi tisztikar vezesse az ügyeket.

4. Most Hutka József esperes olvasta fel az egyházmegye egy évi életére vonatkozó mindenre kiterjedő, gondosan szerkesztett jelentését, mely egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetik, amint itt következik:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Amidőn a jó Istenünk segedelmével egyházi életünk egy újabb forduló pontjához érve, ismét összegyülekeztünk, hogy legjobb tudásunk és meggyőződésünk szerint elintézzük egyházmegyénk előkerülő közigazgatási ügyeit: a legszívélyesebben üdvözlöm egyházmegyénk mélyen tisztelt alkotó tagjait és szeretve tisztelt elnöktársamat, kik az elmúlt egyházi év folyamán is egyen és mindnyájan készséggel közremunkáltak egyházmegyénk külső-belső fejlődésében s ezért őszinte hálával borúlok le a mindenható Isten végtelen jósága előtt, hogy anyaszentegyházunk ügyeinek s intézményeinek felvirágoztatása s ezáltal Isten országának, a lelkekbe való beplántálására irányuló törenvésünkben atyai kegyelmével megsegített!

De az isteni bölcs gondviselés szomorú gyással és nagy veszteséggel is sújtott bennünket, amidőn a múlt év nov. 30-án, igaz, hogy életének alkonyán, de reánk nézve még mindig korán távozott el az élők sorából, egyházkerületünk főpásztora, püspöke s egyházmegyénk tiszteltbeli esperese, Főtiszteletű és Méltóságos Fejes István úr, súlyos, hosszas szenvedés után, 76 éves korában.

S ha az elköltözött nagy férfiú fényes szellem alakját, esperesi jelentésem szűkebb körében, ha bár csak röviden s halvány vonásokban is akarom ecsetelni a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés színe előtt: érzem, hogy az én szavam sokkal gyengébb arra, miszerint méltóképen tudnám felmutatni megdicsőült Mesterünk soha el nem halványuló alakját!

Hogy voltaképen ki volt Fejes István? Azt hiszem talán nem is szükséges bővebben fejtegetni e gyűlés zöld asztalánál?! Tapasztaltuk, tudjuk mindnyájan, hogy Őbenne Mózes látnoki szelleme az apostolok csodatevő hitével egyesült s hogy önálánál fényesebb szellem még alig tündöklött a felső-zempléni ref. egyházmegye, a tiszáninneni ref. egyházkerület, sőt egész magyarországi ref. anyaszentegyházunk egén! Mintha itt látnánk magunk között most is az okos tekintetű, határozott, szinte szigorú arcú; de amellet az oly mély érzésű és nemes szívű férfiút! Aki Isten áldó kegyelméből egyaránt jeles

volt, mint lelkipásztor, szónok — és író; — törvényhozó, kormányzó és bíró; a hazáját rajongásig szerető s annak függetlenségeért mindhalálig nemesen harcoló hazafi s e mellett szűkebb hazája Zemplénnémetye boldogságaért is tollal és szóval mindvégig munkálkodó férfiú s mindezen kívül az egyházi és világi költészet terén is hervadhatlan érdemekkel koszorúzott költő! S mindezek koronájául példás férj, szerető, gondos családapa!

Aki forgatni fogja egyházmegyénk, egyházkerületünk, a konvent és a zsinat évlapjait, a megdicsőült közel fél-százados, áldásos munkálkodásának mindenütt megfogja találni nyomait! Mikor még mások alig gondoltak a nyilvános élet feladataira; ő már akkor a meglett, tapasztalatokban edzett férfiak sorában harcolt, egyházunk, iskolánk jogaiért, jobb létéért és boldogságaért! És harcolt mindhalálig, a munkára való önzetlen készséggel és hűséggel s az élő hitnek ama nemes harcával! Méltán hisszük tehát, hogy érdemei jutalmául Isten! — amaz igaz Bíró! — felvezeté őt a megdicsőülés Nébó-hegyére, honnan bepillantathat immár a boldog örök élet hervadhatlan virányaira!

E tudathan, amidőn hálás kegyelettel és áldó emlékezettel újítottuk fel emlékét: tegyük szent fogadást örökségének átvételére az Isten segedelmével való új kitarító munkára!

Ennek utánna jelentem, hogy annak idején a gyászoló özvegynek Dókus László egyházmegyei gondnok úrral táviratilag és azonkívül személyesen is az egyházmegye nevében részvétünket kifejeztük. S mostan pedig indítványozom, hogy Fejes István érdemeit egyházmegyénk jegyzőkönyvi lapján örökítsük meg és részvétünket pedig ez alkalommal is jelentsük a gyászoló családnak s az egyházkerületnek.

Azon szoros kapcsolatnál fogva, amellyel a részek az egészszel összekötve vannak s így közelebből felső-zempléni ref. egyházmegyénk a magyarországi ref. egyetemes egyházzal; mély megilletődéssel emlékszem meg a Dunántúl — nagyérdemű püspökének, Antal Gábor úrnak ez évi január hó 14-én történt gyászos elhunytáról!

Elhunyt nagy veszteséget jelent nemcsak a dunántúli egyházkerületre, hanem az egész magyarországi ref. egyházra s ezek között reánk nézve is! Egész élete anyaszentegyházunk közboldogságaért folytatott hűséges munkában fogyott el! Emléklapjára tehát méltán jegyezhetjük fel: „Az igazak emlékezete áldott!” Legyen közöttünk is mindvégig áldott emlékezete!

Fájdalommal emlékszem meg végül K. Kovács Lajosnak a málcai ref. egyház szeretett káplán-tanítójának múlt évi május hó 5-én életének 23 ik évében történt gyászos elhunytáról! A megboldogult még egy rövid évig sem működött egyházmegyénk körében; de ezen rövid működése alatt is a hű szolgák közül való volt, aki Istentől adott talentumait nem ásta el gyümölcsözetlenül a földbe! Legyen áldott az ő emlékezete is;

Gyászszesetekről emlékezvén, itt említem meg azt is, hogy gróf Andrassy Géza úr ökegyelmessége édes anyjának, gróf Pálffy Gabriella úrnőnek a közelmúltban történt elhunytá alkalmával a gyászoló családnak egyházmegyénk nevében táviratilag fejeztem ki részvételemet; amelyért a gróf úr szintén táviratilag fejezte ki az egyházmegyének köszönetét!

De ha szomorú gyásszal sujtott is minket az Ur kegyelmessége, még sem fogyatkozott el végképen hozzánk való irgalmassága! Mert nem sokára beteljesedett rajtunk az írás szava: „Boldogok akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.“ Rövid idő múltán meg is valósult ama vigasztaló ígéret: „Nem hagylak titeket árvakúl!“; mert egyházkerületünk árván maradt püspöki székébe dr. Tüdös István miskolci lelkész, alsóborsodi esperes úr választotta meg az egyházközségek akarátának imponáló módon való megnyilatkozásával!

Szeretett püspökünknek a maga egyszerűségében is fenséges, de minden lélekre mélységes benyomást keltő ünnepélyes beiktatása ez évi március hó 10-én történt meg Miskolcon, az egész magyar ref. egyház, más hitvallású testvéreink s mondhatni az egész ország képviselőivel! S bár az ünnepély alkalmával egyházmegyénk képviselője is részt vett az üdvözlésben; mindazonáltal ez alkalommal is lelkem sugallatára, szívem melegéből

üdvözlöm új püspökünket magas állásában s mindnyájunk nevében kívánom, hogy áldja meg őt az isteni gondviselés lelki-testi erővel nagy feladatainak dicsőséges teljesítésére!

Ezek után ref. anyaszentegyhazunk egyetemét s közelebbről minket lelkészeket s tanítóinkat érintő fontos eseményről tartom szükségesnek esperesi jelentésem keretében megemlékezni!

S e fontos esemény egyike a lelkészi fizetésnek korpótlék útján való rendezéséről alkotott 1913. évi XXXVIII. szentesített törvénycikk. Eszerint azok a lelkészek, kiknek a fizetése az 1600 koronát meg nem haladja, 5 évi szolgálat után 400, 10 évi után 800, 15 év után 1000, 20 év után 1200, 25 év után 1400 korona korpótlékot kapnak. Viszont azok a lelkészek, kiknek a fizetése 1600 koronánál több, de 3000 koronánál kevesebb, annyit kapnak korpótlék fejében, amennyi az őket megillető évi összjövedelemből hiányzik! Tehát az 1-ső és 2-ik időszakra 400 koronában, a másik 3 ötéves időszakra pedig csak 200 koronában állapítja meg a korpótlékot! A kiegészítés teljes összege nem lehet több a bevallott jövedelemnek háromszorosánál! A lelkészi jövedelem növekedésének megfelelően leszáll a korpótlék összege!

És a mi az 1848. évi XX. t.-c.-ben lefektetett nagy elvvel, t. i. felekezetek egyenjogúságával alig egyeztethető össze, a törvény felhatalmazza a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy az egyes korpótlékok engedélyezése alkalmával az illető lelkészség jövedelmének összeírásában szereplő tételeket vizsgálat alá vehesse s azokat az újabb vizsgálat eredményéhez képest megfelelően módosíthassa; a kath. lelkészekre nézve azonban az 1909. évi XIII. t.-c. 7-ik §-a alapján létesített országos katolikus kongruantanács előzetes meghallgatásával.

Várakozásunknak meg nem felelő végül a törvény 11-ik §-ának utolsó bekezdése is, mely szerint: „A vallás- és közoktatásügyi miniszter akkor, amidőn valamely új lelkészi állás szervezését ismeri el indokoltnak, kikötheti, hogy a korpótlékok összegének egy bizonyos hányadát az egyház köteles viselni, s hogy az elismerést megelőző lelkészi szolgálat korpótlék szempontjából nem számít.”

Ha fentieket figyelembe vesszük, a törvénynek a fizetés-rendezésre vonatkozó rendelkezése, annak az akadémiai, sőt sokszor egyetemi képesítettségnek, melylyel minálunk minden lelkész bír, a hasonló, sőt alacsonyabb képesítést követelő más pályákon elérhető minimális fizetéssel, nem látszik megfelelőnek! De ezzel mégis végre-valahára elértük óhajainknak legalább némi részét, mert hiszen mi is a lelkészek fizetésekiegészítését és korpótlék útján való rendezését, a törvény alapján kívántuk eszközölni, miként erre az államkormány ígéretét bírtuk is, s nemcsak esetleg visszavonható miniszteri rendeleti úton!

A másik fontos esemény a tanítói javadalom rendezésére vonatkozó 1913. évi XVI ik t.-c. Nem tekinthető teljesen kielégítőnek a törvény azon rendelkezése, hogy az állami s hitfelekezeti tanítók javadalmát nem teljesen egyenlő mérték szerint állapítja meg, s hogy a szolgálati éveket csak az 1893-ik évtől veszi figyelembe és így a jelenleg idősebb tanítók, összes szolgálati éveik beszámításával sem juthatnak be a legmagasabb fizetési osztályba s végül figyelmen kívül hagyta azt, hogy a tanítók kántori szolgálata külön díjaztassék!

Ha tehát fenti két törvény alkotásánál reménységünk talán nem is teljesedett be egészében; ennek dacára mégis bizalommal tekinthetünk a jövőbe, hogy a magyar állam és annak mindenkori kormánya jól ismervén azon szolgálatokat, melyeket ref. egyházunk, annak lelkészi és tanítói kara, miként a múltban híven teljesített édes magyar hazánk felvirágoztatása és a vallás erkölcsi élet ápolása s fejlesztése érdekében; akkép a jövőben is hivatva van hűségesen teljesíteni ezeket a nagy feladatokat; s ezért, ha most az állam anyagi helyzete miatt nem is lehetett kielégíteni minden jogos és méltányos igényt, mihelyt a helyzet kedvezőbb lesz, méltányolván e szolgálatokat, jogos igényeink elöl nem fog elzárkózni!

Amint az 1848. évi XX. t.-c. alapján, mástéren pld.: közigazgatási szükségleteink fedezése, az országos ref. lelkészi nyugdíj évi segélye, s az adócsökkentési segélyre fordítható összeg fedezeti összegével s a kápláni kongrua kiútalásával immár jelenben is támogat minket! S ha az 1848. XX. t.-c. szerint a közeli időben a családi pótlé

ket s az özvegyek s árvák évi járulékanak felemelését is megnyerhetnők; — anyagi téren kevesebb nyílt sebünk maradna!

Ezek után áttérve most már egyházmegyénk közlelbi főbb eseményeire, első sorban egy örvendetes eseményről teszek említést! Arról t. i.: hogy egyházmegyénk lelkészi karának Nesztora Ntű Szeghő Bénéjámín ref. lelkész és egyházmegyei tanácsbíró úr, a 70-ik éven felül emelkedett éveinek száma mellett is — legyen hála az Isteni gondviselésnek! — még mindig ifjú erőben ünnepelte meg ez évi március hó 29 én, a zempléni ref. egyházban megszakitás nélkül eltöltött 40 éves lelkészi működésének jubileumát! Az ünnepély úgy volt tervezve, hogy egyházmegyénk képviselőletének részvételével, ez alkalommal én mondok alkalmi imát, Péter Mihály főjegyző úr pedig ünnepi beszédet; de a jubiláns családjában előfordult betegség okából az ünneplésnek szélesebb körben való rendezése elmaradt!

Megragadom tehát a kínálkozó alkalmat, hogy a hű lelkipásztornak s egyházmegyénk ezen kitünő előmunkásának, aki jó és balsorsban mindig egyenlő hűséggel állott a kötelességtudás magaslatán, úgyhiszem mindnyájunk nevében és hozzájárulásával üdvözlétünket és elismerésünket nyilvánítsam! Isten éltesse még sokáig szeretve tisztelt testvérünket s a mi Urunk Jézus Krisztus igája legyen neki ezentúl is könnyű és gyönyörűség!

Jelentem továbbá, hogy a szokásos évi egyházlátogatás jelen év folyamán is a kellő időben megtörtént. S az egyházlátogatást a következő küldöttségek teljesítették: 1. Az abarai járásban: Hutka József esperes és Horkay Lajos kistráskai lelkész. 2. A gálszécsi járásban: Virág József tanácsbíró és Séra János hardicsai lelkész. 3. A sátoraljaújhelyi járásban: Kozma Antal tanácsbíró és Sallai Béla kishárii lelkész. 4. A bodzás-ujlaki járásban: Szegő Benő tanácsbíró és Bornemissza István ladamóczi lelkész.

Az egyházlátogatási jegyzőkönyvek által tett jelentés és saját tapasztalatom szerint egyházmegyénkbeli egyházak múlt évi állapota főbb vonásokban a következő:

Mindenekelőtt a homonnai missiói lelkésznek jelen-

tése alapján kiemelem, miszerint a homonnai államilag segélyezett róm. kath. polgári iskolában a róm. kath. plébános, mint iskolaszéki elnök nem engedte meg, hogy a ref. lelkész az ottani iskolahelyiségben részesíthesse a ref. gyermekeket vallásoktatásban!

E körülményről a ref. lelkész Zemplénavármegye kir. tanfelügyelőjének jelentést tévén, orvoslást kért. A kir. tanfelügyelő a kassai róm. kath. megyéspüspökhöz kérő felterjesztést tett, de a püspök azt a választ adta, hogy miután rendszerint nem szokta megadni az engedélyt, tehát ez alkalommal sem adhatja meg.

Részemről további intézkedés végett annak idején áttettem az ügyet püspöki hivatalunkhoz!

Ezen ügyből ránk nézve az a tanúság, hogy analog esetben a kir. tanfelügyelő, a nagyráskai ref. iskola államsegélyének felfüggesztése iránti intézkedés megtételével követelte a nagyráskai lelkésztől, a nagyráskai ref. iskolába járó róm. kath. gyermekeknek, a ref. iskolahelyiségben való vallásitanításnak megengedését; míg ellenben a róm. kath. püspökhöz kérő felterjesztést intézett s mikor tagadó választ kapott, ezen ügynek illetékes felsőbb fórum a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz felterjesztésről nem intézkedett.

Pedig „quod umi justum, alteri aequum!“ Az 1848. évi XX. t. c. alapján ezért is küzdünk mi! Egyébként a nagyráskai ügy az egyetemes konventnek múlt évi dec. hó 17-én Budapesten tartott gyűlésének 285. számú határozatával a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz felterjesztetett; békességgel várjuk tehát az ügy eldőlését!

Végül ez ügygyel kapcsolatban tudomásvétele szempontjából megemlítem, hogy ugyanazon konvent 286. sz. határozatából egy analóg esetre nézve azt olvassuk: hogy a hittanóratartás meg nem engedése *vallássérelmi* esetet nem képez, mert a népiskolai törvények nem kötelezik az iskolafenntartókat tanterem átengedésre hittanartás céljaira! És úgylátszik, erre nézve a konvent kellő tájékozást szerzett, hogy a népiskolai törvények intézkednek *polgári iskolák*, sőt tanítóképezdek ügyében is.

Az abarai egyház meglátogatása alkalmával, de az

abarái lelkész úr által előzőleg is még mult év június havában hivatalomhoz jelentés tételét arról, hogy ezen egyházban első ízben a múlt év május havában, majd nem ismételtén az őszi hónapokban bizonyos Kiss József nevű abarái születésű és Amerikát járt futkározó atyafi a lavasszal csak egyedül, s majdnem ősszel már egy elvtársa segédletével anabaptista tanokat igyekezett széthinteni az egyház hívei között s vallási összejövetelek által híveket toborozni s felzavarni a vallási békét, — de a helybeli egyházi s politikai hatóság, de sőt a nagymihályi főszolgabírói hivatal erélyes közbelépése folytán, mint amerikai illetőségű egyén, a községből ősz utóján eltávolított!

Ami engemet illet, én mindjárt a lelkész úr május havi jelentése folytán legazonnal megjelentem az egyházban s az előzőleg összehívott presbiteri gyűlésben kértem s buzdítottam a presbiterium tagjait, hogy legyenek segítségére a lelkésznek a tévtanok terjesztésének meggátlásában; majd az egyházlátogatást személyesen teljesítvén, az ügynek felszínre kerülésével e tárgyban való kérésemet megismételtem, amidőn is a presbiterium azon megnyugtató kijelentést tette: *„hogy még nincs baj az egyházban!”*

Ezt a jelenséget tapasztalva, önként jönnek ajkaimra az írás eme szavai: (Máté IX. 37—38. v.) *„Az aratásra való gabona bizony, hogy sok; kérjétek azért az Aratásnak Urát, hogy bocsássa ki az aratókat az Ő gabonájának aratására!”* S tartsuk szent kötelességünknek kezünket az eke szarvára tenni s munkálkodni a belmissió terén is, mert bár hiszem és vallom, hogy az igehirdetés minden időben egyik legerősebb fegyvere lesz ami ref. egyházunknak, de azért egy hiterősítő felolvasás, vallás-erkölcsi iratok terjesztése, egy egyházi énekkar, híveinknek a családi tűzhelynél való időnkénti meglátogatása, erős segítő eszközök lehetnek egyházunk köfalainak megszilárdításában, ebben azonban miután „választatott nemzetség és királyi papság“ vagyunk, bizton számíthatunk a tanító uraknak, magas műveltségű világi férfiaknak, a presbiteriumoknak s minden ref. egyháztagnak, mint minden egyéb mástéren, úgy e téren való hathatós támogatására is

s akkor bizton hiszem, hogy anyaszentegyházunkon a pokol kapui sem vehetnek diadalt! . . .

Ami most már általában az egyházak

I. *Beléletét illeti*: arra nézve megnyugtató jelentést adhatok. A lelkipásztorok híven örködték az Ur nyája felett s annak szükségleteiről kellőleg gondoskodtak. A vasárnapi, ünnepi s hétköznapi istentiszteletek, a miként eddig gyakorlatban volt, minden egyházban megtartattak s megtartattak a hazafias érzést erősítő ünnepélyek s a reformáció emlékünnepe is. Az Isten ígéje rendesen hirdettetett, a szent sákramentumok kiszolgáltattak.

A hivek úgy a vasárnapi, ünnepi, miként hétköznapi istentiszteleteket kellő számban látogatták s a szent sákramentumokat is igénybe vették s a házasulók egyházi kihirdetése s megáldása is általában véve megtörtént. Azonban Sátoraljaújhelyben 15 esetben mellőzték az egyházi megáldást.

A vasárnapi s ünnepi munkaszünetről szóló egyházi és polgári törvényeket tiszteletben tartották hiveink s az uri szent vacsorában megfelelő számban vettek részt. Nem magyar nyelvű egyházainkban egyházkerületünk rendelkezése szerint az isteni tiszteletek minden 3-ik vasárnap magyarnyelvű volt. Felekezetenkívülivé senki sem lett a múlt év folyamán és szektáriusok sem voltak egyházunkban. Némely helyütt azonban hitelveinkkel ellenkező szokások; mint halottak napján a temetők kivilágítása, más vallásu ünnepek, mint pl. úrnapjának megtartása s búcsúrajárás divatban voltak; — ezen rossz szokásoknak a kiküszöbölésére tehát mindannyiunknak minden rendelkezésre álló eszközzel küzdenünk kell!

A konfirmációi oktatást az anyaegyházakban a lelkészek, a filiákban pedig az ottani tanítók teljesítették a lelkészek ellenőrzésével, s a konfirmáció egy-két egyház kivételével az aratási uri szent vacsoraosztás előtt történt! A más felekezeti iskolába járó gyermekek konfirmációja az aratási szünidő idején megtörtént! A halottakat a lelkészek mindenütt kikísérték a temetőbe s a temetésen hiveik mindenkor szép számmal vettek részt. Ezzel kapcsolatban jelentem, hogy a halotti torokkal való visszaélés s az alkohol mértéktelen élvezet alábbszállott.

Hogy hiveink lelkében a múlt év súlyos gazdasági viszonyai dacára sem aludt ki anyaszentegyházunk iránti ragaszkodó szeretetnek lángja, bizonyosságai ennek azon adományok és építkezések, melyek egyházmegyénk anyagi viszonyairól szóló kimutatásban részletesen vannak elősorolva. Itt csak a nagyobb adományok s építkezésekről tesztek említést, ezek pedig a következők:

a) Adományok.

Isten dicsőségére adakoztak:

1. Bánócon	---	---	---	---	164 K 88 f.
2. Vásárhelyen	---	---	---	---	129 „ 90 „
3. Bodzásujlakon	---	---	---	---	161 „ — „
4. Garanyban	---	---	---	---	270 „ — „
5. Dereglyön	---	---	---	---	124 „ 55 „
6. Gálszécsen	---	---	---	---	72 „ 40 „
s Nemes Sándorné úrnő egy sajátkezü himzéssel készített úrasztali terítőt ajándékozott					
7. Hardicsán	---	---	---	---	176 K — f.
8. Nagybariban	---	---	---	---	451 „ 95 „
8. Kistráskán	---	---	---	---	130 „ — „
9. Hegyiben	---	---	---	---	106 „ — „
10. Kolbásán	---	---	---	---	259 „ — „
11. Lasztócon	---	---	---	---	209 „ — „
12. Lasztomérban	---	---	---	---	240 „ — „
13. Magyarizsépen	---	---	---	---	307 „ — „
14. Szürnyegen	---	---	---	---	216 „ — „
15. Miglészen	---	---	---	---	143 „ — „
16. Nagyráskán	---	---	---	---	279 „ — „
17. Sátoraljajhelyben	---	---	---	---	500 „ — „
18. Tusán	---	---	---	---	533 K 09 f.

b) Építkezések.

1. Csarnahón tanítói lakást építettek 4189·99 filléren.
2. Nagybariban tanterembővítésre 926 K 60 fillért fordítottak.

3. Deregyőn templomra helyezett villámhárító 600 koronába került.

4. Ladamócson épület javítást végeztek 612 korona értékben.

5. Lasztócon tanítói belhelyen istállót építettek 1000 korona költséggel.

6. Legenyén fatartót építettek 400 kor. értékben.

7. Cselejben a templomot javították 2400 korona költséggel.

8. Szürnyegen a tanítói istálló és magtár építése 5000 koronába került.

9. Kis-toronyán iskolát és tanítói lakot építettek 13000 korona költséggel.

10. Szöllöskén iskolát és tanítói lakot építettek s ezen építéshez Szöllöske : 7735 korona 06 fillérrel, Borsi : 1161 koronával, Bodrogszerdahely szintén 1161 koronával.

Az adományokért s építkezésekre fordított áldozatkészség és buzgóságért fejezzük ki elismerésünket, az illetékes egyházak lelkészeinek, előljáróinak s hiveinek !

II. Az egyházak közéleti szervezete és vagyonáról szóló jelentésem ez :

A presbyterium mindenütt szabályszerűen volt szervezve. A presbyterium és közgyűlés határozatai mindenütt az egyházi törvényeknek megfelelőleg jegyzőkönyveztetek és foganatosítottak.

A presbiterok szabályszerű meghívás után jelentek meg a gyűléseken s teljesítik a törvényben előírt kötelességüket, s a lelkészt minden igaz és fontos ügy keresztülvitelében támogatták !

A presbiteri jegyzőkönyvek be voltak kötve, a püspöki, s esperesi körlevelek a rendeletek tárába bevezetettek.

A parókiális könyvtár könyvei e könyvtár törzskönyvébe mindenütt szabályszerűen voltak bevezetve.

Az anyakönyvek mindenütt rendben vezettettek s a lelkészi hivataloknak volt posta s iktatókönyvük s azokat vezették !

Az egyházközség régi értékes anyakönyvei, gondnoki számadásai, alapítólevelei, fontos okiratai és régi becses szent edényei jegyzékbe voltak foglalva s gondoztattak.

A megerősített vagyonleltár s rovatos kimutatás mindenütt megőriztetett !

Az egyházi számadások s költségvetések elkészítettek és számvevőségi vizsgálat céljából az esperesi hivatalnak kellő időben elküldettek s megvizsgáltattak.

Az egyházi épületek mindenütt megfelelő értékig voltak biztosítva.

Az egyházak földbirtoka általában véve bérkezelés mellett jövedelmez, s a bérjövedelem befolyt.

Az egyházi tőkék 7—8 százalék évi kamat mellett részint egyesek, részint a presbyterium jóállása mellett magánegyházaknak vannak kölcsön adva, részint takarékpénztárban s részint az egyházkerületnél vannak gyümölcsözőleg elhelyezve !

Az egyházi ingatlanoknak, ugyszintén a lelkesztanítói ingatlanoknak bekebelezése tárgyában a tárgyalás folyamán bemutatandó telekjegyzőkönyvek fognak tüzetes tájékoztatást nyújtani. Ez ügyről való jelentést tehát itt mellőzöm !

Az egyházi adó általában véve befolyt, de Kisazarban, Ladamócson, Nagy- és Kistoronyán a polgári hatóság végrehajtási segítségét kellett igénybe venni, — de még így is Ladamócson ingó vagyon hiányában 517 koronát, Nagytoronyán rendes és rendkívüli egyházi adóból : 888 korona 44 fillért, Kistoronyán pedig 89 korona 06 fillért nem lehetett behajtani s nevezett egyházaknál, a hátralékban maradt egyházi adónak ingatlan vagyonra vezetendő végrehajtási eljárás foganatosíttatása végett dr. Iszépy Tihámér egyházmegyei ügyészünk kerestetett meg.

Az elmúlt évre mindenféle adó, illeték-egyenérték, lelkeszi és tanítói nyugdíjintézeti évi járulék, közalapi illeték, özvegy árvatári köteles tartozás, egyházmegye, kerület és főiskolák részére megajánlott, vagy kivetett összeg mind az egyház, mind a hivatalnokok részéről kevés hátralék kivételével kifizettetett !

Polgári hatóság előtt ez idő szerint egyik egyháznak sincs pere.

Az építésre utasított egyházak közzül : 1. Csornabó tanítói lakását felépítette. 2. Nagybári iskolai tantermét kibővítette. 3. Kistoronya tanítói lakát és iskoláját. 4. Szöllöske hasonlólag tanítói lakát és iskoláját. 5. Szöllöske most már lelkészlakot akar építeni. 6. Lasztomér iskoláját és tanítói lakát ez év folyamán kívánja felépíteni. 7. Magyarsas iskolája felépítésében már szintén fáradozik.

Az egyházi élet felvirágoztatására szükséges áldásos béke és egyetértés mindenütt megvolt.

III. Egyházmegyénk iskolaügyéről a következőket jelentem :

Egyházmegyénk tanügyére vonatkozólag megnyugtatóan jelenthetem, hogy iskolaügyünk régi jó hírnevéhez méltó fejlődési tüneteket mutatott fel a múlt év folyamán is ! S tanítóink hivatásuk magasztos feladatát megértve, gonddal és híven oktatták a gondjaikra bízott gyermekeket és pedig úgy a mindennapi, mint ismétlő iskolában s kellő gondot fordítottak a vallásos oktatásra, az egyházi énektanításra s az iskolamulasztók névjegyzékét a törvény s a vonatkozó rendeletek értelmében mindenütt pontosan kiadták. S olyan felvételi, előmeneteli és mulasztási naplókat használtak, melyek a vallás- és közoktatásügyi ministerium által megállapított összes rovatokat tartalmazták s tankönyvekkül az egyházkerület által megállapított tankönyveket használták. Ezen tankönyvek kellő példányszámban megvoltak s kellő időben beszerezettek !

A gyermekek a téli hideg idő kivételével a templomba felvezetettek.

Állami, községi, vagy más felekezetű iskolába járt gyermekeink vallásoktatásáról gondoskodva volt.

A nem református felekezetű községi iskolába járt s 12 évet betöltött tanulók — ahol ilyenek voltak — az aratási szünidőben a lelkész által megkonfirmáltattak !

A tanrend mindenütt ki volt függesztve s mindenütt okleveles tanítók tanítottak, csak épen Gálszecsén nem, ahol a rendes tanító egy évi önkéntesi tényleges katonai szolgálatot teljesítvén, oklevél nélküli helyettes tanító

alkalmaztatott, miután okleveles tanító nem is pályázott s Csarnahón tanító időközi eltávozása folytán nem volt tanító!

Lasztómerban Szemere Berta kisasszony női kézimunkára tanította az iskolás leánygyermeket.

Az 50 filléres beiratási díjak a népiskolai ifjusági és tanítói könyvtár könyvek beszerzésére fordítottak.

IV. Az egyházmegye statisztikai adatai.

1. Az egyházmegye területén az összes lakosok száma	---	---	---	---	---	---	---	101525
2. Ezek közt magyar	---	---	---	---	---	---	---	41290
3. Ezek közt nem magyar	---	---	---	---	---	---	---	60345
4. Református	---	---	---	---	---	---	---	10058
5. Született fi	---	---	---	---	---	---	---	227
6. Született nő	---	---	---	---	---	---	---	235
7. Törvényes fi	---	---	---	---	---	---	---	215
8. Törvényes nő	---	---	---	---	---	---	---	221
9. Törvénytelen fi	---	---	---	---	---	---	---	12
10. Törvénytelen nő	---	---	---	---	---	---	---	14
11. Konfirmáltatott fi	---	---	---	---	---	---	---	146
12. Konfirmáltatott nő	---	---	---	---	---	---	---	166
13. Házasságot kötött tiszta pár	---	---	---	---	---	---	---	91
14. Házasságot kötött vegyes	---	---	---	---	---	---	---	57
15. Kitért fi	---	---	---	---	---	---	---	7
16. Kitért nő	---	---	---	---	---	---	---	16
17. Áttért fi	---	---	---	---	---	---	---	6
18. Áttért nő	---	---	---	---	---	---	---	2
19. Reversálist kötött javunkra	---	---	---	---	---	---	---	16
20. Reversálist kötött kárunkra	---	---	---	---	---	---	---	14
21. Egyházmegyei megáldást nem kért (Sátoraljai helyben)	---	---	---	---	---	---	---	(pár) 15
22. Meghalt fi	---	---	---	---	---	---	---	170
23. Meghalt nő	---	---	---	---	---	---	---	182

V. Segélypénzek :

Az esperesi hivatalhoz alábbi segélypénzek érkeztek :

I.

1. 1913. évi II-ik félévi lelkészi kongrua	11698·93 fill.
2. 1914. évi I-ső félévi lelkészi kongrua	11693·31 „
3. 1913. évi II-ik félévi lelkészi korpótlék	7200·— „
4. 1914. évi I-ső félévi lelkészi korpótlék	6800·— „
5. 1914. évi egész évi kápláni kongrua	2934·— „

összesen : --- 40326·24 fill.

Ezen segélyeket az illetőknek annak idején pontosan elküldöttem.

II.

Fenti segélyeken kívül még következő segélyek voltak :

6. Az egyházmegyei pénztári hivataltól álamsegélyt kaptam	--- --- --- ---	3691·48 fill.
7. Br. Baldácsy-alaphól	--- --- --- ---	809·52 „
8. Nagy Gedeon-alaphól	--- --- --- ---	200·— „
9. Szükösi és Hollandi tárból	--- --- --- ---	120·— „

összesen : --- 4821·— fill.

Ezen itt utóbb elősorolt segélyekről a segélyosztó bizottság jegyzőkönyvében van részletes számadás, mely a tárgyalás folyamán külön mutattatik be.

III.

Közvetlenül a főtiszteletű Püspök Ur útján lelkészi javadalom emelésére szolgáló állandó domesztikai segélyt a következő lelkész urak kapták meg :

1. Tomory Pál magyarizsépi lelkész	--- ---	70 Kor.
2. Szombathy Antal kolbásai lelkész	--- ---	140 „
3. Kiss Tamás málczai lelkész	--- ---	70 „
4. Ignéczy Sándor szöllöskei lelkész	--- ---	140 „
5. Bornemisza István ladamóczi lelkész	--- ---	70 „

IV. Továbbá jelentem, hogy az egyházmegyénkbeli tanítóurak az 1913. évi XVI. t.-cz. értelmében fizetésük-

nek 1200 koronától feljebb emelkedő összegéig összesen :
36·728 kor. államsegélyt kapnak.

V. Hogy egyházmegyénk kellőleg tájékozva legyen az egyházak által élvezett különféle segélyekről, tisztelettel jelentem még, hogy az egyházlátogatási jegyzőkönyvek szerint tökesegélyt a következő egyházak kaptak :

1. Abara	---	---	---	2000	K
2. Bánócz	---	---	---	6000	"
3. Vásárhely	---	---	---	3000	"
4. Gálszécs	---	---	---	3000	"
5. Hardicsa	---	---	---	2000	"
6. Kisazar	---	---	---	3000	"
7. Kisbári	---	---	---	2000	"
8. Csarnahó	---	---	---	3000	"
9. Szöllöske	---	---	---	5000	"
10. Imreg	---	---	---	5000	"
11. Kistoronya	---	---	---	2000	"
12. Nagytoronya	---	---	---	3000	"
13. Lasztócz	---	---	---	3000	"
14. Legenye	---	---	---	3000	"
15. Kiszte	---	---	---	1000	"
16. Nagyhári	---	---	---	3000	"
17. Kisráska	---	---	---	3000	"
18. Hegyi	---	---	---	7000	"
19. Kolbása	---	---	---	3000	"
20. Homonna	---	---	---	3000	"
21. Magyarizsép	---	---	---	2000	"
22. Sátoraljaujhely	---	---	---	10000	"
23. Tusa	---	---	---	4000	"

VI.

Adócsökkentési segélyben részesülnek, vagy pedig az idén folyamodtak a következő egyházak :

1. Bánócz. (1914 ik évben folyamodott.)
2. Morva.
3. Vásárhely.
4. Bodzásujlak. (1914-ik évben folyamodott)

5. Csarnahó.
6. Szalók. (1914-ik évben folyamodott.)
7. Hardicsa. (1914-ik évben folyamodott.)
8. Gálszécs.
9. Kisazar.
10. Kis-Bári.
11. Nagy-Bári.
12. Kis-Ráska. (1914-ik évben folyamodott)
13. Hegyi. (1914-ik évben folyamodott.)
14. Kolbása.
15. Ladamócz.
16. Homonna.
17. Magyarizsép. (1914-ik évben folyamodott.)
18. Magyarzas.
19. Imreg.
20. Szürnyeg.
21. Miglész.
22. Nagy-Ráska.
23. Nagy-Toronya.
24. Kis-Toronya.
25. Szöllöske.
26. Tusa.
27. Zemplén.

VII. Az 1913-ik évre szóló s immár 8-ik 290 kor. lelkészi könyvtár járuléka egyházkerületi pénztárnak befizettetett.

VIII Orsz. református közalap és orsz. református lelkészi nyugdíj és árva gyámintézet járulékaikról külön jegyzőkönyvben van elszámolás.

IX. Orsz. református lelkészi nyugdíjintézetre virágvasárnapi perselypénz címén egyházmegyénk egyházaiból begyűlt: 39 K 64 fillér.

X. Végül jelentem, hogy a templomi jelek a főhatalósági rendelkezésnek megfelelőleg a meghatározott napokon és célokra kellő felhívás mellett kitétettek s a begyűlt adományok illetékes célokra elszámoltattak és elküldettek és pedig a Gusztáv Adolf egyesület részére begyűlt: 125 K 56 fillér.

VI. Ünnepek.

Mult évi november hó 2-án Dókus László egyházmegyei gondnok úr részvételével a szöllöskei újonnan épített ref. tanítói lakot s iskolát ünnepélyes istenitisztelel tartása mellett felavattam, amidőn is alkalmi imát és alkalmi beszédet én mondtam, Ignéczy Sándor lelkész úr pedig úri szent vacsorát osztott nagy számban megjelent híveinknek!

Folyó évi március hó 10-én pedig Dr. Tüdös István püspök úrnak Miskolcon nagy lelkesedéssel végbement beiktatási ünnepélyén vettünk részt; csekélységemet azon kitüntetés ért, hogy a beiktatáskor a templomi imát én mondtam. A beiktatási ünnepélyen rajtam kívül egyházmegyénkből a következő lelkész és világi urak vettek részt: Kádár János, Tudja Mihály papi tanácsbírák, Péter Mihály egyházmegyei főjegyző, Bottka Bertalan gercselyi, Tomory Pál magyarizségi lelkész és egyházmegyei papi aljegyző, Papp József sátoraljaujhelyi bitoktató lelkész, Enyedy Andor alsómihályii s.-l. és Kerekes Kálmán nagytoronyai lelkész. A világi urak közül: Dókus László egyházmegyei gondnok, Dókus Gyula egyházmegyei világi tanácsbíró, Nemes Lajos világi tanácsbíró, Ilosvay Zsigmond alsómihályii főgondnok, Berencsy Endre alsómihályii ref. tanító s az alsómihályii ref. egyház küldöttsége. Végül Dókus László egyházmegyei gondnok úr Németh István dunántúli ref. püspöknek Pápán folyó évi március 31-én végbement ünnepélyes beiktatásán is jelen volt.

VII. Hivatalváltozások.

1. Molnár Lajos csarnahói tanító az iskolai év elején ladamóci községi tanítóvá választatván, ezen tanítói állás azóta még mindig nincs betöltve.

2. Nagy Sándor alsómihályii segédlelkész nagyszelmenci lelkészszé választatván, helyette Kosdy János volt klopodiai h.-lelkész rendeltetett be mult évi szeptember hó 1-től december hó 1-ig. December hó 1-től pedig mostanáig Enyedy Andor működik, ott nincs segédlelkész.

3. Sátoraljaujhelyben december hó 1-től 1914. jan.

15-ig Kosdy János működött, mint helyettes lelkész s miután ő Körösszegapátiba választatott lelkésznek január hó 15-én Sátoraljaujhelyből eltávozott s helyére Kisvárdáról Szombati Szabó István jött h.-lelkésznek, aki jelenleg is működik ott.

4. Ujlaki Ferenc bánóci s.-lelkész 1914. július hó 1-én Ungvárra távozott s helyére ugyanazon időtől Bartha Endre s.-lelkész jött.

5. Málcán K. Kovács Lajos elhalálozása folytán július hó 1-től Koronka Pál jött segédlelkésznek. S ugyanoda kántortanítónak szeptember hó 1-től Révai Miksa.

6. Szöllöskére Kozma Dezső eltávozása folytán Enyedy Lajos immár nyugdíjban volt, de újból reaktívált tanító választatott meg szept. hó 1-től kezdődőleg.

7. Tusáról Máthé János szept. hó 1-én Magyarfelére távozván el, helyébe Szöllössy Izabella okleveles tanítónő választatott meg orgonista kántortanítónak.

8. Bodzásujlakra Helmeczy Antal volt migléci lelkész választatván meg, helyébe Szilágyi László volt vajáni s.-lelkész választatott meg. Ifjú Timótheus atyámfiait új működési helyükön bizalommal és szeretettel köszöntöm, mert bennök kiváló lelkipásztorokat találtunk s kívánom, hogy legyen Isten áldása ottani működésükön!

9. Gálszécsen Frenczel József rendes tanító október hó 1-én egy évi önkéntesi katonai szolgálata'ra bevonulván, helyébe ideiglenes tanítónak okleveles egyén hiányában Sárközy Sándor választatott meg a presbitérium által s én neveztettem az E. T. VI. t.-c. 27-ik §-ának második kibekezdése értelmében a rendes tanító katonai szolgálati idejére be is erősítettem. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr azonban az 1907. évi XXVII. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 1907. évi 76000. számú rendeletnek 5-ik §. alapján, — miután e szerint segédtanítót csak okleveles tanító alkalmazható — a megerősítést megtagadta. Mihez tartás végett mindenesetre szükséges, hogy az E. T. s hivatkozott miniszteri rendelet közti ellentét tisztáztatnék!

10. Zsoldos Ferenc nagyráskai kántortanító 1914. szeptember 1-én Vencsellőre távozván, helyébe Nyiry Gyula okleveles tanító választatott meg, aki új helyét el is foglalta.

VIII. Intézkedések.

Múlt évi tavaszi egyházmegyei gyűlésünk óta iktató könyvembe bejegyzett ügyiratok száma 1002. Postakönyvem igazolása szerint elküldtem 56 ajánlott levelet s ezenfelül különféle ügyekben 26 körlevelet küldtem szét s a felsőbb hatóság által végrehajtani rendelt utasításokat fogantatosítottam!

Igy a többek közt a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak a községi és hitfelekezeti iskolák tandíjkárpótlására vonatkozó 2876—1913. számú körrendeletét tudomásvétel végett minden lelkészi hivatalnak körlevélben megküldöttem.

Ugyancsak megköröztem a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak az elemi iskolai bélyegzők és elemi iskolai és ismétlőiskolai végbizonyítványok használata tárgyában kiadott 88,697—1913. számú rendeletét s a szükséges bizonyítvány mintákat és törzskönyvlapokat minden iskolának kellő számú példányban megküldöttem!

Megküldöttem továbbá az egyházaknak a szükséges vagyonelemtári és rovatos kimutatásokat! 1912. tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 4. számú jegyzőkönyvi pontjának 6. alpontja szerint a vasárnapi és hétköznapi istentiszteletnek híveink által tárgyában kiadott 12—1912. sz. körlevelemben foglaltakat 1—1913. számú körlevelemben megújítottam.

Ugyancsak megújítottam a templomi jeleknek a meghatározott célra s napokon való kitétele tárgyában tett felhívásomat!

Virágvasárnapon az orsz. ref. lelkészi nyugdíjintézet és özvegy-árva gyámintézet, pünkösdi utáni szentháromság vasárnapon a Gusztáv Adolf egyesület, a reformáció emlékünnepén pedig az országos közalapra való adakozásra hívtam fel körlevélileg az egyházakat!

A tanintézeti s egyházkerületi tanítóképviselőkre, egyházkerületi papi tanácsbírói s püspöki állásra mindannyiszor elrendelt szavazatokat összegyűjtöttem s rendeltetési helyére elküldöttem.

A Foniceére Pesti Biztosító intézet 25%-al felemelt tűzkárbiztosítási pótkötvényeit s díjváltóit minden egyháznak elküldöttem!

A lelkészi korpótlék kiutalása tárgyában megküldött konventi elnöki 3689—1913. számú körölvényt lelkész-társaimmal közlöttem!

A lelkészi korpótlék alkalmából emelkedett nyugdíj-jogosultságra vonatkozó orsz. ref. lelkészi nyugdíjintézeti pótlapokat az illetékes lelkész uraknak elküldöttem!

Az egyetemes konvent 204—1913. számú határozata alapján, az egyházi szükségleteknek, az 1848. XX. t.-c. szerint eszközözendő végrehajtására szükséges kérdőíveket egy Virág József, Tudja Mihály, Böszörményi Sándor lelkész urakból álló bizottsággal Bánócon kitöltöttem, úgyszintén az egyházmegye szükségleteire vonatkozó kérdőívet is s ez íveket 1913. év szept. hó 21-én a Főtiszteletű Püspök úrnak elküldöttem.

A töke-kamat segélyek iránti kérvényezésre 9—1913. számú körlevelet bocsátottam ki s a kérvényeken egyházmegyei letárgyalás után főtiszteletű egyházkerületre felterjesztettem.

A Gelléri Szabó János 20,000 koronás alapítványból való kérvényezésre is körlevélileg szólítottam fel az arra illetékeseket!

Egyházmegyei gondnok ur önegységával végrehajtottam a bodzás-újlaki és miglészi s úgyszintén a sátoraljaujhelyi lelkészválasztást s Helmeczy Antal és Szilágyi László lelkész uraknak beiktatása iránt intézkedtem; azonban ez évi március hó 12-én sátoraljaujhelyi lelkésszé megválasztott Enyedy Andor alsómihályii segéd-lelkész úr megválasztatása ellen törvényes időben 10 válaszló egyháztag által fellebbezés adatván be, ez okból a lelkésszé megválasztott segéd-lelkész úr meghívására az esperesi concessa kiadását felfüggeszteltem s a lelkészválasztás ennek miatta birói eljárás alatt áll!

Szilágyi László miglészi lelkésznek orsz. ref. lelkészi nyugdíjintézetbe való felvétel s Helmeczy Antal bodzás-újlaki lelkésznek és Szalay Béla sátoraljaujhelyi énekvezérnek jövedelem változás folytán nyugdíjintézeti járulék kiigazítása tárgyában kiállított tagsági ivateket ez intézet végre-

hajtó-bizottsághoz felterjesztettem s valamennyiök ügye kedvező elintézését nyert!

Az orsz. ref. közalap s lelkészi nyugdíjintézet múlt évi számadásait s f. évi kimutatásait a konventnek kellő időben elküldöttem, úgyszintén kellő időben küldöttem el a Főtiszt. Püspök úrnak az államsegély, Báró Baldácsyalap s többi segélyekről szóló számadást (Lásd 1911. őszi egyházkerületi gyűlés 21—22. jkvi pont) s elküldtem az egyházi számadásokat is számvevőszéki vizsgálat végett!

A Főt. Püspök úrnak 1912. évi 2001 s 1913. évi 1179. számú körlevele szerint, a népiskolai, tanítói s ifjúsági könyvtár ügyében újabban 17—1913. számú körlevelben intézkedtem!

Fentiekén kívül több nagyobb és kisebb ügyet intéztem el, melyek mindannyian az egyházi és iskolai közigazgatás körébe tartoznak; azonban ezeknek egyenkénti felsorolását itt mellőzöm!

Végül mindezeknek befejezéséül jelentem, hogy az egyházmegyei tisztviselői kar 10 éves mandátuma lejárván, tisztelettel kérem a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlést, méltóztassék a tisztújítás tárgyában intézkedni s a szavazatszedő bizottságot megválasztani. Részünkről hálás köszönetünket nyilvánítjuk a Nagytiszteletű Egyházmegyének belénk helyezett bizalmáért s nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy ennek a bizalomnak megfelelni mindenkor legfőbb törekvésünk volt! S ha anyaszentegyházunk közjáva érdekében együttes munkával valami sikert elérhettünk s szeretett magyar hazánk ügyének előmozdítására csak egy szemernyivel is hozzájárulhattunk, azt nem tulajdonítjuk magunknak, hanem mindenek fölött a nagykegyelmű Istennek, aki minket gyengeségünkben mindenható hatalmával bü támogatott s akinek ezért legyen örök dicsőség! Tulajdonítjuk továbbá Isten után a Ntű. egyházmegye gyarlóságainkat is elnéző kegyességének és mindenkori támogatásának! Fogadják azért még egyszer a Nemes és Szent Egyházak, azok lelkészei, tanítói, fő- és többi gondnokai, presbiterei s egyéb szolgálatbeli tagjai s minden rangú s rendű hívei forró köszönetünket,

S ezzel tiszteletteljes jelentésemet befejezvén, magamat a Nagytiszteletű Egyházmegyének nagyrabecsült jóindulatába ajánlom!

Bánóc, 1914. évi április hó 22.

Alázatos szolgájok:

Hutka József

esperes.

5. Az esperesi jelentés a mindnyájunkat elfoglalt mély fájdalom hangján emlékezik meg Fejes István tiszáninneri püspök, f.-zempléni tb. esperesnek 1913. nov. 30-án történt haláláról s szép, megható vonásokkal ecsetelvén a boldogult kiváló egyéniségét, indítványozza, hogy a gyászoló családhoz s a főt. egyházkerülethez intézzen egyházmegyéink részvét-iratot.

Bár a Fejes István elévülhetlen érdemeire, kivételes lényére való tekintetből az ő fényes emlékét oly módon is megbecsülni óhajtja egyházmegyéink, hogy annak egy külön gyászórát szentel, ahol az ő ragyogó pályáját még egyszer szeméink elé állítván, a fájdalom könyeit elsírjuk, — mindamellet e helyen is mély megilletődéssel ad kifejezést egyházmegyéink azon nagy veszteségnek, mely a boldogult eltávozásával, a főt. tiszáninneri egyházkerületet s abban különösen a mi f.-zempléni egyházmegyéinket sújtotta.

Hiszen Ő nekünk atyánk és testvérünk volt egyszerre, mert ragyogó szellemével, mint atya alkotott, vezetett, jóságos lelkével, mint testvér szeretett bennünket. Az ő halála igazán ajkunkra adja a próféta siralmas felkiáltását: „leesett a mi fejünknek koronája.“ Midőn egyházmegyéink azt kívánja, hogy a Fejes István élte végén sok szenvedéssel osztozott teste csendes pihenést, sok dicsőséggel koszorúzott lelke pedig örök üdvösséget találjon az egekben; egyuttal mélységes fájdalunkról a gyászoló családot, a főt. tiszáninneri egyházkerületet ezennel tisztelettel értesítjük.

6. Ugyancsak esperes, jelentése kapcsán megemlékezik arról, hogy tiszánineni egyházkerületünknek a b. e. Fejes István halálával megválasztott püspöke dr. Tüdös István jelen évi március hó 10-én Miskolcon fényes és lelket emelő ünnepegy keretében püspöki állásába beiktattatott. Indítványozza, hogy a megválasztása felett fejezzük ki örömünket s kívánjuk sokoldalú munkájára Istennek minden áldását.

Egyházmegyénk, esperese jelentését mély tisztelettel veszi. Főt. s Mélt. dr. Tüdös István urnak püspökké választását tiszánineni egyházkerületünk, egyetemes egyházunk és magyar hazánkra nézve kiváló nyereségnek tekinti, törhetlen szorgalmához, fényes tudásához, bölcseségéhez és nagy lelkesedéséhez sok édes reménységet fűz egyházmegyénk is. Midőn a püspök úr ő méltóságát magas állásában mély tisztelettel üdvözljük, egyszersmind biztosítjuk, hogy az anyaszentegyház felvirágzására irányuló minden szent munkájában odaadó buzgalommal támogatni fogjuk.

7. Megemlékezik esperes az Antal Gábor dunántúli ref. püspöknek jelen év január 14-én történt haláláról, szépen ecsetelvén azt a veszteséget, mely e kiváló püspökünk elhunytával a dunántúli egyházkerületet, sőt az egyetemes ref. egyházat érte.

Egyházmegyénk Antal Gábor dunántúli püspök, konventi elnök halálát az egész magyarországi ref. egyház közös veszteségének tekinti. Az ő lángoló lelke, fényes szelleme, kiváló szervező ereje, pihenést nem ismerő munkássága, minden téren való fáradozása csodálattal töltötték el egyházmegyénk közönségét is. Láta, hogy az aratásra való gabona sok, az arató pedig kevés, azért egymaga százakért dolgozott. Hirdessék emlékét soknemű alkotásai s vegye el hűségéért jutalmát az igaz bírótól.

8. Ezután Péter Mihány főjegyző olvassa fel a Fejes Istvánról szóló következő emlékbeszédjét:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A f.-zempléni ref lelkészegyesület alapszabályai úgy szólnak, hogy egyéb teendőink mellett minden elhunyt lelkésztársunk felett gyűjtsuk meg az emlékezés fáklyáját. Ennek a kegyeletes cselekedetnek az elhatározására indított bennünket annak idején a kartársi összetartás, szeretet és becsülés érzése.

Ha ez kötelességünk a legkisebb lelkésztársunkkal, bizonyára kétszeresen az, Fejes Istvánnal szemben. De az ő alakját ki kellett emelnünk a megszokott keretből, midőn az ő emlékének szánt, emez órát az egész egyházmegye közös ünnepélyévé tettük. Hiszen ő, nemcsak mi közöttünk, felsőzempléni ref lelkészek között volt a legelső, de egyik főfő vezére volt, — még mielőtt püspökké lett volna, — a tiszánineni egyházkerületnek, sőt az egyetemes magyar ref. egyháznak.

Hogy minő tisztelettel és becsüléssel öveztek mi Fejes Istvánt, azt hiszem, mindenki mélyen tudja.

Rendesen együtt voltunk már, midőn emeleti lakásáról közénk lejött. Mintha most is látnám, — mély tisztelettel álltunk fel és hajtottunk fejet előtte. S ez a nagy tisztelet nem csupán a vén embernek szólt, akiről meg vagyon írva: „a vén ember előtt fölkelj és orcáját

megbecsüljed“ ; nemcsak a méltóságának, melyet viselt, hanem lelki kincseinek, melyet köztünk minden alkalmossal osztogatott; elméje fényének, mellyel e teremtet, e teremben a lelkeket s a szőnyegen forgó tárgyat mindig oly csodálatos módon megvilágosította; a bölcseségnek, a tapasztalatnak, mellyel az összecsomódott szálakat szétszedte, az éleslátásnak, melynek segítségével a dolgok legelrejtettebb szövvényeibe behatolt és az irányt mindig biztosan megmutatta; a lelkében lobogó vesztatűznek, mellyel a hidegülni kezdő sziveket felgyújtotta, lángra gerjesztette; az akarat, az erő, a szilárdság lelkének, mely sohasem téveszté hatását a habozóval, az ingadozóval szemben és szeretetteljes lelkének, amellyel mint egy jó atya, mindenkit, még a tévedőt is magához ölelte, ha látta benne a jóra való készséget.

Ha ennyire tiszteltük életében, hogyne volna méltó megemlékezni róla most, mikor már nincs többé közöttünk. Én úgy gondolom, hogy az ő életét még egyszer szemünk elé állítani nem csak kegyeletes dolog, hanem nagyon is tanulságos mindnyájunkra nézve, hiszen ő rá különösen áll, amit a szentírás mond: „a bölcsék fénylenek, mint az égnek a csillagai és miután sokakat az igazságra vezéreltek, örökkön örökké fénylenek.“ Vessük hát tekintetünket erre a már az Örökkévalóságban gyógy csillagunkra, Fejes Istvánra és nézzük meg, hogy míg a földön volt, hol járt, mit tett? Emlékezzünk!!

Fejes István 1838. jan. 22-én született Legenyén, Zemplénnvármegyében, Fejes Sámuel és Nemes Mária szüléktől. Az atyja Szöllőskéről, ahol segéd-, vagy helyettes lelkészi minőségben 1 évig szolgált, — 1832. tavaszán¹⁾ ment Legenyére rendes lelkésznek. Ekkor

¹⁾ Az első anyakönyvi bejegyzés 1832. május 27-én származik tőle.

vette el az Ungmegyéből származótt Nemes Máriát. Házasságukat 7 gyermekkel áldotta meg Isten, akik közül István a harmadik volt. Bő áldás volt a sok gyermek egy olyan szegény parochián, mint Legenye, de nem baj, ha a szülék lelki kincseket adhatnak gyermekeiknek örökségül. Az atyát a hagyomány, mint egyszerű, de meleg kedélylyel megáldott, bölcs, a világ híváságos örömei helyett az olvasgatásban, a könyvekben gyönyörködő férfit festi; édesanyjáról, akinek képét ő maga örökítette meg egyik szép költeményében²⁾ úgy szól, mint egy mélyen hívő, vallásos, szép és nemes életet élt nőről.

„Apámhoz így, hol ágyát megvetettük,
Akiben úgy hitt, Jézus vitte át.
Édes anyám, hát őt is eltemettük,
Az Isten áldja, áldja meg porát.
Szép volt az élte és nemes halála,
Áldásthozó nap, csillagfényes éj.“

Ha a szülék lelke átplántálódik a gyermekbe: akkor Fejes István, atyjától örökölte a kedélyt, a bölcseséget, a tudományok iránt való hajlamot, édes anyjától a mély vallásosságot és az ernyedetlen szorgalmat. Ez utravalóval vitte be atyja 1846. szeptemberében Ladamócról, ahova 1845. április havában ment át lelkésznek, — Sárospatakra, a szegények iskolájába és iratta be a 9 éves fiut a főiskola anyakönyvébe, mint I-ső osztálybelit. Gimnáziumi pályafutását, — talán a falusi iskolákban szerzett gyenge alap miatt, nem kezdi azzal a fényes reménnyel, mely sok gyermekkel szemben már korán feltámad a tanárok szívében. A második félévi vizsgálatkor még csak a vallástanból van kitűnője, a többiből primája. A primák közt is csak a 6-ik. Külön csoportot képeznek ugyanis a kitűnők s külön

²⁾ Anyám emléke.

csoportot a primák. De azután folyton feljebb és feljebb vergődik. 1849|50-ben már második lesz a kitünők közt. Az első egy Toporczer Gyula nevű szepesváraljai fiú. A következő évben Toporczer eltávozott és így valószínű, hogy helyét ő foglalta el, bár erre nézve nincsenek adatok a főiskola anyakönyvében. egész 1854-ig, midőn Fejes István már akadémistának, illetőleg filozofusnak iratkozott be. Mint akadémista is nehezen indult. Az első év I. felében az öt tárgy közül csak kettőből van kitünője, a többi háromból primája. De a második felében már csak egy primája van, a többi kitünő. A theologia első és második osztályában azonban már mindenből kitünő, de előtte van Futó Mihály, a későbbi hódmezővásárhelyi tanár és igazgató.

Költői hajlamainak már akadémista korában több jelét adta Szinyei Gerzson nyug. tanár szerint „az önképző társulatnak lelkes, munkás tagja volt“ s költeményeivel s írói hivatottságával már ekkor feltűnt. 1894-ben kiadott kötetében 3 költeménye van felvéve olyan, mint amelyeket akadémista korában írt. Ezek azt bizonyítják hogy már ekkor erős hivatottságot mutatott a költészet iránt; az egyik költeménye: „Sír a madár, sír a száraz ágon,“ ma is egyik legszebb dala a sárospataki ifjúságnak s ez ifjúság chórusának. Mint akadémista előszeretettel foglalkozott philosophiai tanulmányokkal is. Különben mind a költészettel, mind a philosophiával való barátkozást, Erdélyi János sárospataki nagyhirű professor élesztgette lelkében.⁹⁾

Az 1857. év április havában, mint másodéves theologus elhagyja Sárospatakot s Fehérgyarmatra megy oktatónak. Az a vágy támadt fel lelkében, hogy a lelkesítő pályára helyett a tanárit választja s ehhez egy kevés

⁹⁾ A sárospataki életére vonatkozó adatokat Radácsi György úrnak köszönöm.

pénzt akart szerezni a fehérgyarmati rectorián. E rectoria elég szép jövedelmű volt, mert ezt olvassuk az egyháztanács 1857. március 27-én hozott határozatából: „Az eddigi tanítói fizetéseket ujonnan szervezni az egyháztanács jónak látván, elhatározta, miként jövő évre 2 pályavégzett theologus egyenlő ranggal választassék és hoztassék. Fizetése fejenként 400 ezüst forint, 6 köből buza, 3 öl fa, közös a temetési stóla, a Bethlen-alapítvány nyomán vásárvám és kánikuláris csirke.“ E fizetésre ment ki Fejes István április 27-én Fehérgyarmatra Vágó István theologus társával a fi-növendékek oktatójaul; élve hivatásának, élénk részt véve a társadalmi életben, irogatva költeményeket. Itt lopódzott be szívébe a szerelem első sugára, megismerkedvén Kulcsár Ilonával, egy Nyirbátorból való leánynyal, aki, mint később látni fogjuk, derüt, majd borulatot szerzett számára.

1859. április 24-ig volt a fehérgyarmati rectorián⁴⁾ s ugyanezen év május 16-án a budapesti theologiára iratkozott be, mint harmad éves theologus; de a tantárgyakból osztályzata nincs, ami Marton Lajos theol. akadémiai igazgató értesítése szerint annyit jelent, hogy vizsgát nem tett. Tanulótársai közül nem egy, később országos hirre vergődött névvel találkozunk, így a Györy Vilmoséval, a Szilády Jánoséval, a Thaly Kálmánéval, a Hagymásy (Tolnay) Lajoséval.

E költői lelkületű pályatársakkal, — a maga is költői lélek, — sirig tartó barátságot kötött, a velök töltött órákról, előttem is nem egyszer édesen emlékezett. Budapesti tanárai közül nagy hatással volt rá, mint többször mondá, a kiváló tudós és tanár, Ballagi Mór.

A már ekkor hirneves ifjút 1860-ban hódmezővásárhelyi tanárrá választották s helyét április havában

⁴⁾ A fehérgyarmati életére vonatkozó adatokat Fábián Károly ottani lelkész úrtól nyertem.

foglalta el s ugyanez év augusztus 4-én kelt egybe Kulcsár Ilonával Nyirbátorban.

Hódmezővásárhelyi tanári működése változatos és gazdag. Most történelmet s görög és római régiségtant, majd irályt, vallást, latint, magyar irodalmat stb. tanít. Előbb jegyzője a tanári, karnak, majd igazgatója az intézetnek. Mint szakember bőségesen foglalkozik a szakmájába eső dolgokkal. Futó Mihály hódmezővásárhelyi igazgató, aki a tanintézet történetét megírta, 11 dolgozatát sorolja fel, köztök egy történeti művét, melyet az ifjúság számára írt. Mint költő már 1861-ben kiad egy kötet költeményt, de sűrűn ír verseket különösen a Vasárnapi Ujság c. szépirodalmi lapba. Szépen indult tanári pályáján bizonynyal az elsők közé emelkedik; de sorsa könyvében nem az volt megírva, hogy tanár legyen, hanem hogy visszatérjen első szerelme tárgyához s a lelkészi pályára lépjen. 1864-ben meghalt Vályi Pál sátoraljaujhelyi lelkész, az ezen év május 17-én főgondnokká választott Dókus József az ifjú igazgató-tanárra vetette szemét. Mellette ajánlatba hozták: Laky András esperes, Bálint József abarai, Kálniczky János mihályii, Bodolay József tokaji lelkészek, de ez ajánlottak közül többen nem akarták választás alá bocsáttatásukat^{b)}. Különben is a nagytekintélyű főgondnok Fejes Istvánt óhajtotta az ujhelyi egyház lelkészeül. Ám Fejes Istvánnak lelkészi oklevele nem lévén, a választást tehát a főgondnok addig húzta, míg Fejes az oklevelet megszerezhetette. Az első lelkészi vizsgát 1865. május 1-én, a másodikat ugyanazon év aug. 9-én tette le, mindkettőt Debrecenben, kitűnő eredménnyel. Első vizsgája latin dolgozatának címe: „Quid est Theismus, vel dualismus in theologia dogmatica? Quae sunt sententiae philosophorum huic adversae?”

^{b)} Fejes István „A sátoraljaujhelyi ref. egyház története.” 213 lap.

et brevis subjiçiantur examini.“ Magyar dolgozata: Jakab III.: 18. alapján készült vázlat.

Második vizsgája magyar dolgozatának, illetőleg egyházi beszédének textusa Máté XIX. 13—18. Mindenek munkája a debreceni főiskola levéltárában őriztetik.¹

1865. szept. 30-án búcsúzott el Fejes István a hódmezővásárhelyi tanári kartól, amely esemény a következőképen van megörökítve a tanári kar jegyzőkönyvében: „Fejes István volt tanártársunknak ezen közöttünk történt utolsó megjelenése, illetőleg búcsúvétele mindnyájunkat meghatván, midőn egyrészlről közülünk való eltávozását érdemlett sajnálattal vesszük, úgy másrészlről résztvevő örömlünket nyilvánítjuk azon, a csak érdemeit jutalmazó megtisztetése fölött, miszerint őt egy oly jeles és virágzó egyház, minő a sátoraljaújhelyi, nyerhette meg rendes lelkészének, amely új pályáhozi sok szerencse kívánásaink mellett köztünk maradandó kedves emlékét nemcsak szívünkben, de jegyzőkönyvünkben is ezennel megörökítjük.“²

Október 8-án foglalta el új állomását a hívek kitüntető szeretete és a jövőjéhez fűzött nagy reménysek közt. E reményt valóban fényesen be is váltotta. 44 évi szereplése olyan volt, mint a mesebeli tündéré, a kinek, a merre ment, lába nyomán virágok fakadtak. Fejes István ettől az időtől fogva két kézzel szórta lelke virágait sátoraljaújhelyi hívei közt, a város és megye társadalmában, a tiszáninneri egyházkerületben, az egyetemes egyházban és a magyar irodalom oltárainál. A magyar ref. egyház örökre adósa marad Sátoraljaújhelynek, hogy egy szerencsés pillanatban a már akkor országos híró Fejes Istvánra vetette szemét. Mert bár ő

¹ Kiss Ferenc tiszántúli egyh. kerületi főjegyző s levéltáros közlése.

² A hódmezővásárhelyi adatokat dr. Imre Lajos gymn. igazgató úr volt szíves velem közölni.

korára nézve fiatal volt, de eddigi szereplése, már is nagy neve, méltán bizodalmat ébreszthettek jövőjét illetőleg. Mindamellett megválasztatása bizonyos ellen-szenvet támasztott az egyházmegye és kerületbeli lelkészek előtt, részint mellőztetésük miatt, részint azért, mert bizonyos elengedhetlen formaságok, minő a gyakorlat idejének megkivánása a választásnál, figyelmen kívül hagyatott. És ez az antipathia sokáig megmaradt, mind Fejes Istvánnal, mind a sátoraljaújhelyi egyházzal szemben. Azért az első tiz esztendőben sem az egyházmegye, sem az egyházkerület nem igen akart neki helyet adni a vezetőségben.

De a mit ily módon az egyház közléte elvesztett, megnyerte az egyházi irodalom. E 10 év alatt írta azokat az egyházi beszédeket, amelyek classicus formájuknál és eszmei gazdagságoknál fogva valóban gyöngyei a magyar ref. egyházi beszédirodalomnak. Templomi beszédei megjelentek 2 kötetben, Sátoraljaújhelyen, 1874-ben és 1876-ban, temetési beszédei szintén ugyanott, 1876-ban.

Ez időben sokat áldozik egyéb irodalmi kedvteléseinek is. Ir verseket a különféle folyóiratokba, legtöbbit a Vasárnapi Ujság és Fővárosi Lapok c. szépirodalmi lapokba. Egyik költeményével „A szép asszony“ cíművel megnyeri a Kisfaludy Társaság 100 arany pályadíját. Ir színműveket, leginkább vígjátékokat, fordít idegen költőkből, lefordítja Shakespeare Troilus és Kressida c. színművét. Előkelő szerepet visz Zemplén-megyében. Neve tisztelt és becsült, fején az irodalmi sikerek koszorúja.

Ehez járult a családi élet szépsége és boldogsága. Feleségét határtalanul szereti. a gyermekek születése, növekedése örömmel tölti el lelkét.

Ez időtájtban kelt költeményeiben ilyeneket találunk:

„Az első fény, az első csillag
 Akkor tűnnek fel édesem,
 Midőn az égen elmerengve,
 Szívem szerelmedért esenge,
 S te megcsókoltál szívesen.
 A második fényt, a dicsőbbet,
 Akkor közölték angyalok,
 Midőn, — az ég tanú feletted,
 Te az esküt híven rebegeted,
 Veled élek, veled halok.

A harmadik csillag mikor tűn ?
 Megmondja a boldog mosoly,
 Mely, itt a bölcső szélén állván
 A kis fiú szelided álmán
 Szívünkéből és szívünkbe foly.“

Vagy :

A nap az égtől elszakadhat
 A csillagoktól el az ég ;
 A tengertől elválhat a föld
 A földtől el a könnyű lég
 A légtői megtérhet magához
 A mindent életető erő ;
 Két lény nem élhet csak magában,
 Az egyik én, a másik ő.

De ki tudja, hogy történt, mint történt. Egyszer csak kezd elborulni a F. I családi életének ege. Szívébe beleszúrja a sors a legfájdalmasabb tövist, családi életében boldogtalan lesz. Költeményei szinte szemléltetik, hogy tornyosúlnak háza felett a fellegek.

Az első költeménye, melyben e szorongásnak hangot ad, elmondja, hogy ha a világ egész sulyával lelkére nehezedne, ha megcsalná a sors, a szerencse,

„Ha vetne kint reám a végzet
 Kint, melyet portest nem bír el,
 A mely alatt Nubia vadja
 Ordítva, bódúltan szaladna,
 Mignem lerogy, végsőt lehel.

Én akkor is ércmellel állnék.“ stb.

Csak ó, te nő, te nő, kinek
 Feláldozék, lelket, szívet,
 Ne illess sértve egy kis újjal,
 Ne vádolj egy sóhajnyi szóval,
 Mert az alatt feljajdulok,
 Leroskadok, megbódulok.

És a fellegek mind ijesztőbben gyűlnek, utóljára a villám is kigyúl és Fejes István a nőtől, a kit egykor imádott, 1877-ben elválk. Azt a kérdést teszem föl, mi okozta e sötét tragédiát? Megfelel rá ő maga :

„Ami titkot elhallgatott
 Ez a régi csonka ének,
 Lám, te magad megcsináltad,
 A kifejlést és a véget.

Néha megvillant szemedben,
 Egy sötét tűz, mit a pokol,
 S az a sejtés fáj szívemnek,
 Hogy te egykor elkárhozol.“

Mentől gyöngédebb és nemesebb lelket hordoz valaki magában, annál fájdalmasabb a sorstól reá mért csalódás. E fájdalomnak Fejes is osztályosa lett. Megható módon rajzolja a feleség és anya hűtlensége által okozott kínokat, midőn a feldúlt fészekre, az abban árván maradt 4 kis gyermekre gondol, de bánata kevesével enyhül, midőn az egyház szélesebb mezején való munkálkodásra is tér nyitott számára. A bizalmatlanság jég-kérge ugyanis kevesével olvadni kezd. A hivatalos egyház belátja, hogy nem nélkülözheti a Fejes István nagy tehetségeit s hogy országos hírneve csakis az egyház fényének emelésére szolgálhat; már előbb, mikor még boldogabb családi életet élt, a felsőzempléni tanítók bizalma hajlott feléje, midőn 1874-ben az akkor alakult tanítóegyesület papi elnökül nyerte meg. Az egyházkerületi közgyűlésen legelőször 1875. júliusban jelenik meg, mint egyházmegyéjének a kül-

dötte. Ettől fogva állandóan tagja lesz ez illustis testületünknek. Hírneve már ekkor általános, de a bizalmatlanságból, a hidegségből mégis megmaradt valami, mert hiszen ugyanekkor az aljegyzői állásra beadott 248 szavazatból Fejes Istvánra csak 36 szavazat esik. De elég, hogy ott volt a fórumon; tudása, tehetsége, jelleme fokról-fokra elismerést vivott ki. Hogyan! Hiszen nem említve egyéb dolgozatait, közkézen forgott 3 predikációs kötete, 1876-ban a Prot. Egylet kecskeméti közgyűlésén predikált nagy erővel. Nem lehetett hát megtagadni előtte a tért, mikor ő ezt nem is hiúságának kielégítésére, de az anyaszentegyház érdekében akarta művelni. 1874-től nem volt már olyan fontos kérdés, melynek megoldásában a Fejes szellemét nélkülözni lehetett volna.

Két igen nagy fontosságú eszme vetődik fel ebben az időszakban. Az egyik az, hogy a magyarországi ref. egyházat, — mely az öt egyházkerület által 5 egymástól különálló részre volt bontva, amelyek mindenké-nek más-más volt az igazgatása, melyek bár édes testvérek, a különálló helyzet folytán mint idegenek néznek egymásra s állanak szemben egymással, — egymást egybefoglaló zsinati törvények által egységes életbe kellene egybekötni, mert az oldott kéve széthull, az egységben erő, hatalom van. A tiszántúli egyházkerület vetette fel ezt az eszmét, de mindenik egyházkerület, köztük a tiszáninneni is, — örömmel üdvözölte. Ettől az időtől fogva Fejes István mindenütt ott van, ahol kerületünk részéről ez ügyet érlelni, dülőre vinni kell, ahol a zsinat dolgait az arra szánt bizottságok előkészíteni hivatvák.

A másik nagy fontosságú tárgy volt az énekeskönyv ügye. Az énekeskönyv elavultságát is érezte a magyarországi egyház. Énekeskönyvünk sem tartalom, sem dallam tekintetében nem igen állta már ki a ver-

senyt az újabb idők finomultabb ízlése előtt. A templomok ürességének ez is egyik okozójául tekintetett. Vonzó hatást várt az egyház egy megújított énekeskönyvtől. A kerület itt is érezte, hogy a Fejes István költői lelkét nem nélkülözheti, ezért már 1877-ben elnöke lett az egyházkerületünk részéről alkotott bizottságnak. Milyen szerep jutott neki később az énektűgy egyetemes bizottságában, mit végzett ő e téren tizedeken át, ezt egy külön tanulmány keretében kellene méltatni. Ha egész életében többet nem tesz, csak amennyit e mezőn alkotott, egy jobb kor, mely e kérdésnek a megoldását elodázhatalannak ismeri majd, már ezért az egy cselekedeteért halhatatlanságot biztosít számára.

1880-ban ismeretessé válik a miniszternek a kö-zépiskolák reformálásáról szóló törvényjavaslata. Ugyan-ebben az évben a sárospataki főiskolai jogakadémia feladására hívja fel a miniszter az egyházkerületet. Mindkét intézkedését a prot. autonomia elleni merény-letnek tekinti az egyházkerület, amely ellen memoran-dummal kell tiltakozni. Ki maradhatott volna Fejes István a tiltakozók, a harcolók, a memorandum készítő-k sorából? De nincs az a mozzanat, nincs az a lendület, tanügynél, sárospataki főiskolánál, egyetlen egyházkerű-leti ügynél sem, amelynél a Fejes István működése felesleges lett volna. Ezért történt az, hogy az 1881-iki zsinaton Felsőzemplén küldötteként szerepel, sőt a zsi-nati munkálatokat előkészítő konventnek is tagja. Ettől fogva különben állandóan tagja lett a Konventnek. E zsinat részéről az a kitüntetés érte, hogy a megnyitó istentiszteleten ő volt az ünnepi szónok, prédikálván II. Kor. 10—45. versei alapján s amint a zsinati napló megjegyzi, „igen szépen“ s ha ez a zsinat számos dicső alkotásával, mint az egyházi alkotmány és szervezet megépítése, a Konventnek az egyház szervezetébe való beillesztése, Erdélynek az anyaországba való csatolása,

a domesztika megalkotásával, méltán tekinthető II. ik alapvető zsinatunknak (az első 1791-ben tartatott) és ha joggal számíthat a magyarországi ref. egyház hátlájára: akkor Fejes István, aki ezen zsinat működéséből is kivette a maga részét, szintén odajegyezte nevét az építők sorába. Nem vilt még ugyan ezen zsinatunkon vezérszerepet a Szász Károlyok, a Fördös Lajosok, a Beóthy Zsigmondok, a Révész Imrék, a Dobos Jánosok s akit legelől kellett volna említenem: a br. Vay Miklósok mellett, de többször felszólalt s mindig nyomatékosan s e zsinaton az a másik kiténtetés is érte, hogy ő köszönte meg a lelkeszi kar nevében a világi urak buzgólkodását az országos közalap létrejötté körül. Ám e zsinat azért is emlékezetessé vált előtte, mert sebére, melyet első neje okozott, a Debrecenben való tartózkodása gyógyírt hozott. Ez alkalommal ismerkedett meg özv. Teleky Lászlóné sz. Tóth Karolinnal, egy művelt, gyöngéd lelkű, őt megértő nővel, akivel még azon évben egybekelt. E nő, akinek hűségét, odaadó figyelmét és gondoskodását annyi sok szép költeményben örököltette meg, adta vissza az emberekhez való bizalmát, tette derűssé hajlékát és szárnyat és erőt kölcsönzött neki a tovább emelkedéshez és munkához s megara-nyozta hajló napjait.

Azért a Fejes István pályafutásában, e nőnek, aki számára az oázis és az életet adó, az erőt nyújtó forrásvíz szerepét töltötte be, el ne felejtjük s állítsunk szívéinkben részére emlékoszlopot.

Az 1881-iki zsinat után már egyik vezére lesz a tiszáninneri egyházkerületünknek. 1882. szept. 24-én a sárospataki főiskola gondnokává választatik. Ugyanakkor rendes konventi képviselő lesz a tiszáninneri egyházkerület részéről; a sárospataki főiskolában érettségi vizsgai elnök, 1887-ben egyházkerületi tanácsbíró. Így akarja jutalmazni az egyházkerület azt az óriási munkát,

melyet a sárospataki főiskolában és az egyházkerület minden felmerülő fontos kérdésénél csodás erővel végez. 1885-ben a prot. püspökök főrendiházi képviselője ellen tör lándzsát, ugyanezen évben a miskolci főgimnázium államsegélye ellen vívja csatáját, 1888-ban a konventi segélyezés, új helyesebb módjára nézve nyújt be javaslatot, még ez évben a lelkészi vizsga szabályozására vonatkozólag, 1889-ben az 1791-iki törvény százados ünnepélyének előkészítéséből veszi ki a részét, ugyanezen évben a csonka és a kegyeleti év rendezésének kérdése izgatja, ugyanekkor a Kun Bertalan b. emlékü püspök 25 éves püspöki jubileuma előkészítésével foglalkozik, ez alkalomra egy gyönyörű költeménnyel is áldozván. Közben most a Konventen látjuk, majd a főiskola oltárainál, most az íróasztalánál görnyed, egyszer a muzsáknak áldozva, máskor aktuális egyháztársadalmi cikkeket, tanulmányokat írva, (ekkor dolgozza ki a sátoraljaújhelyi egyház történetét is, abból az alkalomból, hogy temploma száz éves fennállása alkalmából renováltatott) most városa, majd megyéje kérdéseivel bajlódva, úgy hogy, mikor elkövetkezett az 1891-1892. zsinat ideje: Fejes István annyira megnőtt a köztudatban: lelkének fénye annyira szétáradt nemcsak itt nálunk a tiszáninneri egyházkerületben, de az egész egyetemes egyházban is; hogy Fejes István bevalottan egyik zászlóhordozó a most már az egész magyar ref. egyháznak.

Tudása, gazdag tapasztalatai, ellenállhatlan szónoki ereje, ideális lelkesedése az 1891. zsinaton is az elsők között ragyog. E zsinat is több becses alkottással gazdagította ref. anyaszentegyházunkat. Eltörölte a föltétlen szabad lelkészválasztást, mely egyházunknak annyi kimondhatatlan kárt okozott, bizonyos osztályozás által akarta a méltányosságot és az igazságot megközeleltetni, felállította az özvegy-árvagyámintézetet, egyhá-

zunknak e régóta nélkülözött intézményét, a debreceni bölcsészeti facultás kérdésével egy prot. egyetem előképét alkotgatta, amely ugyan meg nem valósult, de legalább annyi megis történt, hogy az egyik állami egyetemet Debrecen kapta meg. Fejes, mind ez ügyek konventi érlelésében, mind a zsinaton való tárgyalásában, irányító, sőt többször döntő tényezőként szerepelt.

Határtalan tisztelet, becsülés vette körül az egész magyarországi ref. egyházban, neve a tiszta karakter, törhetlen akaratú, eszményi gondolkozás symbolumaként ragyogott: midőn a f.-zempléni egyházmegye 1895. tavaszán esperesévé választotta. Bár minden irányban rendkívül el volt foglalva, hiszen a többi közt épen akkor folyt leglázábban az új énekeskönyv előkészítésének nagy munkája: ő nem tért ki a f.-zempléni egyházmegye bizalma előtt. F. I.-nak csak most nyílt alkalma az egyház szoros értelmében vett adminisztrációjával foglalkozni. Eddigi szereplésével inkább eszméket adott, terveket szolgáltatott, de a végrehajtás munkájában nem volt része. De három évi és 3 hónapi esperesi kormányzásával megmutatta, milyennek kell lenni egy igazi egyházkormányzónak. Rendet, pontosságot hozott az egyházmegyébe, de egyúttal személyiségének magasabb kvalitásaival bizonyos lendületet is. Minden tényén, mely szeretetteljes szigorúsággal párosult, — meglátszott, hogy egyházmegyéjét szerette volna Isten országává változtatni. Esperessége mindéig fénykora lesz a f. zempléni egyházmegyének. Sajnálni lehet azért, hogy csak rövid ideig viselte e hivatalát, egyéb sokrendbeli teendői miatt kénytelen volt róla lemondani.

Ez időszakban érlette meg az egész egyházkerületre, sőt az egyetemes egyházra is kiható azon terveit, melyek nevét szintén tartósan fogják őrizni. Ezek a lelkes. esperes, püspök avatására és beiktatására vonatkozó dolgozatai, a kerületi özv. árvatár alapszabályai,

a vallásitanítás előbbvitelét szolgáló vallástani kézikönyvnek ügye. Ezekkel a tiszáninzeni egyházkerület becsületét igyekezett emelni, de amivel az egész magyarországi ref. papság szellemi színvonalának emelésére szolgált, — az a parochiális könyvtár. Bizony ez az országgra szóló, — mert hiszen a lelkészek művelődése kihat a közművelődésre, — nagy alkotásunk is a Fejes István nevét dicséri. Talán valamikor megvalósul az egységes liturgia is. Ha az utókor keresi majd a kezdeményezőket, a fáradozókat: itt is megtalálja az ő nevét.

Részvett az 1904—7-iki zsinaton is, nem egy értékes szónoklatával emelve a zsinat színvonalát, nem kis részt véve e zsinat egyik elsőrangú alkotásának, az egyházi adózás rendezésének megteremtésében.

Ha pályájára visszatekintünk és jól látunk, körülbelől ekkor állott a zeniten.

De közbejött a „nagy per“, amely bizonyos tragikus elemet vegyít a szereplésébe. E per eleitől fogva azon kérdés körül forog, megoldhatja-e a sárospataki főiskola azon nagy kérdéseket, melyeket az idő lelke kérlelhetetlenül követel, megállhatja-e a versenyt a modern viszonyok közt a régi eszközökkel és keretek közt? Az egyházkerület egy töredéke azt vitatja, hogy nem, Fejes István, aki a főiskola függetlenségének kezdet óta vezérharcosa, azt, hogy igen, részint a Vay—Mocsáry-alap felhasználásával, részint az 1848: XX. t.-c. megvalósításával. E nagy perben eleinte ő a győztes: az ellenpárt kis csapata megadásra kényszerül, de közbejön egy-két hibás lépés, vagy talán a sorsnak rá nézve kedvezőtlen alakulása, közbe a Ferenczy és Zoványi-ügy, mely folyásában és végkifejlésében több zavaró momentumot hordoz; közbe Fejes betegeskedése, ki egyszer elfoglalt álláspontját nem képes már többé azzal az egykori energiával védelmezni, így a régi egységes tá-

bor kezd inogni; végül közbejön az, hogy az államsegély elfogadásának kérdései mind szelidebb vonásokkal rajzolódnak a lelkek horizontjára. Így aztán a nagy küzdő egyszer csak azon veszi észre magát, hogy tragikus hőssé vált. — Ha őszinték akarunk lenni, ami az élet és jellemrajznál az első követelmény, a tiszáninneri egyházkerület már akkor nem osztotta a F. I. iskolapolitikáját, midőn püspökké választotta; de ha e díszes méltóságra emelte, épségben akarta tartani Tacitus ama mondását: „ahol az érdemnek nincs jutalma, maga az erény is elveszti becsét“.

Fejes Istvánnak meg kellett érnie, de ennek az elviseléséhez volt nagy lelke, hogy az iskolapolitikának a visszaját az ő kormányzása alatt kellett kimondani. A hivatalától megfosztott Ferenczy fizetést nyert, Zoványi hivatalába visszahelyeztetett és az államsegély elfogadtatott. Lehet különben, hogy az államsegély kérdése a késő jövőben őt fogja igazolni, de én nem a látnok szerepét töltöm be, egyszerűen regisztrátora vagyok a tényeknek. Az 1910. dec. 11-én Sárospatakon tartott püspöki beiktatásakor lelkének fénye még egyszer fellobbant. Olyannak láttuk, amilyen egykor volt. Azután már csak vivódott a vállára szakadt nagy kötelességekkel is, a testébe adatott betegségekkel is. Végre lelke Istenhez tért, aki adta volt. Temetése óriási részvétel mellett Sátoraljaújhelyen folyt le 1913. dec. 3-án.

Ime a F. I. pályafutása, vázlatosan és hiányosan. Ha részletesen akartam volna szólni, fel kellett volna ölelnem ref. egyházunknak az ő szereplésével összeeső egész történetét, mert neve egyházunknak az utóbb lefolyt félszázados történetével szorosán egybe van kapcsolva.

Láttuk a Fejes István pályafutását, most lássuk röviden jellemzését. Ő benne mindazok a tulajdonságok megvoltak, amelyek az életet becsessé, harmonikussá s éle-

tét a ref. lelkészek követendő példányképévé teszik. Mint férj, mint családapa látott örömet, látott bánatot. Az örömet bölcsen tudta élvezni, a szenvedést férfiasan el tudta viselni. Ugyanezt mondhatjuk róla a világban forgó, küzdő emberről is. Sok sebet kapott az élet csatájában, de mint emelkedett szellemű ember, mint keresztlyén, arra mindig tudott irt keresni. Az eszményei ért való harcban a Jézust látta maga előtt töviskoronájával is, megdicsőülésében is.

Megjelenésében volt bizonyos hódító tisztaság és elegancia, de a papi állás komolyságával. A társaságban finom, művelt, tapintatos, komoly, ha tárgya úgy kívánta, de derült és humoros is, ha az megengedte. Mint lelkész nyájas, szelid, de szigorú s tekintélyt tartó is egyúttal. Kerülte a néppel való fraternizálást, melytől féltette a papi tekintélyt, de a tanácskérő előtt, az ügyes bajos ember előtt sohasem zárta el szívét és ajtaját

A külső építkezésekben nevéhez fűződik a templom renoválása és az új díszes paplak felemelése, de egyúttal az iskola államivá tétele is.

Mint barát, mint lekipásztor, társait testvérként szerette. Becsülte a tehetséget s azt igyekezett emelni is, de korholta a léhaságot, a restséget. A szegénységen mindig megesett a szíve s ahol lehetett, törekedett rajta segíteni. Felsőzempléni egyházmegyénket a magasabb testületekben mindig védelmezte és támogatta. Nem egy segély egyenesen neki köszöni eredetét Nagy tekintélynek örvendett városában és Zemplénmegyében. Minden helyen nyomatékos volt a szava. Zemplénmegyében a reformátusság presztizsét ő emelte fel magasabbra.

Mint költő írt lyrai, epikai költeményeket s szindarabot, fordított, latin, francia, angol költőkből. Szerelem, barátság, haza, természet mind egyaránt énekesre találtak nála. A fenségest magasztalja, a fonákságot satirájával ostorozza, vagy humorával kineveti. Határo-

zottan jobb költőink között foglal helyet, azért csak sajnálni lehet, hogy a Kisfaludy- és Petőfi-Társaság nem biztosított helyet tagjai sorában. Különben megvan az oka, nem volt alkalma az irodalmi pajtáskodásra s önérzetesebb volt, mintsem a stréberkedés eszközével nyomúlt volna előre. De alkotásaival örökre helyet biztosított magának a magyar irodalomban.

Mint hazafi imádó szeretettel csüngött a magyar hazán, népén, azt mentül függetlenebbnek, mentül nagyobbak szerette volna látni.

Ugyanily szeretettel ölelte magához egyházát, valóságát, mint a tiszta hit, a felvilágosodás, a haladás letéteményesét; szinte áradozott a lelke, a mint festegelte, mily nagy vezető szerep i leti ezt a hazában, történeti múltja, de népének nagy kvalitásai folytán is. Szabad hazában független ref. egyház: ez volt a jelszava. Mindamellet a többi felekezeteket testvérként szerette, ha fáj is lelke a mellőzésünkön, a sérelmeken. de ezeket tapintattal, háborúság nélkül akarta volna orvosolni.

Egymást megértő nemzet volt az ideálja, mert csak ilyen nemzet lehet erős.

Mint szónok akár a papi szószéken, akár a fórumon szerepelt, mindig distingvált, de egyúttal lelkes és tüzes is, ha tárgya így hozta s mindig meggyőző és logicus. Ez a tulajdonság jellemezte az író is. Mint egyházi beszéd-író a nyelv pompájával és az eszmék gazdagságával örökre becseseket alkotott, de beszédeit csak a legműveltebb közönség élvezhette. Inkább példák és tanulmánytárgyak.

Mint tudós sokoldalú, az emberi ismeretek tágas mezején jártas. A sátoraljaújhelyi egyház történetéről írott munkájában egyháztörténetírónk közt is helyet biztosított magának. Bár a mű elsősorban helyi érdekű, de egy magyar egyházunk irodalmát érintő kérdést is eldöntött benne.

Magas mértéke lévén az Isten lelkéből való emberről, ezt a mértéket minden vonatkozásában igyekezett magára is alkalmazni. Jellemével, szorgalmával, bajvivásaival, alkotásaival örök emléket állított magának a magyarországi ref. egyház történetében. Teste ott pihen a sátoraljaiújhelyi temetőben. Lelke az Idvezítő keblén nyugszik, a kit annyira szeretett.

„Ama nemes harcot megharcolta, a pályát megfutotta, a hitet megtartotta, eltétegett számára az igazak jutalma!”

Őrizzük meg emlékét áldó sóhajok között!

Egyházmegyénk a b. e. Fejes István fényes pályafutását, egyéniségét és jellemét, hűen visszatükröző, gondosan készült s lélekből fakadt eme szép emlékbeszédet jegyzőkönyve lapjain ezennel szóról-szóra megörökíti.

9. Péter Mihály papi főjegyző és Nemes Sándor világi tanácsbíró indítványozzák a vándorgyűlések megszüntetését.

Dókus Gyula világi tanácsbíró az eddigi gyakorlatot továbbra is fenntartandónak tartja, vagyis a mellett foglal állást, hogy az őszi egyházmegyei gyűlések ezentúl is vándorgyűlések legyenek.

Elnökség miután egyik indítvány sem vonatott vissza, a névszerinti szavazást elrendelte. A Péter Mihály papi főjegyző és Nemes Sándor világi tanácsbíró indítványa mellett szavazók „igen“-nel, a Dókus Gyula világi tanácsbíró indítványa mellett szavazók „nem“-mel szavaznak.

Leadatott összesen 40 szavazat, 14 igen és 26 nem.

Egyházmegyei gyűlés határozatilag kimondja, hogy az őszi egyházmegyei gyűléseket az eddigi szokáshoz képest ezután is a sorra kerülő egyházakban, vándorgyűlés alakjában tartja meg.

10. Eskütételre jelentkezett dr. Sárkány Lajos egyházmegyei ügyész.

Dr. Sárkány Lajos a közgyűlés színe előtt az esküt letévén s esperes üdvözlése s jókívánásai után helyét a tanácskozás asztalánál elfoglalta.

11. Eskütételre jelentkeztek: Nyiri Gyula nagyráskai, Révai Miksa málcai és Szöllősy Izabella tussai tanítók, illetve tanítónők.

Nevezettek a közgyűlés színe előtt az esküt letévén, esperes őket a hivataluk folytatásához fűzött jóreménységek közt az egyházmegye nevében üdvözölte és pályájukra Isten áldását kérte

12. A múlt év tavaszi egyházmegyei gyűlés 32. pontjára való hivatkozással az egyházmegyei ügyész előterjesztésének meghallgatása után az ügy további nyilvántartása mellett utasítatnak az egyházak lelkészei, hogy

a hol betétszerkesztési eljárás most lesz folyamatban, anyagi felelősségük terhe mellett ügyeljenek, hogy az egyház ingatlanainál a betét A) lapján „tanítói javadalom,“ „lelkészi javadalom,“ templomalap“ és egyéb ilyen, az ingatlanok minősítésére vonatkozó kifejezések mellőztessenek, a B) lapon pedig csak ----- református egyház szerepeljen tulajdonosként. Ahol pedig már a betétszerkesztés megvolt és a fentiek be nem tartottak, felkéri a lelkész urakat az egyházmegyei közgyűlés, hogy a helyesbítés eszközlése iránt az egyházmegyei

ügyész közbenjárását vegyék igénybe. Egyúttal az egyházmegyei ügyészség is felkérte, hogy a hol hibát talál, lépjen saját hatáskörében is érintkezésbe az illető egyházközséggel.

13. Múlt évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés 50. pontjára esperes jelenti, hogy az egyházi ingatlanok telekkönyvi ügye most áll rendezés alatt.

További nyilvántartás mellett tudomásul szolgál.

14. Múlt évi őszi egyházmegyei közgyűlésünk 5. sz. jegyzőkönyvi pontjára a lasztoméri lelkész jelenti, hogy az iskola építését megkezdték s folyó évi szeptember hó 1-ére készen lesz.

Tudomásul szolgál: lelkész az építkezés bevégzéséről tegeyen jelentést.

15. Múlt évi őszi közgyűlésünk 6. pontjára jelenti az esperes, hogy a varannói prot. templom ügyében kiküldött bizottság nem ülésezvén, tekintettel arra, hogy mivel a ref. lelkész külön javaslatot terjesztett be a ref. templom építése ügyében, javasolja, hogy indítványa a missiói jelentéssel kapcsolatban tárgyalassék.

Az egyházmegyei közgyűlés ilyen értelemben határoz.

16. Múlt évi őszi egyházmegyei közgyűlés 7-ik pontjára való hivatkozással a morvai egyház presbiteriuma jelenti, hogy az iskola építésére elhasznált 2100 korona tőke helyreállítására a múlt évre 100 koronát s jelen évre szintén 100 koronát törlesztett, mely összeg a presbitérium jótállásával Grünvald Adolf morvai lakos házbirtokosnál egy kötvényre van kiadva.

A jelentés az ügy további nyilvántartása mellett tudomásul szolgál.

17. Mult évi őszi egyházmegyei gyűlés 8. pontjára a tussai ref. egyház kérvényileg fordul az egyházmegyéhez, engedélyt kérven arra, hogy az iskola tanterme elé a tanítói lak felépítésével egyidőben emelhesse tel az előszobát.

Egyházmegyei közgyűlés a kérelmet teljesíthetőnek nem találja s útasítja a folyamodó egyházat, hogy a kérdéses előszobát legkésőbb a f. évi szeptember hó 1-ig okvetlenül építse fel s ezt a f. évi őszi egyházmegyei gyűlésre jelentse. További halasztás nem adható, mert az előszoba felépítését fontos egészségügyi érdekek követelik s épen emiatt e kérdést az esetleg 2—3, vagy még több év múlva építendő tanítói lak kérdésével összekapcsolni nem lehet.

18. Múlt őszi egyházmegyei gyűlés 9-ik pontjára az esperes jelenti, hogy a kistoronyai tanítólak és iskola felépült.

Örvendetes tudomásul szolgál.

19. Múlt őszi egyházmegyei gyűlés 10-ik pontjára a ladamóczi lelkész jelenti, hogy az egyház az 1800 koronát kitevő tőke tartozását ez év folyamán még nem törlesztette, de őszig törleszteni fogja s egyuttal kéri, hogy ezentúl a tőke tartozás törlesztéséről ne a tavaszi, hanem az őszi egyházmegyei közgyűlésig kellessen jelentést tennie, mert addig a törlesztés inkább eszközölhető.

A jelentés tudomásul szolgál azzal, hogy ezentúl az őszi egyházmegyei közgyűlésig köteles az egyház a jelentést megtenni.

20. Múlt őszi egyházmegyei gyűlés 11. pontjára való hivatkozással a tussai iskolai ingatlan átírási ügyére nézve az egyházmegye ügyésze jelenti, hogy az átírás folyamatban van.

Tovább nyilvántartatik.

21. Múlt évi őszi egyházmegyei gyűlés 12. pontjára a magyarsági ref. egyház beterjeszti az iskola építésére vonatkozó iratokat.

Miután a határozatok hozatalánál az E. T. idevonatkozó rendelkezései minden tekintetben be lettek tartva, egyházmegye az iskolának a bemutatott tervek szerinti építéséhez, valamint a szükséges belhelynek a lelkeszi földkeből leendő kihasításához hozzájárul, azzal a kikötéssel azonban, hogy a lelkész teljesen kártalanítandó s a kártalanítás módja jóváhagyás végett az őszi egyházmegyei gyűlés elé terjesztendő. E határozat a főtisztelendő egyházkerületi gyűlésre felterjesztetik.

22. A hóri leányegyház előljárósága azzal a kéréssel keresi fel a nt. egyházmegyét, hogy nehéz anyagi helyzetüket s 6000 korona adósságukat tekintetbe véve, az iskola építéséből eredő s az ág. evang.-oknak visszafizetendő 710 korona pénzbeli hozzájárulási, valamint a fuvar és gyalog napszám-beli szolgáltatások ellenértékéül szolgáló 40 koronányi s így összesen 750 korona összeg visszafizetési határozatát változtassa meg s az ág. ev.-okkal a tárgyalást újból kezdje meg.

Miután a hóri egyház az 1913. évi ápril. hó 29-én tartott gyűlés 20. pontjában az ág. ev.-oknak visszafizetendő összeg visszafizetését elfogadta, sőt meg is ígérte, hogy már 1913. év őszén azt vissza is fogja fizetni, miután az ág. ev.-ok 1913. év július 24. s 25-ik napjain tartott e. m. gyűlésének 23. sz. jk. pontja „mindennemű közösségnek azonnali megszüntetését mondja ki és felhívja az illetékes pazdicsi egyházi elnökséget, hogy amennyiben a hóri ev. hívek követelésüket, t. i. pénzbeli és pénzértékű hozzájárulásait a hóri leányegyháztól a hozzá intézendő felszólításra vissza nem kapnák, követelésüket bírói úton érvényesítsék“ és végül miután az 1913. évi dec. hó 17—18-án

tartott egyetemes conventi ülés 272. sz. jkönyvi pontja szerint az ág. ev.-ok egyet. közgyűlése a nagygeresdi egyezség felbontását jelenti be, — egyházmegye bármennyire méltányolja is az egyház nehéz anyagi helyzetét, e tárgyban újabb tárgyalásokat nem kezdhet, hanem útasítja a hóri leányegyházat, hogy az ág. ev.-okkal szemben fennálló tartozását — másnemű adósságainak későbbre való halasztásával — egyenlítse ki, hogy így ez az ügy végre teljesen tisztázva legyen s a közösség véglegesen megszűnjék.

23. U. e. évi őszi közgyűlés 15-ik sz. jkönyvi pontja útasította a szalóki, magyarsasi és hóri egyházak előljáróságait hogy a hiányzó tanszereket az év nov. hó 1-éig okvetlen szerezzék be s erről mostani gyűlésünkre tegyenek jelentést.

Erre vonatkozólag Szalók jelenti, hogy a hiányzó tanszerek beszereztek; Magyarsas ez év folyamán a cultus minisztériumba folyamodott ingyen tanszerekért, Hór pedig azt kéri, hogy a hiányzó felszereléseket majd akkor szerezhesse be, ha az iskola építésből eredő 6000 korona adósságát kifizette.

Szalók jelentése tudomásul szolgál; Magyarsas és Hór pedig ismételten útasítatnak, hogy miután nem az egyházmegye, hanem az országos törvény kötelezi és sürgeti az iskolák teljes felszerelését, ebbeli kötelességüknek igyekezzenek minél előbb eleget tenni, mivel az ebből eredhető károkért az illető egyházak előljáróságai fogják a felelősséget elviselni.

24. Múlt őszi egyházmegyei gyűlés 17-ik pontjára való hivatkozással az esperes jelenti, hogy a nagyráskai ingatlan ügye még mindig per alatt áll.

Tovább nyilvántartatik.

25. Múlt évi őszi egyházmegyei gyűlés 18-ik pontjára

való hivatkozással az esperes jelenti, hogy a nagybári-i iskola-épület kibővített.

Örvendetes tudomásul szolgál.

26. Mult évi egyházmegyei gyűlés 19. pontjára a vásárhelyi ref. egyház az iskola rendbehozatalára kellő anyagi erő hiányában folyó évi szeptember hó 1-ig haladékot kér.

Egyházmegyei közgyűlés az ügy további nyilvántartása mellett a kért haladékot megadja.

27. Múlt évi őszi egyházmegyei közgyűlés 20. számú jegyzőkönyvi pontja utasította az alsómihályi egyház presbyteriumát, hogy az egyház iskolai belhely és épületek átengedésére vonatkozó határozatába, melyet a politikai községgel megkötni akar, illessze bele pártolólág az egyházkerület által kijelölt és megkívánt kikötéseket is. Miután erre vonatkozólag jelentés nem érkezett,

az ügy további nyilvántartásban marad.

28. Mult évi őszi egyházmegyei gyűlés 22. pontjára a málcai ref. egyház jelenti, hogy az elköltött 4000 korona alapítványi tőke helyreállítására eddigelé 729 korona 98 fillér fizettetett be.

További nyilvántartás mellett tudomásul szolgál.

29. Múlt évi őszi egyházmegyei gyűlés 23. pontjára a nagytoronyai lelkész jelenti, hogy Nagytoronya az országos tanítói nyugdíjalappal szemben fennálló 513 korona 18 fillér hátrálékára a mult évben 113 koronát fizetett, Kistoronya részéről 224 korona hátrálék áll fenn.

További nyilvántartás mellett tudomásul szolgál.

30. Ugyanazon évi őszi egyházmegyei közgyűlés a 35/a. számú jegyzőkönyvének IV., V., VI., IX. alpontjaira nézve

utasította az esperesi hivatalt, hogy az azokban foglalt határozatokat mihez tartás végett körözze meg.

Esperes jelenti, hogy e határozatokat 3—1914. számú körlevelében megkörözte.

Tudomásúl szolgál.

31. Ugyanazon évi őszi egyházmegyei közgyűlés 35/a. számú jegyzőkönyvi pontja nyilvántartásba vette, hogy a tanítói lakás és tanterem rosz Lasztomérban, Nagybáriban, Kistoronyán, Alsómihályiban, Magyarsason és Szöllőskén.

Erre nézve esperes jelenti, hogy Nagybáriban a tanterem kibővítettett, Kistoronyán és Szöllőskén a múlt évben a tanítói lakás és iskola felépült. Lasztomérban ez évben építkeznek, Magyarsas pedig az építkezésre vonatkozó költségvetését és tervét immár beterjesztette és az építkezéshez hozzá is fognak.

Tudomásúl vétetik.

31/a. Múlt évi őszi egyházmegyei közgyűlés 35. sz. a. jegyzőkönyvi pontjának II. alpontjára az alsómihályi tanító jelenti, hogy iskolájában a múlt évben nem öt, de hat osztály volt beállítva.

Tudomásúl szolgál.

32. Múlt őszi egyházmegyei gyűlés 46. és 52. pontjára való hivatkozással a kistoronyai egyház bemutatja a tanítói lak és iskola felépítése által szükségessé vált rendkívüli egyházi adó szétosztására vonatkozó kivetést.

Miután a kivetés az E. T.-ben előirt módon történt, az egyházmegye a kivetést megerősíti, utasítja azonban a kistoronyai egyházat, hogy a kivetést még egy példányban készítse el s azt az espereshez terjessze be.

33. Múlt évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk 13. szám alatt felhívta az egyházmegyéek espereseit, hogy az istentiszteletek megtartásának nagyfontosságú kérdését kísérik állandó és éber figyelemmel s az egyházlátogatókat utasítsák, hogy az

egyházlátogatási jegyzőkönyvek eme kérdőpontjára: „megtartatnak-e az ünnep, vásár és hétköznapi istentiszteletek, ne csak általános feleleteket adjanak, hanem ahol eltérések vannak, pl. ha vagy a vásárnap délutáni, vagy a hétköznapi istentiszteletek nem tartatnának meg minden alkalommal: ott ezeket a körülményeket az egyházlátogatási jegyzőkönyvben a körülmények és az okok feltárásával tüntessék fel. Az ily módon megszerkesztett egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján az egyházmegyék közbejöttével az espereseknek leendő feladatuk, hogy az esetleg mutatkozó bajokra orvoslátot keressenek“.

Esperes az egyházlátogatási jegyzőkönyvekben foglalt feleletekről egy táblás kimutatást készített, mely szerint a feltett kérdésre az egyházak legtöbbje ismét csak általános feleletet adott, csak néhány felelt meg részletesen; közölvén az eltéréseket s azok okait.

E jelentés tudomásul vétetvén jegyzőkönyvbe foglaltatik és a főt. egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetik. Tekintettel azonban arra a körülményre, hogy a főt. Egyházkerület arra a kérdésre kívánt határozott feleletet, hogy minden alkalommal megtartatnak-e a vásár-, ünnep és hétköznapi istentiszteletek, amire a legtöbb egyház most is csak általános feleletet adott: utasítatik az esperes, hogy jövőben minden egyes alkalommal hívja fel az egyházlátogatóság figyelmét, hogy az egyházaktól a fenti kérdésre részletes feleletet kérjenek és írjanak be az egyházlátogatási jegyzőkönyvekbe. Csak így alkothat egyházmegyénk magának tiszta képet az istentiszteletek gyakorlásától és így kereshet egyházmegyénk az esetleg mutatkozó bajokra orvoslátot.

Egyházak nevei	Az 1914. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv szerint, az istentisztelet, ünnep, vasárnap- és hétköznapokon megtartatik-e rendszeresen s a hívek kellő buzgósággal látogatják-e a templomot?
1. Abara	Igen.
2. Alsómihályi	Igen.
3. Bánóc	Ünnep és vasárnapokon délig és délután mindenkor van istentisztelet és hétköznapokon kedden, csütörtökön és szombaton reggel és a hívek kellő buzgósággal látogatják a templomot, hétköznapokon pedig csak a bánóciak.
4. Vásárhely	Az isteni tisztelet úgy történik, mint Bánócon.
5. Morva	Ünnepnapokon délig és d. e. van istentisztelet, vasárnap d. u. azonban nem tartatik istentisztelet, mert az előkönyörgő állítása szerint a hívek nem járnak templomba. Hétköznapokon október 1-től május 1-ig kedden és csütörtökön reggeli istentisztelet tartatik.
6. Bodzásujlak	Igen.
7. Garany	Igen.
8. Csarnahó	Igen.
9. Deregyő	Igen.
10. Szalók	Igen.
11. Gálszécs	Ünnep és vasárnap mindenkor, hétköznapokon pedig bűnbánati héten mindennap reggel, egyébkor minden héten 2-szer.
12. Gercsely	Vasár és ünnepnapokon rendszeresen, hétköznap pedig tavasztól őszig hetenként kétszer.
13. Kiszte	A lelkész minden 3-ik vasárnap tart istentiszteletet.
14. Hardicsa	Rendszeresen. Hétköznapokon ősztől tavaszig mindennap.
15. Kisazar	Csak vasárnap és ünnepnapokon. Hétköznap nem, mivel a hívek a társcegyházban laknak.
16. Kisbári	Igen.
17. Nagybári	Igen.
18. Kistráska	Igen.
19. Hegyi	Igen.
20. Ladamóc	Igen.
21. Lasztóc	Vasár és ünnepnapokon rendszeresen, hétköznapokon téli időszakban hetenként 2-szer.
22. Nagykázmér	Mindén hónap első vasárnapján van istentisztelet.
23. Homonna	Ünnep és vasárnapokon délelőtt. Hétköznapokon a helyi körülmények miatt istentisztelet nem tartatik.
24. Lasztomér	Igen.

Egyházak nevei	Az 1914. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv szerint, az istenisztelet, ünnep, vasárnap és hétköznapokon megtartatik-e rendszeresen s a hívek kellő buzgósággal látogatják-e a templomot?
25. Kazsó --- --- ---	Ünnepnapokon igen és minden harmadik vasárnap.
26. Legenye --- ---	Igen.
27. Magyarizsép --- ---	Igen. Hétköznapokon október 1-től május 1-ig mindennap. egyébkor köznap csak bűnbánati héten.
28. Cselej --- --- ---	Mindén 3. ik vasárnap d. e.
29. Magyarasar --- ---	Igen.
30. Imreg --- --- ---	Igen.
31. Szürnyeg --- --- ---	Igen.
32. Málca --- --- ---	Igen.
33. Miglész --- --- ---	Igen.
34. Nagyráska --- --- ---	Igen.
35. Nagytoronya --- --- ---	Igen.
36. Kistoronya --- --- ---	Igen.
37. Sátoraljaujhely --- --- ---	Igen s hétköznap délután is.
38. Szöllöske --- --- ---	Igen.
39. Borsi --- --- ---	Igen.
40. Bodrogszerdahely --- --- ---	Igen.
41. Tusa --- --- ---	Igen.
42. Zemplén --- --- ---	Igen.

Kelt Bánóc, 1914. április hó 30.

Hntka József
esperes.

34. Múlt évi őszi egyh. kerületi közgyűlésünk 17. sz. pontjára esperes jelenti, hogy az 1914. évi egyházlátogatási jegyzőkönyvek szerint a templomi jelek (perselyek) a főhatósági rendelkezéseknek megfelelőleg — a meghatározott napokon és célokra kellő felhívás mellett kitétettek s a begyűlt adományok az egyház gondnokának elszámolásával rendeltetési helyökre elküldettek.

Tudomásul vétetvén, a főt. egyházkerületre felterjesztetik.

35. Múlt évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk 23. sz. a. megújította, a múlt évi tavaszi közgyűlés 29. sz. a. hozott ama határozatát, hogy azoknak az egyházmegyéknek az esperesei, akik a miskolci felsőbb leányiskola segélyezése tárgyában intézett felhívásra még feleletet nem adtak, érdemleges jelentést nyújtsanak be. E felhívásra az esperes jelenti, hogy a fenti célra a jelen évi egyházlátogatás alkalmával a következő egyházak adakoztak: Bánóc 5 korona, Vásárhely 5 kor., Bodzásújlak 1 kor., Garany 1 kor., Magyarsas 1 korona, Szürnyeg 1 korona, Imreg 1 korona, Zemplén 2 kor., Ladamóc 5 kor., Szöllöske 5 kor., Lasztóc 5 kor., Magyarizsép 5 kor., Cselej 5 kor., Kisazar 5 kor., Gálszécs 5 kor., Tusa 5 kor., Miglész 5 kor., Hardicsa 6 korona, Kazsó 5 kor., Gercsely 2 kor., Kiszte 2 kor., Homonna 4 korona, Sátoraljaújhely 5 kor., Kisbári 5 kor., Nagybári 5 kor., összesen 97 korona.

Örvendetes tudomásul vétetvén, a főt. egyházkerületre felterjesztetik.

36. Múlt évi őszi egyházkerületi közgyűlés 81. sz. jegyzőkönyvi pontja a népiskolai ifjúsági és tanítói szakkönyvtárak gondozását s a körülte netalán felmerülő hiányok pontos bejelentését kéri.

Erre vonatkozólag esperesi hivatal beterjeszti a „felső-zempléni ref. egyházmegye népiskolai ifjúsági és tanítói könyvtárak állásáról“ szóló kimutatását, kérve ennek tudomásul való vételét s a főt. egyh. kerületre való felterjesztését.

Egyházmegye e „kimutatás“ t tudomásul veszi s a főt. egyházkerületre felterjeszti.

Kimutatás

a felsőzempléni ref. egyházmegyéből a népiskola ifjusági és tanítókönyvtárak állásáról.

Egyházak illetőleg iskolák nevei	Mindennapi iskolás 6-12	Ismétlős iskola 12	Beiratási díj kor.	Könyvrendelésre fordított kor.	Mely cégnél, mely típus, hány évi törlesztésre rendeltetett?	Jegyzet
1. Abara	64	35	49·50	49·50	Hegedüs I. typ. 6 év.	
2. Alsómihályi	47		35 40			
3. Bánóc	41	17	29—	29—	Hegedüs I. typ. 6 év.	
4. Vásárhely ...	65	27	46—	46—	" "	
5. Morva	22	6	14—	14—	" "	
6. Garany	56	22	24—	24—	" "	Az ismétlősök beiratási díja nem fiz.
7. Csarnahó ...	46	20	30 30	30 30	" "	
8. Deregyő ...	29	23	51—	51—	" "	
9. Szalók	17	4	10·50	10 50	" "	Minden évben a beiratási összeg erejéig
10. Gálszécs ...	15	5	10—	10—	" "	
11. Hardicsa ...	77	25	36—	36—	" "	
12. Kisazar ...	29	5	17—	17—	" "	A beiratási díj összegéig minden évben.
13. Kistráska ...	29	10	19·50	19·50	" "	
14. Nagybári ...	56	16	29—	29—	" "	
15. Kolbása ...	26	14	20—	20—	" "	
16. Ladamóc ...	40	31	20—	20—	" "	Az ismétlősök gazdasági ismétlős.
17. Lasztomér ...	73	21	34·50	34·50	" "	Az ismétlősök beiratási díjat nem fiz
18. Lasztóc ...	22	8	10— ¹⁾		" "	
19. Magyarízsp	22	2	12—	12—	" "	
20. Magyarsas ...	23	8	15·50	15 50	" "	
21. Imreg	27	15	21—	21—	" "	
22. Szürnyeg ...	58	20	39—	39—	" "	
23. Málca	41	14	27·50	27·50	" "	
24. Miglész ...	32	13	22·50	22·50	" "	
25. Nagyráska ...	41	10	18—	18—	" "	Másvallásuak beiratási díjat nem akar. fiz.
26. Nagytoronya	31	12	21·50	21·50	" "	
27. Kistoronya ...	54	20	17—	17—	" "	Beiratási díjból csak 17 korona jött be.
28. Zemplén ...	34	13	23·50	23 50	" "	
29. Tusa	81	17	49—	49—	" "	
30. Hoór	35	8	21·50	21·50	" "	
31. Szöllőske ...	54	12	33— ²⁾		" "	

1337 453 806·50 728·30

Kelt Bánóc, 1914. április hó 30-án.

Hutka József
esperes.

1) Már előbb szervezett iskolai könyvtár van olyan, mint a Hegedüs-féle.

2) Ifjúsági egyesület könyvtára bocsátott az iskola rendelkezésére.

37. Múlt évi őszi egyházkerületi közgyűlés 62. sz. jegyzőkönyvének 4, 5, 8, 10, 11, 12. számú határozatait az egyes egyházmegyéknek különös figyelmébe ajánlja.

Egyházmegyénk a fent megjelölt határozati pontokat tudomásul veszi s azoknak végrehajtását az egyes egyházaknak különösen figyelmébe ajánlja.

38. Múlt évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk az iskolai műlasztások ellenőrzésére nézve az esperesek figyelmébe ajánlotta az erdélyi egyházkerületben bevált azon rendszert, amely szerint a lelkészek, illetőleg a népiskolai igazgatók 3 havonként tartoznak jelentést tenni az iskolai műlasztásokról és ahol a községi előljáróság a műlasztást lazán kezeli, ott az esperes hivatalból köteles a tanfelügyelő útján feljelentést tenni a vármegyei közigazgatási bizottsághoz.

Tekintettel arra, hogy miután a mi egyházmegyénkben a miniszteri rendelet szerint is 2 hetenként kell az iskolai műlasztásokról kimutatást készíteni, s a műlasztókkal szemben való lanyha eljárás szigorú megtorlásban részesül, külön intézkedésnek egyházmegyénk szükségét nem látja.

39. A felsőzempléni ref. egyházmegyében levő egyházak anyagi viszonyairól szóló 1913. évi kimutatás

egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetik.
(Lásd 62. oldal.)

40. A felsőzempléni ref. egyházmegyében lévő egyházak földjének, épületeinek, ingóságainak és hasznos jogainak értékéről szerkesztett 1913. évi kimutatás

egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetik.
(Lásd 64. oldal)

A felsőzepléni ref. egyházmegyében levő egyházak anyagi viszonyairól való kimutatás az 1913. évben.

Egyházak neve	Bevétel Kor.	Kiadás Kor.	Tőkepénz és alapítvány Kor.	Adósság Kor.	Kegyess adomány Kor	Építkezésre fordított Kor.	Magtárban van	Jegyzet
1. <i>Abara</i> ...	3878·26	2549·94	6300·29	2000·—	36·—	—·—	101 köből rozs	Magtári tőkepénz: 1401 15 K.
2. <i>Alsómihályi</i> ...	3287·62	3285·95	200·—	—·—	39·—	167·—		
3. <i>Bánóc</i> ...	5021·13	4298·29	5620·—	6000·—	164 88	—·—		Ad 4: tőkesegély 6000 kor.
4. <i>Vásárhely</i> ...	4623·17	3901·40	—·—	7000·—	129 90	—·—		Ad 4: 3000 kor. tőkeseg., 400 kor. e ker. tartozás
5. <i>Morva</i> ...	2918·70	2282·40	1212·—	2000·—	30·—	—·—		Ad 4: saját helyre- állítandó tőkérére.
6. <i>Bodzásújlak</i>	1480·—	1700·—	1400·—	4000·—	161·—	50·—		
7. <i>Garany</i>	2532·51	843·31	9000·—	7000·—	272·—	—·—		
8. <i>Csarnahó</i> ...	5965·80	5510·01	—·—	4189·99	47·—	4189·99		Ad 6: tanítói lakást épített.
9. <i>Delegnyő</i> ...	1958·78	1842·92	3954·98	—·—	124·55	600·—		Ad 6: templomra villám- hárítót.
10. <i>Szalók</i> ...	193·24	171·61	100·—	56·—	22·10	—·—		
11. <i>Gálszecs</i> ...	1965·28	1942·18	4275·—	5250·—	72·40	—·—		Ad 4: 4275 kor. tőke- segély.
12. <i>Gercsely</i> ...	1207·03	984·91	2000·—	1170·—	33·—	—·—		
13. <i>Kiszte</i> ...	239·48	58·55	928·64	—·—	43·—	—·—		
14. <i>Hardicsa</i> ...	2597·92	2190·10	1200·—	2000·—	176·—	—·—		Ad 4: tőkesegély.
15. <i>Kazsó</i> ...	905·46	550·46	6437·50	—·—	11·—	—·—		
16. <i>Homonna</i> ...	1594·43	1496·23	7027·57	5150·—	125·68	—·—		Ad 4: 2800 kor. tőke- segély.
17. <i>Kisazar</i> ...	1747·88	864·54	1272·—	—·—	25·—	—·—		
18. <i>Kisbári</i> ...	644·09	606·80	16000·—	3100·—	37·—	—·—		Ad 4: tőkesegély.
19. <i>Nagybári</i> ...	2200·88	2040·75	—·—	3000·—	451·95	926·60		Ad 6: tantermet bő- vített.
20. <i>Kisráska</i> ...	262·93	260·93	—·—	3300·—	130·—	—·—	88 köből rozs	Ad 4: tőkesegély.
21. <i>Hegy</i> ...	723·41	367·30	2080·—	7000·—	106·—	—·—		Ad 4: tőkesegély.
22. <i>Kolbása</i> ...	1301·89	1266·56	2688·08	3500·—	259·—	—·—		Ad 4: tőkesegély.

23. <i>Ladamóc</i> ...	3754·99	3656·02	2350·—	3400·—	30·—	612·—	
24. <i>Lasztóc</i> ...	3810·70	3320·45	4114·42	1300·—	200·—	1000·—	
25. <i>Lasztómér</i> ...	956·98	895·64	3262·62	—·—	240·—	—·—	
26. <i>Legenye</i> ...	3479·78	3328·68	5027·68	—·—	40·—	400·—	
27. <i>Nagykázmér</i>	1228·39	1076·05	1000·—	—·—	7·98	—·—	
28. <i>Magyarizsép</i>	946·50	848·37	—·—	5247·—	307·20	—·—	
29. <i>Cselej</i> ...	3528·81	2218·17	3600·—	—·—	47·—	2400·—	
30. <i>Magyarsas</i> ...	3848·66	3717·87	300·—	—·—	58·—	—·—	
31. <i>Imreg</i> ...	1767·22	1684·44	—·—	5700·—	92·42	170·—	
32. <i>Szürnyeg</i> ...	4024·64	2023·70	—·—	400·—	216·—	5000·—	
33. <i>Málca</i> ...	1258·19	789·11	6000·—	3400·—	72·80	—·—	
34. <i>Miglész</i> ...	6773·36	6300·81	2667·20	2867·20	143·—	—·—	
35. <i>Nagyráska</i> ...	4656·13	4457·27	1030·—	2830·—	279·01	100·—	
36. <i>Nagytoronya</i>	2756·81	2744·24	80·—	7000·—	35·—	—·—	
37. <i>Kistoronya</i> ...	20321·90	19880·—	600·—	10427·—	70·—	13000·—	
38. <i>Sátoraljaújhely</i>	16792·12	15481·31	18602·11	40000·—	500·—	—·—	
39. <i>Szöllöske</i> ...	8817·39	8937·89	—·—	2217·—	10·—	7735·06	
40. <i>B.-szerdahely</i>	1291·01	1238·97	1586·82	—·—	68·—	1161·—	
41. <i>Borsi</i> ...	2008·40	1982·51	3504·—	—·—	2·—	1161·—	
42. <i>Tusa</i> ...	5014·20	4768·54	—·—	4000·—	533·09	—·—	
43. <i>Zemplén</i> ...	2011·31	1912·08	560·—	1673·90	70·—	—·—	
44. <i>Varannó</i> ...	—·—	—·—	12000·—	—·—	—·—	—·—	
45. <i>Mezőlaborc</i> ...	505·07	1·—	1800·—	—·—	37·70	—·—	

Osszesen ... **146802·46** **130278·26** **129786·01** **156178·09** **5555·66** **38952·65**

189 köböl rozs

Kelt Bánócon, 1914. év április hó 25-én.

Hutka József,
esperes.

Ad 6: épületjavítás.
Ad 6: tanítói lakhelyen istállót épített.
Ad 6: fatartót épített.
Ad 6: templomát javította.
Ad 6: tanítói istálló javítás.
Ad 6: tanítói lelhelyen istálló és magtár.
Ad 4: saját tőkájéből kölcsön templomjavításra
Ad 6: kisebb javítások.
Ad 6: iskola és tanítói lak építés.
Ad 6: iskola és tanítói lak építés.
Ad 6: szöllöskei építéshez hozzájárulás.
Ad 6: szöllöskei építkezéshez hozzájárulás.
Ad 4: tőkesegély.
Ad 3: templomalap.

Kimutatás

a felsőzempléni ref. egyházmegyében levő egyházak föld,- épület,-
ingóságai- és hasznosjogainak értékéről az 1913. évről.

Egyházak neve	Földekben K	Épületekően K	Ingóságokb. K	Hasznos jogokban K
1. Abara ...	33800.—	93000.—	4950.—	
2. Atsómihályi ...	69430.—	22500.—	862.—	
3. Bánóc ...	26890.—	57500.—	4006·50	1200 —
4. Vásárhely ...	23233·32	33700.—	2309·70	
5. Morva ...	20250.—	18280.—	1376.—	
6. Bodzásujlak ...	43334 —	32300.—	3802·30	
7. Garany ...	1772 25	30800.—	2667·60	
8. Csarnahó ...	7793.—	21300.—	243.—	
9. Deregyő ...	42150.—	94000.—	1504.—	
10. Szalók ...	4000.—	12100.—	200.—	
11. Gálszécs ...	125000.—	110000.—	3406.—	860.—
12. Gercsely ...	56637·10	24200.—	1584.—	2400.—
13. Kiszte ...	1000.—	5000.—	724.—	
14. Hardicsa ...	12200.—	40860.—	288.—	
15. Kazsó ...	24900.—	14200.—	936 —	
16. Homonna ...		55000.—	3537.—	
17. Kisazar ...	50000.—	20000.—	540.—	
18. Kisbári ...	1160.—	17300.—	448 —	
19. Nagybári ...	1420 —	18600.—	321.—	
20. Kistráska ...	12850.—	31630.—	860.—	
21. Hegyi ...	3116.—	16000.—	500.—	
22. Kolbása ...	25250.—	32000.—	1878.—	
23. Ladamóc ...	13390.—	78000.—	7000.—	1800 —
24. Lasztóc ...	26618.—	16000.—	1762.—	
25. Lasztomér ...	51028.—	49940.—	3789·60	
26. Legenye ...	39280.—	55490.—	1145.—	
27. Nagykázmér ...	100.—	4000.—	195.—	
28. Magyarizsép ...	25431·15	35189.—	4325·80	
29. Cselej ...	1793·14	10000.—	1443.—	
30. Magyarasar ...	18614.—	23700.—	839 —	
31. Imreg ...	4641·88	12000.—	85.—	
32. Szürnyeg ...	2460 —	17790.—	280·30	
33. Málca ...	13894.—	37900.—	6610.—	
34. Miglész ...	13114.—	26150.—	1500.—	
35. Nagyráska ...	50475.—	48100.—	1627.—	
36. Nagytoronya ...	97000.—	51120.—	2930.—	
37. Kistoronya ...	17500.—	39200.—	12891 —	
38. Sátoraljaujhely ...	20200.—	335360.—	22764.—	1000 —
39. Szöllőske ...	6205.—	2000.—	2435.—	

Egyházak neve	Földekben K	Épületekben K	Ingóságokb. K	Hasznos jogokban K
40. Bodrogszerdahely	600.—	7600.—	2390.—	
41. Borsi	4860.—	16000.—	2570.—	
42. Tusa	30500.—	26270.—	1000.—	
43. Zemplén	4940.—	50500.—	4600.—	
44. Varannó	—	—	—	
45. Mezőlaborc	—	—	—	
	980669 84	1743579 95	119125 —	6400 —

Kelt Bánóc, 1914 április hó 28.

Hutka József
esperes.

41. Esperes jelenti, hogy a sátoraljaújhelyi egyház lel-készévé f. évi március hó 12-én 7 pályázó közül Enyedy Andor, jelenleg alsómihályii segédlelkész választatott meg, de ezen választás ellen törvényes időben 10 választó egyházttag által indokolt felebbezés adatván be: ezen ügy tehát bírói eljárás alatt van.

Tudomásúl vétetik.

42. Olvастatik a számvevőszék Sátoraljaújhelyben, 1914. év május hó 6 án tartott jegyzőkönyve:

1. Tudja Mihály egyházmegyei pénztárnok 1913. évről szóló számadását a következőkben terjeszti elő:

a) A főiskolai, egyházkerületi, tűzbiztosítási, egyházkerületi özvegy-árvatári járulékok a bemutatott nyugták szerint beszolgáltattak.

b) Az egyházmegyei közigazgatási pénztár állása:

Bevétel	---	---	8004 K 95 f.
Kiadás	---	---	5103 „ 62 „
Maradvány	---	---	2901 K 33 f.

c) Egyházmegyei tőkeállomány:

Tőke	---	---	1381 K 30 f.
Kazinczy-alap	---	---	2058 „ — „
A zempléni egyh. lel-készi alapja	---	---	793 „ 10 „

Számvevőszék e számadást tudomásul veszi, Tudja Mihály egyházmegyei pénztárnoknak a szokásos felmentvény megadását javasolja.

2. Tudja Mihály és Tomory Pál számvevőszéki előadók jelentik, hogy a hozzájuk beérkezett gondnoki számadásokat átvizsgálták. E jelentések alapján:

Számvevőszék az abarai, alsómihályi, bánóci, vásárhelyi, morvai, csarnahói, gál-szécsi, garanyi, gercselyi, kisztei, hardicsai, homonnai, kazsói, kisazari, kisbárii, nagybárii, magyarízsépi, cseleji, málcái, sátoraljaújhelyi, legenyei, miglészi, ladamóci, imregi, szőlőskei, borsii, bodrogszerdahelyi, zempléni, tusai, szürnyegi, nagyráskai, deregnyői, szalóki, lasztóci, nagykázmei, magyarsasi, kolbásai, nagytoronyai, kis-toronyai, lasztoméi, kistráskai és hegyi egyházak gondnokainak, illetve pénztárnokainak a felmentvény megadását javasolja.

3. Költségvetését mindenik egyház betérjesztette.

Megerősítésök ajánltatik.

4. Adófőkönyvét szintén mindenik egyház betérjesztette, kivéve Alsómihályit, Legenyét, Lasztócot és Kazsót, hol egyházi adót a hívek nem fizetnek.

Megerősítésök ajánltatik.

5. Tomory Pál számvevőszéki jegyző indítványozza, hogy miután az életviszonyok szerfelett megváltoztak, minden élelmi cikk igen megdrágult s miután a legtöbb egyházban a 10⁰/₀-os egyházi adót minden lelkes épenűgy fizeti, mint bármely egyháztág is: kérje fel számvevőszék a nagy. egyházmegyét, hogy az egyház és iskolalátogatók ellátási díját 5—5 kor. helyett 10—10 koronában állapítsa meg.

Számvevőszék, tekintetbe véve a fent elősorolt okok valóságát: az indítványt elfogadja és tisztelettel kéri a nagy. egyházmegyei közgyűlést, hogy az egyház- és iskolalátogatóság 5—5 korona ellátási díját 10—10 koronára felemelni méltóztassék.

6. Dókus László világi elnök indítványozza, hogy amennyiben a nt. egyházmegyének két rendbeli határozata is megállapította, hogy a közigazgatási államsegély és a különböző alapokból kiutalt segélyek nem rendeltetési céljaik szerint osztátnak fel: kéressék fel a nagy. egyházmegye, hogy küldjön ki egy bizottságot, amely bizottsága kiosztandó segélyek megállapított rendjét egy újabb revideálás által rendezze s erről szóló jelentését őszi egyházmegyei közgyűlésünkre adja be.

Számvevőszék az indítványt elfogadja s annak foganatosítását a nagy. egyházmegyétől tisztelettel kéri.

Egyházmegye számvevőszék jegyzőkönyvét egész terjedelmében tudomásul véve,

1. Tudja Mihály egyházmegyei pénztárnok az 1913. évben vezetett számadásában előforduló pénztári tételekre nézve a felmentvényt a fenntartandók fenntartásával megadja.

2. A 2. p. alatt felsorolt egyházak gondnokainak, illetve pénztárnokainak az 1913 évi számadásaikra vonatkozólag a felmentvényt a szokott fenntartással megadja.

3. A 3. pont ajánlása szerint az összes egyházak költségvetései megerősíttetnek.

4. Az egyház és iskolalátogatók ellátási díjai, amelyeket az egyházak tartoznak fedezni, 10—10 koronában állapítatik meg.

5. A közigazgatási államsegély, valamint a többi segélyek megállapított rendjét egy bizottság revideálási munkálatával rendezni akarja, azért e bizottság tagjaiul elnökség mellett Tudja Mihályt, Virág Józsefet és Bernáth Aladárt küldi ki, meghagyván, hogy jelentését az őszi e. m. gyűlésre terjessze be.

43. Olvassatik a missiói bizottság következő jegyzőkönyve :

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétellett Sátoraljaújhelyen, 1914. május 6-án, a felsőzepléni ref. egyházmegye missiói bizottságának ülésében.

Jelen vannak : Hutka József esperes és Dókus László egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Bernáth Aladár és Péter Mihály biz. tagok, ez utóbbi úgy is, mint előadó és jegyzőkönyvvezető.

Elnöklő esperes a bizottságot üdvözölvén, az ülést megnyitja s felkéri Péter Mihály előadót a homonnai missiói egyház 1913. évi állapotáról szóló ismertetésére.

Előadó a homonnai missiói egyház 1913. évi állapotát a Böszörményi Sándor lelkész jelentése és egyéb iratok alapján a következőkben ismerteti, megjegyezvén legelőször is, hogy mind a jelentés, mind mellékletei az egyetemes konvent által rendelkezésre bocsátott minták alapján készültek.

1. A lelkész jelentésének általános részében megjegyzi, hogy a felekezeti surlódások évei után most már békésebb időket éltek, eltekintve egy később előadandó ügytől. Ha azonban a klerikalizmus békét hagy is, elég surlódás van a falakon belől, a gerezdsdi egyesség alapján álló lutheránusokkal. Ezzel a varannói templomügyre céloz, mert a reformátusok lelkesedése lohadóban van épen a lutheránusok követelődzése miatt.

2. Az egyház szervezetére vonatkozólag az 1. sz. melléklet nyújt felvilágosítást. Külön jelenteni valója az, hogy a homonnai, mezőlaborci, szinai, sztrópkói járások területén az ág evangélikusokkal egyesülési viszonyban vannak (bár ezt az egyesülést az ev. hivatalos egyház sohasem ismerte el), az egyházi adót a ref. törvényekben megszabott módon fizetik.

3. A népmozgalmi adatokat a 2. sz. melléklet tünteti fel, külön megjegyzése az, hogy a 27., 28., 29., 30. sz. rovatokat a terület nagysága és a lakosok állandó költözködése miatt még csak távolról sem lehet megállapítani.

4. A missiói körben alkalmazott belhivatalnokok s más tisztviselők létszámát és személyes viszonyait a 4. sz. melléklet tünteti fel. Külön annyit jegyez meg, hogy az énekvezéri teendőket egy polgári iskolai tanár végzi évi 200 koronáért, de csak az anyaegyházban s a körben nem. Kivánatosnak tartaná egy organista-kántori állás szervezését.

5. A hitéletet a 4. sz. melléklet szemlélteti. Ide vonatkozó külön megjegyzése annyi, hogy a hivek lelkes, buzgó egyháztagok s hogy a fiókegyházakban az istenitisztelet minden urvacsoraosztással van egybekötve, a hivek levelező lapon hivatnak meg s mindig örömmel vesznek rajta részt. Mezőlaborcon és Szinnán a konfirmációi oktatás a hittanórákkal összekötésben tartatik, másutt, mikor a lelkész kiszáll. Az egyház Évkönyvet szokott kiadni, mely alkalmas eszköznek bizonyult a hivek közötti kapocs erősítésére.

6. A missiói vagyoni helyzetére vonatkozólag jelenti, hogy a III. t. c. 4. §. 1. és 2. pontjában előírt vagyonegyelő és rovatos kimutatás a konventi irodában van. A háztartási és adózási viszonyokról a 7. sz. melléklet ad felvilágosítást. Külön megemlítené itt, hogy I. a cselekvő vagyon a következőkből áll: 1. templom-alap 267·20 kor., 2. orgona-alap 463·37 kor., 3. iskolai-alap 5787 kor., 4. egyházfentartási alap 508 kor., összesen: 7025·57 kor. II. Szenvedő vagyon: 1. tőkeségely 2800

kor., 2. egyházkerülettől felvett kölcsön 1200 kor., 3. iskolai alapból 1150 kor., összesen: 5000 kor. Mezőlaborci fiókegyház templomépítési alapja 1800 kor. Varannói fiókegyház templomépítési alapja 12000 kor. Ez az alap közös (ref. és ág. ev.) templom építésére szolgál. Van ezenkívül egy tisztán ref. templom céljára szolgáló körülbelül 20000 kor. értékű ingatlan, melyet azonban még most haszonélvezeti jog terhel.

7. A világi hatóságokkal való érzéközés c. rovat alatt elmondja a következő esetet. A homonnai r. kath., de újabban államilag erősen segélyezett polgári leányiskolába az elmúlt évben is több prot. leány járt. Azelőtt az ide járt leányoknak a faipari iskolában tanította a hittant, mivel a plebános, mint az iskola igazgatója sohasem engedte meg a prot. hittan tanítását az intézete helyiségében. De a multakban nem állították élére a kérdést, mivel az iskola nem volt államsegélyes. Tavaly azonban a polgári iskola megszűnt, így ők hajléktalanok maradtak. S miután a plebános előbbi álláspontjából most sem engedett s miután az iskola újabban már államsegélyessé vált, a lelkész zemplénmegye kir. tanfelügyelőjéhez fordult orvoslásul. Még élénk emlékezetekben volt a nagyráskai eset, hol a tanfelügyelő az államsegély elvonásával fenyegette meg az egyházat. De a tanfelügyelő, aki oly szigorú volt egy államsegélyes ref. iskolával szemben, ez esetben csak annyit tett, hogy kérelmezni próbált a kassai megyés püspöknél. A kassai püspök azonban a kérelmet elutasította, s a tanfelügyelő megelégedett azzal, hogy a kassai püspök levelét a lelkésznek bemutatta.

8. A missiói lelkész a közalapból 1000 koronát kap. Elpanaszolja most is, hogy ez összeg még mindig fizetés jellegével bír.

A f.-zempléni egyházmegye a varannói fiókegyház gondozásáért 100 koronával segélyezi.

9. Javaslati, illetőleg kérelmei a következők:

1. Tekintettel arra hogy Mezőlaborcon a közel jövőben felépül a ref. templom, ami által lehetővé válik

az, hogy ott minden vasárnap istenitisztelet tartassék (jelenleg csak 4—5-ször van istenitisztelet), de mivel ezt a missiói lelkész nagy elfoglaltsága miatt el nem végezhetné: e kérdés megoldására vonatkozólag kettős javaslata van, az egyik, hogy ki kellene eszközölni az államkormánynál, miszerint a mezőlaborci állami iskolánál az egyik tanerő ref. vallású volna, aki a lelkész otllételekor a kántori, más alkalommal pedig a lelkészi szolgálókat ellátná. Hogy ez nem lehetetlen, a mezőlaborci egyik r. kath. egyház példájára hivatkozik. Ez az egyház is missiói, s a mezőlaborci egyik tanerő mindig r. kath. s végzi a kántori szolgálókat s a reformátusok létszáma megközelíti a r. katolikusokét. Vagy a másik megoldási mód lehetne, ha Homonnán segédlelkészi állás szervezhetnék, amit a nemsokára bekövetkező nagyobb munka (varannói, mezőlaborci templom) tenne szükségessé.

2. Másik javaslata a varannói templom ügyére vonatkozik. Tekintettel ugyanis arra, hogy az ág. ev. ok egyetemes gyűlése a gerezdi egyességet 1915. jan. 1-től hatályon kívül helyezte s tekintettel, hogy az ág. ev. felső hatóság a homonnai egyesülést hivatalosan sohasem ismerte el, miután ily körülmények közt kilátástalan a varannói egyesülés, sőt akadályozólag hat a ref. templomépítésre is, javasolja, hogy egyházmegyénk megszakítva minden további tárgyalást, utasítsa a varannói fiók-egyház főgondnokát és lelkészét, „hogy állapítsák meg s okmányilag igazolják, hogy a varannói templomra, illetőleg egyházra befolyt adományok közül, melyek származtak ref. hivatoktól, vagy más vallásúaktól is, de kifejezetten a ref. (vagy ev. ref.) templom nevére tették s tegyék meg a törvényes lépéseket ez adományoknak a ref. egyház részére való biztosítására; azoknak az adományoknak pedig, melyek közös jellegű templomra tették, akárkitől származtak is, legalább fele részét igyekezzenek biztosítani a ref. egyház részére.“

A jelentéshez az előbb említett mellékleteken kívül utazási napló is csatolva van. Az egész jelentés, mellékleteivel együtt pontosságról, gondosságról, az év folyamán teljesített odaadó, lelkes munkásságról tanuskodik.

Ezek alapján a missiói bizottság a következőket javasolja :

1. Egyházmegyénk a homonnai missiói lelkész 1913. évi jelentését tudomásúlveszi s lelkiismeretes, fáradhatlan munkálkodásáért elismerést nyilvánít.

2. A homonnai vallástanítás kérdéséből kifolyólag, szembeállítva azt, a mult évi tavaszi közgyűlésünk 30. sz. jk. p. a. tárgyalt nagyráskai ügygel, egyházmegyénk sajnálattal kénytelen megállapítani, hogy ref. egyházunk nem részesül megfelelő egyenlő elbánásban a r. kath. egyházzal, dacára az 1848: 20. t. c. ben biztosított egyenlőségnek, kölcsönösségnek és viszonyosságnak; tekintve azonban, hogy a nagyráskai ügy az egyetemes konventet arra indította, miszerint a közoktatási miniszter urat, a vallásoktatás kérdésének egyöntetű rendezésére kérje fel, — ez ügy felett napirendre tér.

3. A lelkésznek azon kérésére vonatkozólag, hogy tétessenek lépések a mezőlaborci iskolánál ref. tanerő ki vezése, esetleg a lelkészi állás szervezése iránt, jóllehet egyházmegyénk szívesen elismeri, hogy a homonnai munkamező kitágulása új munkaerők alkalmazását fogja szükségessé tenni, de mivel úgy a mezőlaborci, mint a varannói templom felépítése a közel jövőben alig remélhető: a fenti kérelem megtételére a lépéseket még most nem tartja indokoltnak, de e lelkész felhivatik, hogy mihelyt a célhoz közelebb jutnak, tegyen jelentést az egyházmegyére.

4. Ami a lelkésznek a varannói templom építésére vonatkozó javaslatát illeti, egyházmegyénk azt elfogadván, utasítja az egyház főgondnokát és lelkészét, hogy állapítsák meg s okmányilag igazolják, hogy a varannói templomra, illetőleg egyházra befolyt adományok közül, melyek származtak ref. hivatoktól, vagy más vallásúaktól is, de kifejezetten a ref. (vagy ev. ref.) templom részére tétettek s tegyék meg a törvényes lépéseket ez adományoknak a ref. egyház részére való biztosítására, azoknak az adományoknak pedig, melyek közös jellegű templomra tétettek, akárkitől származtak is, legalább felerészét igyekezzenek biztosítani a ref. egyház részére.

44. Olvastattak a közalapbizottságnak Sátoraljauhelyben 1914 évi január hó 23 ik napján tartott üléséről felvett jegyzőkönyvek. amint következnek:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sátoraljauhelyben 1914 évi január hó 23 án a felsőzempléni egyházmegye közalap bizottságának ülésében.

Jelenvoltak: Hutka József esperes, Dókus Gyula vil. tanácsbíró, vil. bizottsági elnök, Tudja Mihály, Péter Mihály és Bernáth Aladár bizottsági tagok.

Esperes a bizottság tagjainak üdvözlése után bemutatja az egyházmegyei pénztárnok által beterjesztett s az országos egyházi közalap 1913. évben befolyt járulékaikról való elszámolást.

Eszerint: 1. Hátrálék volt az 1912 évi december 31-én 239 kor. 76 fill., mely 1 kor. 77 fill. késedelmi kamattal teljesen befizettetett s így az 1912 évi hátrálék mind befolyt

2. Az 1913. évre megállapított járulék volt 1231 kor. 84 fill., ebből befizettetett 892 kor. 80 fill., késedelmi kamatban 91 fill. Perselypénz címén befolyt 26 kor. 25 fill. Hátrálék maradt az 1913. évi dec. 31-én 339 kor. 04 fill.

Közalap bizottság midőn ezen előterjesztést tudomásul veszi, egyben felhívja az esperest, hogy a hátrálékok behajtása iránt megfelelőleg intézkedjék.

K. m. f.

Dókus Gyula
vil. elnök.

Tudja Mihály
biz. jegyző.

Hutka József
esperes.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétet. tt Sátoraljauhelyben 1914. évi január hó 23-án a felsőzempléni egyházmegye közalap bizottságának ülésében.

Jelenvoltak: Hutka József esperes, Dókus Gyula tanácsbíró, vil. elnök, Tudja Mihály, Péter Mihály és Bernáth Aladár bizottsági tagok.

Esperes üdvözlővén a bizottság tagjait, bemutatja az egyházmegyei pénztárnok által beterjesztett s a folyó 1914. évre szóló közalap járulékaira vonatkozó kimutatót, mely szerint:

1. Hátrálék a mult 1913. évről	339 kor. 04 fill.
2. Folyó évi járulék	1231 „ 84 „
összesen	<u>1570 kor. 88 fill.</u>

Bizottság a bemutatott jelentést tudomásul veszi s az 1914. évre szóló kivetést helyben hagyja, a fennálló hátrálékok behajtására pedig az esperest felhívja.

K. m. f.

Dókus Gyula
vil. biz. elnök.

Tudja Mihály
biz. jegyző

Hutka József
esperes,

A jegyzőkönyvben foglaltak tudomásul vétetvén, azok egész terjedelemben jegyzőkönyvbe vétetni rendeltettek.

45. Olvastatott az orsz. nyugdíj és özvegy árva gyámintézeti bizottság 1914. évi január hó 23-án tartott üléséről felvett jegyzőkönyv amint következik:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sátoraljaujhelyben 1914. évi január hó 23 ikán a felsőzempléni ref. egyházmegye orsz. ref. lelkes nyugdíj és özvegy árva gyámintézeti bizottságának ülésében.

Jelenvoltak: Hutka József esperes, Dókus László egyházmegyei gondnok mint elnökök, Dókus Gyula, Tudja Mihály, Bernáth Aladár és Péter Mihály bizottsági tagok.

Esperes üdvözlővén a bizottság tagjait, bemutatja az orsz. lelkészi nyugdíjintézet 1913. évi járulékaínak befizetéséről szóló s az egyházmegyei pénztárnok által szerkesztett általános kimutatást.

A bizottság a kimutatást tudomásul veszi, s azt amint alább következik, jegyzőkönyvbe iktatja :

1. Összes tartozás volt a hátralékokkal együtt 10486 kor. 78 fill.

2. Ebből befizettetett az 1913. évben 5353 kor. 63 fill.

3. Perselypénz címén befolyt 32 kor. 92 fill.

4. Hátralék maradt 1913. Dec. 31-én 4975 kor. 23 fill.

5. Töröltetett 157 kor. 92 fill.

Esperes felhivatik, hogy a kimutatott tetemes hátralékok behajtása iránt legszigorubban intézkedjék.

K. m. f.

Tudja Mihály
biz. jegyző.

Dókus László
vil. elnök.

Hutka József
esperes.

Tudomásul vétetvén, egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni határozatott.

46. Olvastatott az egyházmegyei segélyosztó bizottság 1913 évi december hó 2-ikán tartott üléséről felvett jegyzőkönyv, amint következik:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sátoraljaujhelyben 1913. évi december hó 2 ik napján a felsőzempléni ref. egyházmegye segélyosztó bizottságának ülésén.

Jelenvoltak: Hutka József esperes, Dókus László egyházmegyei gondnok, Tudja Mihály, Kozma Antal, Dókus Gyula tanácsbírák, segélyosztóbizottsági tagok; Bernáth Aladár és Bernáth Béla bizottsági tagok más-nemü elfoglaltságuk miatt nem jelenhettek meg.

Elnökség üdvözlővén a bizottság tagjait, jelenti, hogy a tiszáninneri ref. egyházkerületi pénztár utján az egyházmegyei pénztárba a következő segélyösszegek érkeztek be az 1914 ik évben :

1. Összes államsegély	---	---	3691	kor.	48	fill.
2. Báró Baldácsi alaphól	---	---	809	„	52	„
3. Nagy Gedeon alaphól	---	---	200	„	—	„
4. Szükösi és Hollandi tárból	---	---	120	„	—	„
Összes kiosztás alá került segély			4821	„	—	„

Ugyancsak elnökség jelenti, hogy a következő segély kérvények érkeztek be:

a) egyházak kérvényei: Málca, Kistráska, Zemplén, Lasztóc, Nagykázmér, Szalók.

b) lelkészek kérvényei: Sztankovics Lajos, Böszörményi Sándor.

c) özvegy lelkésznék és lelkész árvák kérvénye: özv. Kálniczky Jánosné, özv. Stephán Mihályné, özv. Ujj Istvánné, özv. Soltész Károlyné, özv. Soltész Gyuláné, özv. Gyarmati Sománé, özv. Babaréék Dánielné, Császár Teréz lelkészárva, Sárkány Erzsébet és Rózsi lelkészárva.

d) tanítók kérvényei: Bottka Gyula kistoronyai, Sikolya Albert nagytoronyai, Varga József kisazari.

e) özvegy tanítónék kérvényei: Magyar Istvánné, Onody Miklósné.

f) Kalvineum kérvénye.

A segélyek kiosztása előtt a segélyosztó bizottság kimondja, hogy a folyó évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés 63. sz. jkvi pontjában foglalt határozat, illetőleg utasítás szerint az egyes alapokból nyert összegeket kizárólag az alapítványban megjelölt célokra és feltüntetett arányban lehet szétosztani; s ezenkívül az államsegély az 1903. évi tavaszi egyházkerületi gyűlés 23 és 1907. évi őszi egyházkerületi gyűlés 33-ik számú jkvi határozatának is figyelembe vételével osztandók ki. Továbbá kimondja a segélyosztó bizottság azt is, hogy miután a lelkészek már egyenlő és a viszonyokhoz képest elég tisztességes fizetésben részesülnek, Sztankovics Lajos és Böszörményi Sándor lelkészek ezuttal segélyben nem részesíthetők.

Továbbá nem volt segélyezhető ezuttal Varga József kisazari tanító.

Végül segély alap összeg hiánya miatt nem részesülhettek ez idő szerint segélyben: Málca, Kistráska. Lasztóc és Szalók egyházak.

Ezek előre bocsátása után e segélyek a következőképen osztattak ki :

I. Államsegély: 3691 korona 48 fillér.

1. Esperesi iroda díjátalány	---	---	200 K	—	f.
2. Papi főjegyző tiszteletdíja	---	---	350	”	—
3. Papi aljegyző tiszteletdíja	---	---	150	”	—
4. Egyházmegyei pénztárnok tiszteletdíja	---	---	300	”	—
5. Számvevőszék fuvardija	---	---	50	”	—
6. Tavaszi és őszi gyűlések napidija	---	---	550	”	—
7. Tanügyi bizottsági előadó tiszteletdíja	---	---	100	”	—
8. Egyh. látogatók fuvar és napija	---	---	870	”	—
9. Iskola	”	”	225	”	—
10. Ker. gyűl. fuvar és napidij	---	---	320	”	—
11. Segélyosztó bizottság fuvardija	---	---	30	”	—
12. Egyh. megyei jkvek nyomtatása	---	---	352	”	—
13. Számvevőszéki előadó tiszteletdíja	---	---	100	”	—
14. Egyh. ker. tan. küld. tag fuvardija	---	---	20	”	—
15. Egyh. m. levéltárnok tiszteletdíja	---	---	50	”	—
16. Bizottsági küldetéskor fuvardijak	---	---	90	”	—
17. Öt tanügyi biz. tag fuvardija	---	---	50	”	—
18. Tanügyi biz. elnök tiszteletdíja	---	---	100	”	—
19. Mezőlaborci egyháznak vall. okt.-ra	---	---	50	”	—
20. Nagykázméri egyháznak vall. okt. ra.	---	---	34	”	48
Összesen	---	---	3691 K	48	f.

II. Báró Baldácsy alap 809 kor. 52 fill.

1. Nagymihályi egyháznak	---	---	100 K	—	f.
2. Rebrényi egyháznak	---	---	100	”	—
3. Nagykázméri egyháznak	---	---	100	”	—
4. Varannói egyháznak	---	---	100	”	—

5. Ujhelyi egyháznak	---	---	---	200	„	—	„
6. Zempléni egyháznak	---	---	---	36	„	—	„
7. Ujj Istvánné özv. lelkésznének	---	---	---	22	„	70	„
8. Kálniczky Jánosné	„	---	---	22	„	70	„
9. Soltész Gyuláné	„	---	---	22	„	70	„
10. Gyarmati Sománé	„	---	---	22	„	71	„
11. Babaréék Dánielné	„	---	---	22	„	71	„
12. Soltész Károlyné	„	---	---	30	„	—	„
13. Sárkány Erzsébet és Róza	---	---	---	30	„	—	„
Összesen	---	---	---	809	K	52	f.

III. Nagy Gedeon alap 200 kor.

1. Ladamóc egyháznak	---	---	---	80	K	—	f.
2. özv. Stephán Mihályné lelkészné	---	---	---	20	„	—	„
3. Bottka Gyula kistoronyai tanító	---	---	---	40	„	—	„
4. Sikoly Albert nagytoronyai tanító	---	---	---	40	„	—	„
5. Császár Teréz lelkész árva	---	---	---	20	„	—	„
Összesen	---	---	---	200	K	—	f.

IV. Hollandi tár 120 kor.

1. Ladamóc egyháznak	---	---	---	70	K	—	f.
2. özv. Magyar Istvánné tanítóné	---	---	---	20	„	—	„
3. özv. Ónodi Miklósné tanítóné	---	---	---	20	„	—	„
4. Kalvineum (lelkészi árva cél)	---	---	---	10	„	—	„
Összesen	---	---	---	120	K	—	f.

Ezen jegyzőkönyv felolvasása után a segélyosztó bizottság által észrevétel nélkül aláíratott.

K. m. f.

Dókus László
e. m. gondnok.

Hutka József
esperes, mint jkvvezető.

Dókus Gyula
tanácsbíró.

Tudja Mihály
e. m. pénztárnok.

Tudomásul vétetvén, egész terjedelemben jegyzőkönyvbe vétetni határozottatott.

47. Olvastatott a felsőzempléni egyházmegyei lelkészegyesület 1914. év május hó 6-án tartott gyűlésének jegyzőkönyve, amely szerint

2. A tisztkarnak 3 éves megbízatása lejárván, egyesületi elnök beadja a tisztikar lemondását s Szegő Béni lelkészt, az egyesület legidősebb tagját, mint kor-elnököt felkéri, az új választásnak titkos szavazás útján való megejtésére.

A szavazatok összeszámláltatván, elnökké: Péter Mihály, alelnökké: Virág József, főjegyzővé: Máthé Miklós, aljegyzővé: Horkay Lajos, választmányi tagokká: Erdélyi András, Böszörményi Sándor, Sallay Béla és Séra János választatnak meg.

4. Hutka József esperes és t. b. elnök, „Lelkészeválasztási törvényünk“ cím alatt egy felolvasás keretében ismerteti a lelkészeválasztásra vonatkozó törvényeket a reformátiótól kezdve egész napjainkig.

Részint a felolvasás, részint a jelenlegi lelkészeválasztási törvénnyel való elégedetlenség hatása alatt lelkészeválasztási egyesület a következő határozati javaslatot terjeszti a nt. egyh.-megyei közgyűlés elé: „A jelenleg érvényben lévő lelkészeválasztási törvény — melynek túlságba vitt liberalismusa, mint a közeli példák is mutatják, nagyon sok, a közhangulatot és igazságérzetet bántó választást eredményezett — okvetlenül megváltoztatandó. A mi a változtatás módozatait illeti, lelkészeválasztási egyesület a liberalismust is, de az egyházi érdeket is szem előtt tartva, javasolja, hogy a lelkészi állomások egyházmegyénként arra hívatott bizottság által a jövedelem, a gyülekezetek lélekszáma, értelmisége, geográfiai helyzete, felekezeti viszonya figyelembe-

vételével három csoportba sorozandó s az első csoportba tartozó lelkészi állásokra bárki megválasztható, a kinek rendes lelkészi oklevele van, a második csoportba segédlelkészek csak jeles vagy jó bizonyítvánnyal s legalább 3 évi gyakorlattal s rendes lelkészek is csak két évi rendes lelkészi szolgálattal s a harmadik csoportba segédlelkészek 5 évi gyakorlattal s rendes lelkészek is legalább 4 évi rendes lelkészi szolgálattal választhatók.

Megújítandó lenne továbbá a „capellanus non succedit“ elve is, mint amely nélkül sok egyházban áldatlan viszonyok és sokszor türehetetlen állapotok állanak elő. Végül szükségesnek tartja a luth. egyházban szokásban lévő próbaszónoklat tartásának törvénybeiktatását, hogy a pályázókat az egész gyülekezet megismerhesse.

5. Több lelkész jelenti, hogy adócsökkentési segély kiutalása, mely más években már ilyenkorra megtörtént, még mindig késik s ez a körülmény sok egyház háztartásában zavart idéz elő.

Lelkészegyesület felkéri a nt. egyházmegyét, hogy tegyen felterjesztést a főt. egyházkerületre, miszerint méltóztassék oda-hatni, hogy az adócsökkentési segélyek rendes időben utaltassanak ki az illető egyházaknak.

Ugyancsak lelkészegyesület jelentést tesz a múlt évben az egyházmegye egyes gyülekezeteiben gyakorolt belmissziói munkákról. Ezen belmissziói munkák a beküldött jelentések alapján egyes gyülekezetenként a következők : 1. *Bánóc*. A múlt évben megállapított belmissziói munka keretében működött eredménnyel. Az ifjúsági és mértékletességi egyesület most van alakulóban.

Hasonlóképen eredménnyel folyt a belmissiói munka az ígért intézmények keretében: Morván és Vásárhelyen. — 2. *Deregyő*: Az olvasókör megalakult és működik, valamint az énekkar is. 3. *Gálszécs*: A múlt évben körvonalozott s a viszonyoknak megfelelő belmissiói munka folyik. 4. *Gercsely*: A mostoha viszonyok miatt semmiféle belmissiói munkát nem folytathat (még az ígért vasárnapi iskolát sem). 5. *Hardicsa*: Intézményeket nem létesít. Belmissiói munkája felolvasás és biblia magyarázatban merül ki. 6. *Kisbári*: Vegyes énekkart szervezett, felolvasásokat tartott. 7. *Kolbása*: Énekkar működött, vallásos estélyek tartattak. 8. *Lasztóc*: Lelkész felolvasásokat tartott kevés érdeklődés mellett. 9. *Lasztómér*: A gyülekezet belső életéről kimerítő jelentést ad. Van ifjúsági egyesület s ezzel kapcsolatban énekkar, melynek kereteit kiszélesítik később. 10. *Legenye*: Intézmények nem létesültek, de a viszonyoknak megfelelő belmissiói munka folyik. 11. *Magyarizsép*: Intézményt nem létesített; felolvasások tartásában merült ki munkája. 12. *Magyarsas*: Filiáival együtt ifjúsági egyesületet fog szervezni. Szürnyegen gyermekénekkar szerveztetett. Vasárnapi iskola áll fenn. 13. *Málcza*: Meg fogja kezdeni a belm. munkát. 14. *Tussa*: Mértékletességi egyesület van és vallásos estélyeket tart. 15. *Zemplén*: Vallásos iratokat terjeszt. 16. *Homonna*: Működését a missiói jelentés tárja fel részletesen; belmissiói intézmény a vasárnapi iskola azon gyermekek számára, akiket egy és más körülmény akadályoz a vasárnap délelőtti istentiszteleten való megjelenésben. — 17. *Kisráska*: Vallásos iratokat terjeszt; a tervbe vett gazdaolvasókör működik. Vallásos iratok terjesztése, ismét'ösök vallásos oktatása képezi a belmissiói munka tárgyát. Alakult egy állatbiztosító szövetkezet is. *Csarnahó*: Ifj. egyesület alakult. 20. *Nagytoronya*: Felolvasások tartattak, felnőtt ifjak vallásos oktatásban részesültek. 21. *Szöllöske*: Élőszóval jelenti, hogy az ifj. egyesület megszűnt, de a bibliai olvasókör eredménnyel működik. 22. *Nagybán*: Énekkar működik szép eredménnyel, fogyasztási szövetkezet áll fenn évek óta. Jelentést nem adtak: Abara, Alsó-

mihályi, Bodzás-ujlak—Garany, Kisazar, Miglész, Nagyráska, Sátoraljaujhely.

Eltekintve egyes egyházaktól, amelyek jelentést nem adtak: a gyülekezetek életében folyton nagyobb és nagyobb arányú belmissiónak a képe tárul szemünk elé. A múlt évi őszi egyh. kerületi gyűlés 20. jkönyvi pontjának megfelelőleg felkéri azért lelkészegyesület az egyházmegyét, hogy elnöksége útján utasítsa az egyház látogatóságot, miszerint a belmissiói munka folytatásáról az egyházlátogatások alkalmával személyesen győződjenek meg és hogy a jelentést nem adott egyházakat a jelentés megtételére utasítsák.

Egyházmegyei közgyűlés

1. A lelkész egyesület tisztikarának megválasztását tudomásul veszi.

2. A lelkész választási törvény meghozatalánál a követendő irányelvül a beterjesztett határozati javaslatot teljes egészében elfogadják s a főt. egyh. kerületre azzal a kéréssel terjeszti fel, hogy azt a „Zsinati Előkészítő Bizottság“-hoz áttenni méltóztassék.

3. Az adócsökkentési segély pontos kiutalása érdekében pedig felkéri a főt. egyház kerületet, hogy méltóztassék odahatni, miszerint az adócsökkentési segélyek rendes időben utaltassanak ki az illető egyházaknak.

Egyházmegyénk örömmel értesül arról, hogy a belmissió munka az egyes gyülekezetekben megkezdődött; az elnökséget felhívja, hogy adjanak útasítást az egyházlátogatóknak, miszerint jövőre személyesen győződjenek meg a belmissiói munka gyakorlásáról, s ezt jegyzőkönyvileg igazolják, a jelentést nem adott egyházak pedig utasítatnak, jelentéstételre. E határozat a főt. egyházkerületre felterjesztetik.

48. Segélyosztó bizottság tagjainak megválasztása.

A segélyosztó bizottság megalakítása az őszi egyházmegyei gyűlésre halasztatik.

49. Közhirdetésre kérik magokat felvételni Lasztóc, Nagyráska.

Lasztóc, Nagyráska közhirdetésre felvételnek s e határozat a főt. egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetik.

50. A garanyi leányegyház azon kérelemmel járul egyházmegyénkhez, engedjék meg neki, hogy a templomépítésből származott adósságának kifizetésére az egyházkerületnél levő 9100 korona tőkéből 6000 koronát kölcsönként felvehessen; vagy ha ez megengedhető nem volna, hogy az esetben 6000 korona kölcsönt vehessenek fel az egyházkerületi pénztártól, mivel most 8°/_o kamatot kell fizetniök, az egyházkerületi kölcsön után pedig csak 6°/_o-ot fizetnének. Az ügy szabályosan le van tárgyalva, felebbezéssel senki sem élt.

A garanyi leányegyháznak megengedtetik, hogy az egyházkerületnél levő 9100 korona tőkéből, a templom építésből származott adóssága kifizetésére 6000 koronát, a kölcsön pontos törlesztése, illetőleg visszafizetésének feltétele alatt kölcsönként felvehessen. E határozat a főt. egyházkerületre felterjesztetik.

51. Bodrogszerdahelyi egyház betérjeszti Bányácsi József bodrogszerdahelyi lakos ajándékozási ügyében kelt nyilatkozatot a presbiteriumi jegyzőkönyveket, jóváhagyás végett.

Az egyházmegyei közgyűlés a presbitérium határozatát feloldja, s útásítja a presbiteriumot, hogy a kérdéses földeket szabályszerűen becsültesse meg s annak eredményéhez képest tárgyalást folytatva, a felekkel új határozatot hozzon s azt jóváhagyás végett az egyházmegyei gyűléshez terjessze be.

52. A szőlőskei ref. egyház bemutatja a lelkészlak építésére vonatkozó határozatokat és egyéb iratokat.

A lelkészlak építése szabályszerűen lévén letárgyalva, ahhoz az egyházmegye a szükséges jóváhagyást megadja s egyidejűleg útastítja a szőlőskei egyházat, hogy az építkezés befejezését annak idején az esperesnek az épület átvételére vonatkozó intézkedések megtétele végett jelentse.

53. A hardicsai ref. egyház az 1908. évben az iskolai hely kibővítésére vásárolt zsellértelekhez tartozó két legel-tetési jog elidegenítésére, az imregi ref. egyház a tanítói földnek temetői célra való felhasználása folytán ugyanolyan terjedelmű földnek a tanító részére való vásárlására vonatkozó adásvételi szerződéseket a tárgyiratokkal együtt bemutatja.

Egyházmegyei közgyűlés az E. T. idevágó rendelkezéseinek pontos betartása mellett kötött jogügyleteket, illetőleg az ezekre vonatkozó szerződéseket jóváhagyja s a hardicsai ref. egyházat a legelőjogokból befolyt vételár tőkésítésére, az imregi ref. egyházat a megvásárolt ingatlanok az egyház nevére leendő átírására útastítja. E határozat a Főtisztelendő egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetik.

54. A miglészi egyház Virág József és Somody József elnökségi kiküldöttek jelenlétében 1913. év szeptember hó 28-án Szilágyi László vajáni s.-lelkészt meghívás utján lelkészévé választotta.

Miután a választási jegyzőkönyv és a csatolt iratok szerint a választás az E. T. idevontatkozó rendelkezéseinek megfelelően tartott meg s a választás, illetve meghívás ellen felebezés nem adatott: egyházmegyei közgyűlés Szilágyi Lászlót a miglészi egyház lelkészének kijelenti, meghívását megerősíti s erről a főt. egyházkerületet értesíti.

55. A tusai egyház Szöllőssy Izabella tanítónőnek, a szöllőskei Enyedy Lajos és a nagyráskai Nyiry Gyula tanítónak egyházmegyénkbe való bekebelezését kérelmezik.

Szöllőssy Izabella tusai, Enyedi Lajos szöllőskei és Nyiry Gyula nagyráskai tanítónő, illetve tanftók a bemutatott választási jegyzőkönyvek s egyéb okmányaik alapján egyházmegyénkbe bekebeleztetnek s a bekebelezések a főtiszteletű egyházkerületre felterjesztetnek.

56. A miglészi egyház megerősítés végett beterjeszti 4 példányban kiállított, esperesileg megerősített lelkészi díjlevelét.

Miután a beterjesztett díjlevél az eredetivel teljesen megegyezik: egyházmegye azt megerősíti s a főt. egyházkerületre felterjeszti.

57. A tusai, szöllőskei, nagyráskai, málcai és bodzásujlaki egyházak előjáróságai beterjesztik 3—3 példányban kiállított, az eredetivel teljesen egyező s esperesileg már megerősített kántortanítói, illetve kántori díjleveleket s kéri ezeknek megerősítését.

Egyházmegye e beterjesztett díjleveleket megerősíti s a főt. egyházkerületre felterjeszti.

58. Virág József és Dr. Marikovszky Pál, ugyszintén Kozma Antal és Szakácsi Miklós egyházmegyei kiküldöttek jelentik, hogy Szilágyi László miglészi és Helmeczi Antal bodzásujlaki lelkészeket 1913. év nov. hó 9-én és 1913. okt. 10-én állásukba ünnepélyesen beigtatták s a lelkészi hivatal nekik leltár mellett átadták.

Egyházmegye e jelentéseket tudomásul veszi s a beigtató kiküldötteknek szíves fáradozásaiért köszönetet mond.

59. Olvastatik Bornemissza István ladamóci lelkész kérénye, melyben előadja, hogy a ladamóci gazdasági ismétlő

iskolában már 4 év óta tanítja a vallást, megnyilván ez isk. évben a községi iskola: itt is az ő feladata lett a vallástani-tás. Megkereste azért a presbyteriumot bizonyos tiszteletdíj iránt, de ez, bár a kérést méltányosnak találta, fedezet hiányában nem teljesíthette. Ezért egyházmegyénk útján, arra kéri az egyházkerületet, hogy az Egyházi Törvény VI t.-c. 2. §. és a vallásoktatásról szóló egyházkerületi szabályrendelet (1907.) 6 §. értelmében eszközöljön ki részére 50 kor. konventi segélyt.

Eme méltányos kérelem, mely törvényes is, szabályrendeleten is alapul, pártolólág terjesztetik fel a főt. egyházkerületre.

60. Olvastatik a zempléni egyház kérvénye, melyben előadja, hogy templomát eternittel, tornyát bádoggal akarja befedetni 5900 korona költséggel, melyet a hívek kivetés útján fognak fedezni. Csatolja a kivetést, tervet, költségvetést. Felbezéssel senki sem élván, kéri azok megerősítését.

A kivetés, terv, költségvetés, mint amely szabályosan letárgyáltatott s ellene felebezéssel senki sem élt, ezennel megerősítettik.

61. Olvastatik Szombati Szabó István sátoraljaujhelyi helyettes lelkész kérvénye, melyben kéri a fizetésének a megállapítását.

Az egyházmegyei közgyűlés Szombati Szabó István sátoraljaujhelyi helyettes lelkész fizetését az alábbiakban állapítja meg:

1. Egyszobás lakás a paróchiális épületben, fűtéssel, világítással és takarítással, mely az özvegyet terheli. 2. Koszt az özvegnél. 3. A segédlelkészi fizetés évi 800 kor. az egyház pénztárából havi előleges részletekben folyósítva. 4. Az összes stoláris (palástos és anyakönyvi díjakból származó) bevételek, amelybe beleértendők az ügyészségtől a fogház lelkészi szolgálatokért járó 120kor. és egyháztól járó 80

kor. és a kórház igazgatóságtól kórház lelkészi szolgálatokért járó 300 kor., mint teljesen stólaris jellegű bevétel, mely utóbbiból minden egyes kórházi temetés után 2 korona stóla a kántort illeti. A fogházi és kórházi stóladíjak félévenként utólagosan fognak utaltatni.

62. A garanyi leányegyház a szükösi tár részére járó összegből 1913. év május hó 1-étől, október hó 1-ig terjedő időre kéri az egyház részére a lelkészi fizetésből az egyházat illető részt.

Lelkész előszóval jelenti, hogy az egyezés megkötöttet, így ez ügy a napirendről levétetik.

63. Az egyházmegye ügyésze beterjeszti a kolbásai ref. egyház telekkönyvi rendezésére vonatkozó presbitériumi nyilatkozatot jóváhagyás végett.

Az egyházmegyei gyűlés a presbitériumi nyilatkozatot jóváhagyja s a főtiszteletű egyházkerülethez megerősítés végett felterjeszti.

64. Olvastatott Berecz Antal csarnahói lelkész kérvénye, melyben aziránt folyamodik, hogy engedtessék meg neki a csarnahói postaügynökségi állás elvállalása.

Miután erre praecedens már volt és most is van, Berecz Antal csarnahói lelkésznek egyházmegyei közgyűlés megengedi a csarnahói postaügynökségi állás elvállalását.

65. Egyházkerületi közgyűlésre a kettős elnökség mellett kiküldettek :

Virág József és Kozma Antal papi tanácsbíró. Tomory Pál papi aljegyző, Nemes Lajos és Nemes Sándor világi tanácsbíró, Bernáth Béla világi főjegyző, mint rendes, Szegő Béni papi és Thuránszky Tihamér világi tanácsbírák, mint póttagok.

66. E jegyzőkönyvi pontok a Sátoraljaújhelyben 1914. május 7-én tartott hitetesítő biz. ülésén

meghitelesítették.

Hutka József
esperes.

Dókus László
e. m. gondnok.

Péter Mihály,
Bernáth Aladár,
Somody József,
Tomory Pál.

E jegyzőkönyvi pontokat jegyezték :

Péter Mihály papi főjegyző az : 1—8., 10., 11., 33—35., 38. 41., 43. 49 50., 59., 60., 66. pontokat.

Bernáth Béla világi főjegyző a 12., 16., 18., 19., 20., 24., 25. 32., 45—46., 48., 51., 61., 63., 65. pontokat és a II-ik bírósági pontokat.

Tomory Pál papi aljegyző a 14., 22., 23., 27., 30., 31., 36., 37. 42., 47., 54—58., 62., 64. pontokat.

Somody József világi aljegyző a 9., 13., 15., 17., 21., 26., 28., 29., 39., 40., 52., 53. pontokat és az I-ső bírósági pontot.

Bírósági ügyek.

1.

JEGYZŐKÖNYV,

felvételre a felsőzepléni ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának Sátoraljaújhelyben az 1914. évi május hó 7-én tartott üléséről.

Jelenlevők :

1. A bíróság részéről: Hutka József esperes és Dókus László egyházmegyei gondnok kettős elnöklete alatt Kádár János, Kozma Antal, Szeghő Béni, Tudja Mihály papi, Bernáth Aladár, Nemes Sándor, Thuránszky Tihamér világi tanácsbírák, mint előadó bíró Virág József papi tanácsbíró, Isépy Tihamér egyházmegyei ügyész, mint jegyzőkönyvvezető Somody József egyházmegyei világi aljegyző.

Tárgy: A szőlőskei lelkész követelése a borsii ref. egyházon.

Elnökség az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekelt-ségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Ezután az előadó az ügyet a következőkben ismerteti: Ignéczy Sándor szőlőskei lelkész a f. évi április hó folyamán az esperesi hivatalhoz intézett levelében azt panaszolja, hogy a borsii leányegyház nevében álló s annak tulajdonát képező, mintegy 19442 □-öl szántóföldből és rétből a lelkész díjlevél szerint 14400 □-öl föld illetné, az egyházat pedig

5042 □ öl. A valóságban azonban csak 12442 □-öl földet hasznélvez s az egyház 7200 □ ölet, így az egyház használatában van a lelkészt illető részből 2158 □-öl. Kéri az egyházmegyei közigazgatási bíróságot, hogy ezen terület bérjöveldelmének, mint díjlevélileg biztosított, de elvont fizetésének 2 évi szolgálata után 2 évre eső összege kifizetésére a borsii leányegyház presbiteriumát kötelezze.

A panaszra vonatkozólag csatolva van egy régi és egy újabb keletű lelkészi díjlevél s a borsii leányegyház presbiteriumának a f. évi április hó 5 én tartott gyűlési jegyzőkönyve, melyben a lelkész fenti kérelmére ezen szűkszavú határozat hozatott: „egyháztanács lelkészt kérelmével elutasítja.“

Kérelmező lelkész bizonyíték gyanánt bétérjeszt egy 1885-ben és egy 1912-ben kelt díjlevelet. A régebbi díjlevélben külön szám alatt szerepel a borsii határban lévő papi javadalomra szolgáló birtok, így ; Borsiban 12 hold föld és rét, melynek adóját az egyház tartozik fizetni. Az újabb díjlevélben már egy pont alatt szerepel a borsii határban lévő papi föld a szöllőskei határban levő papi földekkel, így : föld és rét 21 kat. hold 955 □-öl. Csak egyes feljegyzésekből lehet megállapítani, hogy ebben a birtokban a borsii papi birtok 9 kat. holdra van számítva. Köztudomású az, hogy egy katasztrális hold 1600 □-öl, de hogy a régi díjlevélben egy hold föld hány □-öllel volt számítva, ez az iratokból ki nem tűnik, csak az bizonyos, hogy az új díjlevél készítésénél a 12 hold föld 1200 □-öles holdaknak vétetett s így lesz abból 9 kat. hold.

A bírósági tárgyalásra a felek meghivattak s a vétív aláírva, az iratokhoz csatoltatott.

Egyházmegyei bíróság a következő végzést hozta :

Egyházmegyei bíróság utasítja Isépy Tihamér egyházmegyei ügyészt, hogy amennyiben az Ignéczy Sándor szöllőskei lelkész követelése ügyében 1914. április 5-én hozott presbiteri határozat egy szóval sem említi a kérelem elutasításának indokait, tekintse be haladéktalanul az egyház összes külingatlanaira vonatkozó telekkönyveket és kataszteri birtokíveket s a Szeghő Béni papi, Bernáth Aladár világi tanács-

bíróból és Isépy Tihamér egyházmegyei ügyészből ezezzel megalakított bizottságot utasítja, hogy a helyszínen megjelenvén, vizsgálják meg a telekkönyvi kivonatokat, birtokívek és a lelkész díjlevél alapján az ügy mibenállását s különösen azt, hogy a régi díjlevélben említett 12 hold föld hány □-ölével volt annak idején számítva? S ha úgy találja, hogy a lelkész tényleg nem használt és nem használ annyi földet, amennyi őt díjlevél szerint megilleti: hallgasson ki tanúkat arra nézve, hogy mikor és mi okból vonta el a borsii egyház lelkészétől a kérdéses 2158 □-öl föld használatát s eljárásának eredményét a legközelebbi egyházmegyei gyűlésnek jelentse.

Kmf.

Hutka József

*esperes,
a bíróság egyházi elnöke.*

Dókus László

*egyházmegyei gondnok,
a bíróság világi elnöke.*

Somody József,

egyházmegyei világi aljegyző.

II.

JEGYZÖKÖNYV,

felvétel a felsőzempléni ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának Sátoraljaújhelyben 1914. évi május hó 7-én megtartott ülésében.

Jelenvannak :

1. A bíróság részéről: Hutka József esperes, Dókus László egyházmegyei gondnok kettős elnöklete alatt, Virág József, Szegő Béni, Tudja Mihály, Kádár János egyházi-, Dókus Gyula, Nemes Lajos, Bernáth Aladár, Nemes Sándor világi tanácsbírák, mint szavazó bírák, dr. Isépy Tihamér egyházmegyei ügyész, Kozma Antal előadó bíró, Bernáth Béla világi főjegyző jegyzőkönyvvezető.

2. A felek részéről: Bottka Bertalan gercselyi ref. lelkész, Dóczy Mihály kisztei e. gondnok.

Tárgy: A gercselyi lelkész fajárandósága.

A tárgyalást vezető gondnok-elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy sem a jelenlevő bírák ellen nem forog fenn érdekeltségi eset, sem a felek részéről érdekeltségi kifogás nem emeltetett s így a bíróságot szabályszerűen megalkultnak nyilvánítja.

Ezután az előadó az elnök felhívására az ügyet a következőkben ismerteti:

Bottka Bertalan gercselyi lelkész azon panasszal járul a felsőzemléni ref. egyházmegye közigazgatási bíróságához, hogy a kisztei ref. leányegyház a részére díjlevélileg biztosított 4 öl fából az 1913. évre csak 3 öl fát szolgáltatott be s a hiányzó 1 öl fának a behozatalát megtagadta, azt állítva, hogy ők nem 3, hanem 4 öl fát szállítottak be a lelkésznek.

A lelkész ezen ügyet elsősorban a kisztei presbiterium elé terjesztette, de a kisztei presbiterium 1914. évi február hó 14-én tartott ülésében határozatilag kimondta, hogy a kisztei ref. leányegyház Bottka Bertalan lelkésznek az 1913/14. esedékes fizetésében 4 öl fát vétetett meg a gondnok által s az egyház tagjai ugyanannyit szállítottak be, így ők a lelkész által kért 1 öl fát megadni nem hajlandók.

A lelkész nem hagyván ennyiben az ügyet, az egyházlátogatóság elé terjesztette az ügyet s kérte annak megvizsgálását. Az egyházlátogatók az ügyet megvizsgálván, vizsgálatuk eredményét az iratokhoz csatolt jegyzőkönyv szerint a következőkben adják elő:

A kisztei fiókegyház 1900. év február hó 26-án tartott presbiteriumi ülésében a lelkész beleegyezésével azon határozatot hozta, hogy a díjlevélben kitett 13 szekér fa helyett 4 öl kemény fát fog a lelkésznek minden évben a házhoz szállítva beszolgáltatni. Ezen határozat értelmében a kisztei egyház minden évben szállította a 4 öl fát, hol jobb, hol rosszabb minőségben, de az 1913. év őszén beszállított fát a lelkész oly kevésnek találta, hogy másnap cselédjével a fától a fát kihordatta, ölbe rakatta s akkor kitűnt, hogy a fa nem 4, hanem csak 3 öl volt. A kisztei presbiterium ezek

után sem volt hajlandó a hiányzó 1 öl fát a lelkésznek kiszolgáltatni, a vizsgáló bizottság az ügy teljes felderítése céljából több tanút kihallgatván, megállapította, hogy a kisztei egyház tagjai tényleg nem 4, hanem csak 3 öl fát szállítottak be a gercselyi lelkésznek.

A bíróság a jelenlevő felekhez intézett kérdésekre adott feleletekből az ügyet teljesen megvilágosítva látván, zárt ülésben a következő ítéletet hozta:

Ítélet:

A felsőzempléni ref. egyházmegye közigazgatási bírósága a kisztei leányegyház presbiteriumának 1914. évi február hó 11-én hozott határozatát megsemmisíti s utasítja a kisztei egyház tagjait, kik a fát befuvarozták, hogy a hiányzó 1 öl fát a lelkésznek szolgáltatassák ki.

Indokok:

A kisztei leányegyház presbiteriumának határozata megsemmisítendő volt s kötelezendő volt a kisztei egyház tagjai az egy öl fa befuvarozására, mivel a megtartott nyomozás folyamán beigazolást nyert azon körülmény, hogy a lelkésznek csak 3 öl fát szolgáltatottak be a négy öl helyett.

Ez ítélet a felek előtt nyílt ülésben előszóval kihirdettetett azzal, hogy a meg nem elégedő felek az ítélet kézhezvételétől számított 15 nap alatt az esperesi hivatal útján az egyházkerületi közigazgatási bírósághoz felebbezhetnek.

Kmf.

Hutka József
esperes.

Dókus László
e. m. gondnok.

Bernáth Béla,
e. m. világi főjegyző.

FÜGGELÉK.

Függelék.

A felsőzempléni ref. egyh. megyei lelkészegyesület 1914. május hó 6-án Sátoraljaujhelyben tartott évi rendes közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE

Jelenvannak: Péter Mihály elnöklete alatt: Hutka József t. b. elnök, Virágh József alelnök, Tudja Mihály, Kádár János, Szombathy Antal, Erdélyi András, Cseh Pál, Böszörményi Sándor, Séra János, Bornemissza István, Berecz Antal, Bottka Bertalan, Kozma Antal, Kerekes Kálmán, Horkay Lajos, Sallay Béla, Szeghő Benjámin, Máthé Miklós lelkészek, Papp József vallástanító lelkész, Szombathy Szabó István helyettes lelkész és több érdeklődők.

Távolmaradásukat kimentették: Kiss Tamás, Enyedi Andor, Helmeczy Antal, Szilágyi László.

1. Közgyűlés előtt istenisztelet tartatott, amelyen a 37. dics. eléneklése után Sallay Béla a következő szívet, lelket magával ragadó imával emelte lelkünket az egek Urához:

Felséges Isten, édes Atyánk! ki a végtelenség és örökkévalóság szédítő mélységei és magasságai közzé helyezed királyi székedet, a csillagfényben felénk ragyogó roppant égi testek mindenható hatalmad tanubizonyságai épen úgy, mint a féregparány, amelybe Te mégis életet rejtél el. A világ szép rendje bölcsességedet hirdeti szintúgy, mint a költöző madár, melyet megtanítál csodálatos ösztönnel végtelen tengereket átrepülni s magányba rejtett kunyhó eresze alatt elhagyott fészket ismét feltalálni. Jóságod ott tündöklük a nap sugarában, mely rügyet fakaszt a szunnyadó fákon s arany kalászt érlel a rónaságon.

Jóságod tanubizonysága óh Atyánk ez az új reggel is, mely kikelt a sötétség ágyából, hogy életet s öntudatot adjon az alvónak; szint, ragyogást a virágnak, a természet szépségeinek, erőt az ellankadt tagoknak.

Jóságodat és szeretetedet áldjuk mi is, gondviselő

Istenünk, kik megújult testtel és erővel felébredvén az álomból, összegyülekeztünk e helyen, hogy lelkünk tökéletesítését, anyaszentegyházad építését munkáljuk. Tedd áldottá a mi összejövetelünket mennyei édes Atyánk, hogy a Péter apostol lelkesültségével, Pál bölcsességével, János szelidségével, de mindenekfelett krisztusi szeretettel és önfeláldozással teljcsítsük a szolgálatot, melyre magunkat esküvel elköteleztük.

Ne engedd feledniük oh legszentebb Fővalóság, hogy apostoli küldetés a mienk, e küldetés minden örömeivel s próbára tevő fájdalommal.

Értesd meg velünk, hogy mások e küldetéssel járó örömek, de mások fájdalmai is, mint a miben a világ részeltet. A világ szerinti örömek hervadók, mulandók, s bánata nem veszi gyilkoló mérgeét, ha rózsák szegélyezik is utait; a Krisztusban való öröm pedig akkor is boldogság, ha a méltatlanság és gonoszság tövissel vérzi homlokát.

Minden áldások kútfeje! Töltsd ki szent lelkedet mi reánk, hogy azokon az őrállomásokon, hová isteni gondviselésed állított, zengjen ajkainkon a te szent beszéded szeliden, mint a csermely csobogása, bánatot elringatóan, mint a fuvolák lágy zenéje, diadalmasan, mint a jerichói kürtök harsogása, megrázóan, mint a villámos felhők dörgése, a mint a lelkek üdve, s szent országod diadala megkívánják.

Mindenekfelett pedig, oh Atyánk, ne a mi akaratunk legyen, mely gyöngye, gyarló, ingadozó, hanem a te szent akaratod, mely örök céljaid érdekében erőssé teszi a gyöngét, a félénket bátorrá, egy mustármagnyi hit erejével hegyeket mozgat, s a Saulusok dühét a Paulusok vértanaságává szenteli.

A te kegyelmed, mely drágább az életnél, legyen velünk ma és mindennapon, hogy sem élet, sem halál, sem magasság, sem mélység el ne szakaszthasson minket a te szerelmedtől, mely vagyton a Jézus Krisztusban Ámmen.

2. Az imádság elhangzása után Péter Mihály elnök a következő magas szárnyalású előterjesztéssel nyitja meg a gyűlést :

Nagytsiszt. Lelkészegetületi Közgyűlés!

Szívem egész melegségével üdvözlöm lelkésztestvéreimet, akik mai közgyűlésünkre ilyen szép számmal voltak szívesek egybeseregleni.

Mielőtt tanácskozásainkat megkezdenénk, méltóztasék megengedni, ha legelőször is visszhangja leszek egy kegyeletes érzésnek, mely e percben mindnyájunk szívét uralja.

Ha szétnézünk sorainkban, itt egy hely üresen áll. Fejes István, a felsőzempléni egyházmegyei lelkészeknek korban Nesztora, bölcsességben vezére, nincs többé közöttünk. Szeretném, ha a sóhajoknak, mely az ajkáról e szóra támadt „hogy ő nincs többé közöttünk“ tolmácsa lehetnék, de egyházmegyénk vezetősége úgy határozott, hogy azt az áldozati oltárt, melyet az elhunyt lelkészek emlékezetére itt szoktunk volt felgyujtani, az ő kivételes lényére való tekintetből, a holnap tartandó egyházmegyei közgyűlésen fogjuk megrakni, hogy a szűkebb keretekből mintegy kiemelve, az egyházmegye egész közönségének alkalmat adhassunk a vele szemben érzett kegyeletes tiszteletünk lerovására. De kötelességet mulasztanék, ha meg nem említeném, hogy talán egyetlen testületünket sem sulytotta oly mértékben a Fejes István halála, mint épen minket f.-zempléni lelkészeket. Mi benne egyszerre atyát és testvért tekintettünk. Atyánk volt, mert atyaként oktatót, vezetett tanácsolt; testvérünk, mert testvérként szeretett mindnyájunkat. Vele és az ő vezérlete alatt öröm és dicsekedés volt működni. Ha egyesületünk mindenkor elég magas színvonalon mozgott és nem egyszer fény övezte egyesületünket, oda minket az ő ereje emelt fel s az az ő lelkének visszacsugárzása volt. Örizzük meg emlékezetét szívünkben halálunkig és valljuk magunkat boldogoknak, hogy őt ennyire magunkénak mondhattuk. Indítványozom azért, hogy nagy érdemeit örökítsük meg jegyzőkönyvünk lapjain s a gyászoló családhoz intézzünk részvétiratot. — Együttal kívánjunk testének, mely sok szenvedéssel ostromoztatott, csendes siri álmod, lelkének, e sok dicsőséggel koszorúzottnak üdvösséget az egekben.

E gyász után egy örömteljes hirt kell jelentenem.

Szeghő Bénéjmin, zempléni lelkészársunk f. évi március hó 29-én töltötte be életének 70-ik és áldásos lelkipásztori működésének 40-ik évét. Ez alkalomból zempléni gyülekezete, a melynek kebelében ezt a 40 esztendőt eltöltötte, jubiláris ünnepélyt rendezett, szeretetének jeleképen egy közadakozásból készült díszes palásttal lepte meg hűséges lelkipásztorát. Vegyük ki az örömből részünket mi is s adjunk hálát az isteni gondviselésnek, hogy szeretett lelkészársunkat friss szellemi és testi erőben e magas halárdombra feljuttatta, ahonnan visszatekintve bizannyal nem úgy szól, miként az ótestamentum pessimistája, hogy „minden hiábavalóság és a léleknek gyötrelme“, mert ime sok küzdelmeiért megnyerte azt, ami a lelkipásztorra nézve a legbecsesebb, népének szeretetét. Midőn a mindnyájunk előtt kedves Béné bátyánknak szívünkéből azt kívánjuk, hogy növekedjék évei számában is, népének szeretetében is, egyuttal indítványozom, küldjük el hálás tiszteletünket a zempléni nemes gyülekezetnek ezért a lelkészét megbecsülő, mindnyájunkat mélyen megható cselekedetért.

E kegyeletes kötelesség teljesítése után tisztelettel jelentem, hogy azon megbízatásomnak, hogy az „ORLE“ mult évi őszi Budapestten tartott congresszusán lelkészegyesületünket képviseljem, eleget tettem. Résztvettem úgy a közgyűlésen, mint a belmissiói cursuson. Az előbbin szerencsés voltam előadni a 100 özvegy lelkészné kérvényét. Tolmácsa lehettem annak az elkeseredésnek, mely az özvegyek és árvák lelkét eltölti a mai csekély ellátás miatt. Indítványaimat az özvegyi nyugdíj és árvák ellátási összegének felemelése iránt a congressus lelkesedéssel fogadta. Ezzel egy újabb égető kérdést dobtunk bele a közvéleménybe s remélünk kell, hogy az eszme mihamar diadalt arat s az özvegyek és árvák forró vágya testet ölt. Különben ez minden érző, gondolkozó, lelkésztestületünk sorsa iránt érdeklődő magyar embernek szívbéli óhajta kell, hogy legyen. Ki kell emelni az özvegyeket és árvákat mai siralmas helyzetökből, magukért is, a lelkési pálya kívánatosabbá tételéért is. Erdeklődéssel viseltetem a belmissiói cursus iránt is. — Örömmel jelzem, hogy e cursuskok mind több és több

egyént vonzanak, ami nem is csoda, hiszen az előadások számos oly oldalról mutatják be a lelkeszi működés mezejét, amelyekről bizony sokaknak még csak sejtelmük sem volt. Ha ezeket az eszméket át tudnók vinni a gyakorlati életbe: lehetetlen, hogy általa lendületet ne nyerne egyházunk. Kivánatosnak tartom azért, ha megtartjuk az eddig gyakorlott jó szokásunkat, hogy jövőre is elküldjük egy-egy lelkesztársunkat úgy a közgyűlésre, mint az ezzel kapcsolatos belmissiói cursusra. Mai közgyűlésünk tárgysorozatát úgy igyekeztem összeállítani, hogy egyik fontos tárgya éppen ez a kérdés, a belmissiónak az egyes gyülekezetekben való mikénti gyakorlása legyen. Az előadás nyomán bő alkalmunk lehet a kérdés felett eszméket cserélni.

Lehetetlen volt e mellett mellőznöm egy másik égető kérdést, mely valóban elementáris erővel izgatja a magyar ref. lelkeszi közvéleményt.

Ez a lelkeszválasztási törvény. A naponként felvetődő jelenségek ugyanis arra a belátásra indították a lelkeszi kar általános részét, hogy mai választási törvényünk egyenesen tarthatatlan. Megváltoztatása elodázhatatlanná vált, mert általa gyülekezeteinknek egyenesen létérdeke van számos esetben megtámadva. Nincs rá időm — de különben is egy külön előadó fogja e kérdést bemutatni — hogy részletesen fejtegessem azt, hogy e törvény ellenkezik multunk hagyományaival is, a jól felfogott prot. elvekkel is, hogy ez a törvény incidentálier, egy jelszó elbűvölő hatása alatt iktattatott be az 1904/7-iki törvénykönyvünkbe, hogy bénítólag hat minden nemesebb törekvésre s hogy csak a stréberségnek, a népszerűség hajszolásának s egy újabb tudomány művelésének — a biotechnikának nyit útát, hogy a lelkeszi színvonalat még nagyobb mértékben le fogja szállítani, mert elriasztja a tehetségeket, de összegyűjti az élelmes hadat. Mondom, mindezeket bőven és pragmatikusan fejtegethetném, de az előbbi ok miatt ettől felmentve érzem magamat. Örülnék, ha mi — nem magunkért, mert hiszen minket egy jobb törvény alig érinthet már, de a jobb jövőért, következetesek volnánk álláspontunkhoz, mikor kimondottuk, hogy mai törvényünk föltétlen

megváltoztatást kíván. Milyen irányban kívánjuk ezt a megváltoztatást, az előadás folytán kifejthetjük.

Alkalmunk lesz egy utóbb benyújtandó indítvány kapcsán a „Kálvineum“ intensivebb módon való felkarolásának a kérdésével is foglalkozni. Emelkedjék fel szívünk abba a magasságba, ahova ezt a szeretet emelte.

Ezenkívül alapszabályunk szerint is, de a célszerűség szempontjából is vessünk fel minden oly kérdést, mely minket, állásunkat, a gyakorlati lelkészeket érinti, melyek felett otthon tusakodunk, de feleletet hiába keresünk. Ez az évenként egyszer lefolyó gyűlés éppen arra való, hogy átadjuk egymásnak tapasztalatainkat gyülekezeteink javára és Isten dicsőségére. Kérem is lelkésztestvéreimet, töltsük el e pár órát hivatásunkhoz méltó komoly tanácskozásban. Midőn ezeket előterjeszteni szerencsés voltam, a közgyűlést megnyitom.

Lelkészegyesületünk a Fejes Istvánt híven jellemző elnöki előterjesztést megilletődötten hallgatván, a nemes lélek elhunyt feletti mély fájdalmának jegyzőkönyvében is kifejezést ad, az elköltözött nagy érdemeit jegyzőkönyve lapjain megörökíti, részvétéről a gyászoló családot értesíti.

Másrésről benső meghatottsággal hallja azon örvendetes eseményt, hogy Szegő Benő zempléni lelkésztársunk ez év márc. 29-én töltötte be életének 70 ik s lelkészi működésének 40-ik esztendejét. Hálát ad az isteni gondviselésnek, hogy Szegő Benő lelkésztársunk életét mindeddig kegyelmesen védte, oltalmazta, kívánja, hogy szeretett lelkésztársunk övéi, egyháza és hazánk javára sokáig éljen. A zempléni nemes gyülekezetnek pedig, mely a lelkész megbecsülésének ily ritka példáját mutatta, üdvözlétét és tiszteletét küldi.

3. A tisztkarnak 3 éves megbízatása lejárván, egyesületi elnök beadja a tisztkar lemondását s Szegő Benjámin lelkész urat, az egyesület legidősebb tagját, mint korelnököt felkéri az új választásnak titkos szavazás útján való megejtésére.

A szavazatok összeszámláltatván, elnökké Péter Mihály, alelnökké: Virágh József. főjegyzővé: Máthé Miklós, aljegyzővé: Horkay Lajos; választmányi tagokká: Erdélyi András, Böszörményi Sándor, Sallay Béla és Séra János választattak meg.

4. Hutka József esperes és t. b. elnök, „Lelkészválasztási törvényünk“ cím alatt egy felolvasás keretében ismerteti a lelkészválasztásra vonatkozó törvényeket a reformációtól kezdve egész napjainkig.

Lelkészegyesület köszönettel és elismeréssel adózik az alapos tanulmányozáson felépülő terjedelmes felolvasásért, melyben mintegy tükörben látja maga előtt a lelkészválasztásra vonatkozó törvényeinknek 400 esztendőn keresztül történő fejlődését, változását és alakulását egész addig a legközelebbi jelenig, amely törvénnyé tette a teljesen szabad és korlátlan papválasztást. Részint a felolvasás, részint a jelenlegi lelkészválasztási törvénnyel való elégedetlenség hatása alatt lelkészegyesület a következő határozati javaslatot terjeszti fel a Nt. egyh. megyei közgyűlés elé: „A jelenleg érvényben levő lelkészválasztási törvény — melynek túlságba vitt liberalismusa, mint közeli példák is mutatják, nagyon sok, a közhangulatot és igazságérzetet bántó választást eredményezett — okvetlenül megváltoztatandó. Ami a változtatás módosításait illeti, lelkészegyesület a liberalismust is, de az egyházi érdeket is szem előtt

tartva, javasolja, hogy a lelkészi állomások egyházmegyénként arra hivatott bizottság által a jövedelem, a gyülekezetek lélekszáma, értelmisége, geográfiai helyzete és a felekezeti viszonyok figyelembevételével három csoportba sorozandók s az első csoportba tartozó lelkészi állásokra pl. bárki megválasztható, akinek rendes lelkészi oklevele van; a második csoportba segédlelkészek csak jeles, vagy jó bizonyítvánnyal s legalább három évi gyakorlattal s rendes lelkészek is csak egy évi szolgálattal s a II. csoportba segédlelkészek öt évi gyakorlattal s rendes lelkészek is legalább négy évi rendes lelkészi szolgálattal választhatók. Megújítandó lenne továbbá a „capellanus non succedit“ elve is, mint amely nélkül sok egyházban áldatlan viszonyok és türehetetlen állapotok állanak elő s végül szükségesnek tartja a luth. egyházban szokásban levő próbaszónoklat tartásának törvénybe iktatását, hogy a pályázókat az egész gyülekezet megismerhesse.

5. Böszörményi Sándor ismerteti az egyes egyházak jelentése alapján az egyes gyülekezetekben a legközelebbi évben megindult, vagy már folytatott belmissiói munkákat.

Eltételezve egyes egyházaktól, melyek jelentést nem adtak, — ha a beérkezett jelentések fedik is a valóságot, amiben semmi okunk kételkedni, úgy a gyülekezetek életében folyton nagyobb és nagyobb arányú belmissiói munkának a képe tárul szemeink elé.

Lelkészegyesület midőn örömmel veszi tudomásul a jelentést, a múlt évi őszi egyh. ker. gyűlés 20. jkőnyvi pontjának megfelelőleg felkéri az egyh. megye elnökségét, hogy az egyh. kerület rendelkezése értelmében útasítsa az egyházlátogatókat, hogy

a belmissiói munka folytatásáról az egyházlátogatás alkalmával személyesen győződjenek meg s tapasztalatukról tegyenek mindig a tavaszi gyűlésre jelentést; ugyancsak felkéri az egyh. megye elnökségét, hogy a jelentést be nem adott egyházakat a jelentés megtételére szorítsák.

6 Máthé Miklós egyesületi főjegyző jelenti, hogy a választmány az egyesület pénztári számadását megvizsgálta s azt rendben találta. A számadás végösszegei: Bevétel: 316 korona 64 fillér. Kiadás: 80 korona 56 fillér. Pénztári maradvány: 236 korona 8 fillér; egyszerűen előterjeszti a választmány javaslatát egy pályadíj kifizése iránt.

A pénztári számadás megvizsgálásáról szóló jelentés tudomásul szolgál; a pályatételt illetőleg egyesület a választmány javaslatára 50 korona díjjal és január (1915) 31. lejárattal a következő pályatételt tűzi ki: „A belmisszióknak mely ágai volnának a legcélravezetőbben alkalmazhatók kicsi népességű és más felekezetek és nemzeti-ségek közt élő gyülekezetekben. A beérkezett pályamunkák megbíráásával egyesület a választmány javaslatára: Péter Mihály egyesületi elnök elnöklete alatt Virágh József, Erdélyi András és Séra János urakat bízva meg.

7. Több lelkész jelenti, hogy az adócsökkentési segély kiutalása, mely más években már ilyenkorra megtörtént, még mindig késik s ez a körülmény sok egyház háztartásában zavart idéz elő.

Lelkészegyesület felkéri a Nagyt. egyházmegyét, hogy tegyen felterjesztést a főt. egyházkerületre az I. félévi adócsökkentési segély minél hamarábbi kiutalása érdekében.

8. Horkay Lajos egyesületi aljegyző betérjesztve egy az egyh. megyei lelkészek és egyházak részéről a Kálvineum javára történt ajánlásokról és befizetésekről szóló kimutatást, felhívja a lelkészeket és a lelkészek által az egyházakat is a Kálvineum intensivebb felkarolására.

Lelkészegyesület meggyőződve a kimutatásból, hogy a már megajánlott összegek is csak csekély részben fizetettek be s ugyancsak meggyőződve arról is, hogy még mindig vannak lelkészek, akik még ajánlásaikat sem tették meg, ez utóbbiak számára erkölcsi kötelességgé tenni, hogy tőlök telhető összeggel járuljanak ők is a nemes cél megvalósításához, az előbbiekre nézve Ntű esperes urat kéri fel a megajánlott összegnek a kongruából való levonására; továbbá úgy a lelkészek, mint az egyházlátogatóság igyekezzenek az egyes egyházakat is rábírní a nemes intézmény felkarolására.

9. Az „O. R. L. E.“ ez évi őszi congresszusán lelkészegyesületünk

Tudja Mihály lelkésztársunkat bizza meg az egyesület képviselésével.

10. Közgyűlés a jegyzőkönyv hitelesítésére az elnökségen kívül

Tudja Mihály és Virágh József urakat kéri fel.

Kelt Sátoraljaújhely, 1914. május 6.

Máté Miklós,
egyesületi főjegyző.

Hitelesítettett Gálszécs, 1914. május 15.

Péter Mihály,
elnök.

Tudja Mihály,
Virágh József.

Tárgymutató.

Jelenvoltak :

1. A közgyűlés előtt istentisztelet volt.
2. A közgyűlés megnyitása.
3. A tisztikar lemondása, a szavazatok elrendelése.
4. Esperesi jelentés.
5. Fejes István halálának bejelentése s az ezzel kapcsolatos határozatok.
6. Dr. Tüdös István püspök üdvözlése.
7. Dr. Antal Gábor püspök halálának bejelentése.
8. Péter Mihály főjegyző emlékbeszéde Fejes István b. e. püspök felett.
9. Az őszi vándorgyűlések tovább is fenntartatnak.
10. Dr. Sárkány Lajos eskütétele.
11. Nyíri Gyula u.-ráskai, Révai Miksa málcai és Szöllősy Izabella tanítók, illetve tanítónők eskütétele.
11. Az egyházmegyebeli egyházak ingatlanainak értéke.
12. A telekkönyvek rendezése ügyében hozott határozat.
13. Az egyházak telekkönyveinek rendezése.
14. A lasztoméri iskolaépítés.
15. A varannói templomépítés ügye.
16. A morvai tőkeügy.
17. A tussai egyház szept. 1-ig előszobát építsen az iskolához.
18. A kistoronyai tanítóilak és az iskola felépült.
19. A ladamóci regálekártalanítási tőke.
20. A tusai iskolai ingatlanügy.
21. A magyarsági iskolaépítés, ezzel kapcsolatban az egyház utasítatja, hogy a lelkészt a lelkészi földekből adott iskolai belhelyért kárpótolja.
22. A hóri iskolaügy.
23. Hiányzó tanszerek ügye,

24. A nagyráskai iskolai ingatlanügy.
25. A nagybárii iskola felépült.
26. A vásárhelyi iskolai ügy.
27. Az alsómihályi iskolatügy.
28. A málcai alapítványi tőke ügy.
29. A nagytoronyai tanítói nyugdíjalapügy.
30. Esperes jelentése az őszi gyűlés 35. a. pontjára.
- 31 a) Jelentés az őszi gyűlés 35. c. pontjára több rosz állapotban lévő tanterem és tanítói lakás ügyében.
31. b) Az alsómihályi tanító jelentése az őszi gyűlés 35. a.) pontjára.
32. A kistoronyai rendkívüli adókimutatás megerősítettik.
33. Az ünnep- vásár- és hétköznapi istentiszteletekről szóló jelentés.
34. A templomi jelekről szóló jelentés.
35. A miskolci felsőbb leánynevelőre tett adományok.
36. A felsőzemléni ifjúsági és tanítói könyvtárak állásáról szóló kimutatás.
37. Mult évi őszi közgyűlés 67. sz. jegyzőkönyvének 4., 5., 8., 10., 11., 12., 15. pontjai, végrehajtás végett az egyházak figyelmébe ajánlatik.
38. Az iskolai mulasztások ügye.
39. Az egyházak anyagi viszonyairól szóló kimutatás.
40. Az egyházmegyebeli egyházak ingatlanainak értéke.
41. A sátorlajuhelyi lelkészválasztás.
42. A számvevőszék jegyzőkönyve.
43. A homonnai missiói egyház jelentése s az azzal kapcsolatos határozatok.
44. A közalapi bizottság jegyzőkönyve.
45. Az országos nyugdíj- és özvegy árvagyámintézeti bizottság jegyzőkönyve.
46. A segélyosztó bizottság jegyzőkönyve.
47. A lelkészegyesület felterjesztései.
48. A segélyosztó bizottsági tagok megválasztása az őszi gyűlésre halasztatik.
49. Közhirdetésre ajánlott egyházak.
50. A garanyi leányegyház kölcsönt kér az egyházkerülettől a saját alaptőkéjéből.
51. Bányácsi József b.-szerdahelyi lakos ajándékozási ügyében hozott határozat.

52. A szőlőskei lelkészlaképités.
53. A hardicsai és imregi adásvétel.
54. Szilágyi László miglészi lelkészé választott.
55. Szőlőssy Izabelle tusai, Enyedy Lajos szőlőskei és Nyiri Gyula n.-ráskai tanítók egyházmegyénkbe kebeleztettek.
56. A migléci lelkészi díjlevél megerősítették.
57. A tusai, szőlőskei, nagyráskai, málcái és b.-ujlaki tanítói díjlevelek megerősítettnek.
58. Jelentés Szilágyi László migléci és Helmeczy Antal b.-ujlaki lelkészek beiktatásáról.
59. Bornemisza István ladamóci lelkész vallástanítási tiszteletdíjat kér.
60. A zempléni egyház kivetése, terve, költségvetése, temploma és tornya befedésére vonatkozólag megerősítettik.
61. Szombati Szabó István sátoraljaujhelyi h. lelkész fizetésének megállapítása.
62. A garanyi leányegyház kérvénye a szükösi tár részére járó összeg ügyében a napirendről levétetik.
63. A kolbásai egyház telekkönyvi ügye.
64. Berec Antal csarnahói lelkésznek megengedtetik, hogy mellékfoglalkozásul postaügynökséget vállalhasson.
65. Kit küldenek az egyházkerületi közgyűlésre ?
66. A jegyzőkönyvek meghitelesítése.

Közigazgatási bizottsági ügyek.

1. A gercselyi lelkész követelése a kisztei egyház ellen egy öl fa árának tárgyában.
2. A szőlőskei lelkész követelése a borsi egyház ellen a lelkészi földek tárgyában.

Betűsoros névmutató.

- Alsómihalyi 27, 31/a.
Alsómihalyii tanító 31/b.
dr. Antal Gábor 7.
Banyácsi József 52.
Berecz Antal 65.
Bernáth Béla 66.
Bernáth Aladár 3, 42 (5), köz. bír. II.
Bodrogszerdahely 52.
Bodzásujlak 58/b.
Bornemisza István 60.
Borsi köz. bír. II.
Böszörményi Sándor 47/a.
Dókus Gyula 3.
Dókus László 3.
Egyházak 42 (2), (3), (4), 37, 13.
Egyházmegyei elnökség 47 (6).
Egyházlátogatóság 33/a, 47 (6).
Enyedy Lajos 57.
Erdélyi András 47/a.
Esperes 3, 32, 53.
Fejes István 5, 8.
Garany 51, 63.
Gercsely köz. bír. I.
Gercselyi lelkész köz. bír. I.
Hardicsa 55.
Helmeczy Antal 59.
Homonnai lelkész 43 (3), (4.)
Horkay Lajos 47.
Hoór 22, 23.
Hutka József 47 (4).
Ignétzy Sándor köz. bír. II.

- Isépy Tihamér köz. bír. II.
Kistoronya 32, 18, 31/a.
Kolbása 64.
Kozma Antal 59, 66.
Ladamóc 19.
Lasztomér 14, 31/a.
Lasztóc 50.
Magyarsas 23, 31/a, 21.
Marikovszky Pál 59.
Málca 18, 58/b.
Máthé Miklós 47.
Miglész 58/a.
Morva 16.
Nagybári 25, 31/a.
Nagyráska 24, 58 b. 50.
Nagytoronya 29.
Nyiri Gyula 11, 57.
Péter Mihály 8. 47.
Révai Miksa 11.
Sallay Béla 11. 7 á.
Dr. Sárkány Lajos
Séra János 47 á.
Somody József 56.
Szakácsi Miklós 59.
Szalók 23.
Szegő Benő 66. kör. biz. II.
Szilágyi László 57, 59.
Szombathi Szabó István 62.
Szőlőske 31. á 53.
Szőlőskei lelkész köz. biz. 2.
Szöllőssy Izabella 11. 57.
Tomory Pál 66.
Tudja Mihály 42. (1), (5).
Tusa 20. 58 b. 17.
Dr. Tüdös István 6.
Varannói főgondnok 43. (4).
Vásárhely 26.
Virág József 66. 42. (5). 56. 59. 48.
Zemplén 61.

